לציונות—לסוציאליזם—לאחוות עמים

יום ה', כ"ט בכסלו תשמ"ט, 8 בדצמבר 1988 / שנה מ"ו מס' 13820 / המחיר 1.40 ש"ח כולל מע"מ

משרד „ישראל טורס" הוצת בקופנהגן

עתי"ם

קבוצה של 15 פלשתינים פרצה אתמול אחה"צ למשרד „תש"ת", חברת בת של אל־על, בקופנהגן, והציתוה את המשרד. מנכ"ל החברה, חיים חכם, אמר, שהתקרית היתה בשעה 5 אחה"צ בבירת דנמרק, במשרד הפועל שם תחת השם „ישראל טורס", חברה המיוחדת חבילות תיור לישראל. לדבריו פלשתינים, שנשאו דגל אש"ף וכתובות ברזל התפרצו למשרד ושברו את כל מה שהיה בתוכו כולל מסכי טלוויזיה, מכונות כתיבה חשמליות, טלפונים ורהיטים. לאחר מכן שפכו נפט על הרצפה והציתו את המשרד.
המשטרה הגיעה למקום תוך 5 דקות, אך המתפרעים הצליחו להסתלק.

במסיבת עתונאים משותפת עם קבוצת הנציגים היהודים בשטוקהולם

ערפאת: הבהרתי כי אנו מכירים בקיום ישראל ומתנגדים לטרור

אמר כי דברים אלה הם הפרוש של החלטות אלג'יר ● עם זאת הכריז כי ההתקוממות תימשך וכי ההתנגדות לכיבוש היא לגיטימית ● ריטה האוזר: אנו מקווים כי ההבהרות האלה יביאו לפתיחת דיאלוג בין ארה"ב לאש"ף ● שולץ: עדיין נותר מרחק רב בין דרישות ארה"ב לעמדות אש"ף ● האמריקנים דורשים הבהרת עמדת אש"ף ביחס לגבולות כתנאי להידברות ● שמיר: תרגיל ביחסי ציבור, הם רוצים בהשמדתנו ● פרס: פרשנות ערפאת מעורפלת

איי.פי, רויטר, סי"צ, מוטי בסוק, פנחס עינברי דליה שחורי(ארה"ה)

ראש אש"ף, יאסר ערפאת, אמר אתמול במסיבת עיתונאים בתום פגישתו עם משלחת של יהודים אמריקנים בשוודיה, כי מסר לחברי המשלחת הבהרות בקשר לעמדותיו של אש"ף עליהן הוחלט באלג'יר, והן כוללות הכרה בקיומה של מדינת ישראל, והתנגדות לדרך הטרור.

ערפאת אמר במסיבת העיתונאים כי למעשה המסמך שסוכם עם קבוצת היהודים האמריקנים הינו "פירוט ופרשנות" של ההחלטות שהתקבלו בחודש שעבר באלג'יר ע"י המועצה הלאומית הפלשתינית, והוסיף: "לכן עבורנו אין במסמך זה כל חדש". בהודעה נאמר, כי "המועצה הלאומית הפלשתינית הכריזה על הקמת מדינה פלשתינית עצמאית,

(סוף בעמ' 4)

ירושלים: בלי ידים

סטוקהולם - לחיצת יד בין אש"ף לריטה האוזר, חברת המשלחת היהודית מניו־יורק. יושב באמצע – ראש ממשלת שוודיה אוננבר קארלסון. (צילום: איי.פי.)

צבן: הצהרה המתקרבת לנוסחת שם־טוב — יריב

כתב "על המשמר"

המזכיר המדיני של מפ"ם חבר־הכנסת יאיר צבן אמר, כי ההצהרה המשותפת של אש"ף ושבדיה מהווה צעד משמעותי מצד אש"ף בכיוון של קבלת תנאי נוסחת שם־טוב — יריב, התובעת מהפלשתינים הכרה בישראל והפסקת הטרור כבסיס למשאיומתן לשלום. ח"כ צבן קרא לממשלת ישראל ובמיוחד להנהגת מפלגת העבודה לעשות מחווה דומה נגדית, בכדי לעודד את הגורמים המתונים במחנה הפלשתיני

וקיצצו צבאותם

גורבצ'וב מתקבל ע"י מזכיר האו"ם בבואו לשאת אתמול את נאומו בפני העצרת הכללית. (צילום: איי.פי.)

רבבות נפגעו ברעידת אדמה בארמניה

סי"צ

מוסקבה — רעידת האדמה שהסכה ביום רביעי נזק רב בצפון ארמניה, גרמה ל"רבבות נפגעים", מסר ביום רביעי בערב לסוכנות הידיעות הצרפתית עד ראיה, שביקר במשך היום בלנינאקאן, אחת הערים ההרוסות.
כל הבניינים שלהם יותר מ־5 קומות בעיר זו בת 300,000 התושבים "קרסו תהתם", מסר אמבארצום גאלאסטיאן, אחד מחברי ועדת קאראבאך הבלתי רישמית.

עמוד 5

הערכות בשטחים בשנה לאינתיפאדה ● עמוד 3
יום זכויות האדם בישראל ובעולם ● עמוד 4
בג"ץ תובע להבהיר ממה מת עוואד ● עמוד 18
דאגה בקרב הבדואים מרשת החבלה ● עמוד 19
הרופאים משביתים היום חמשה בתי"ח ● עמוד 20

גורבצ'וב באו"ם: ברה"מ תפחית באורח חד־צדדי חצי מיליון חיילים מצבאה

תפנה אותם ממזרח־אירופה ותפזר היחידות ● כן תקצץ 10 אלפים טנקים ו־800 מטוסי קרב ● מוכנה להסב חלק מתעשיות הנשק שלה ליעדים אחרים ● הרמטכ"ל הסובייטי התפטר — „התפטרותי אינה קשורה בנאום גורבאצ'וב" ● נאט"ו מקבלת הנאום בברכה

אתי רונאל (ניו־יורק), סי"צ, רויטר

מרכז האו"ם. — בריה"מ תקצין בשנתיים הקרובות, באורח חד־צדדי, את הנשק הקונבנציונלי שלה, ותפנה חצי מיליון חיילים סובייטיים המוצבים במזרח אירופה ובחלק האירופי של בריה"מ, הכריז אתמול מנהיג בריה"מ, מיכאיל גורבאצ'וב, בנאום בעצרת האו"ם שבניו יורק.

היה זה נאום ראשון באו"ם של מנהיג המפלגה הקומוניסטית הסובייטית מאז נאומו של חרושצ'וב ב־1960.

גורבאצ'וב הוסיף, כי קיצוצים אלה יבוצעו „מחוץ למסגרת המו"מ על המגרש של ועידת וינה". הוא אמר, כי עד 1991 תוציא בריה"מ מהחלק האירופי של בריה"מ 10.000 טנקים, 8500 סוללות תותחים ו־800 מטוסי קרב. בריה"מ תוציא 6 דוויזיות משוריינות מהונגריה, מזרח

(סוף בעמ' 4)

הפעמונים המצלצלים של גורבצ'וב

נאומו של גורבצ'וב באו"ם אמש הוא שלב נוסף, דרמטי, במהלכיו של המנהיג הסובייטי. הפעם הודיע גורבצ'וב על קיצוץ חד־צדדי בצבא הסובייטי בסדר גודל של חצי מיליון חיילים וכמות עצומה של כלי־נשק, כאשר הקיצוץ יתבטא בין היתר בהסגת כוחות צבא גדולים מארצות הגוש־המזרחי ומהחזית האסיאתית.
המשמעויות של המפליגות של המהלך אינן ניתנות לטשטוש. גורבצ'וב טנה כאן סופית עורף לדוקטרינת ברז'נייב ולכמה עמדות מוצקות במדיניות החוץ והביטחון הסובייטית. הוא מבהיר שפניו באמת לתהליך של שלום עולמי, הבנה בין המעצמות, והקטנה עד למינימום של החשד ההדדי ביניהן. גורבצ'וב השתמש במושג חדש, „מאזן אינטרסים", ובכך הוא מבקש למחוק מן המילון הבינלאומי את המושג „מאזן אימה", ששימש בסיס להתעצמות צבאית של שני הצדדים. לארצות הגוש המזרחי משדר גורבצ'וב סיכוי ליתר חופש פעולה ואוטונומיה, ובחזית האסיאתית הוא מבהיר שהניסיון הקולוניאלי האומלל של ברית־המועצות באפגניסטן עומד לעבור מן העולם, ומציע תהליך מפורט לפתרון הבעיה. בהופעתו בניו־יורק הבהיר גורבצ'וב לעולם שהוא אינו רק מנהיג של ברית־המועצות שונה, אלא הוא רואה עצמו מנהיג מוביל של מהלך עולמי חדש. ריגן, המסיים בימים אלה את כהונתו, מוצג בכך כמי שנתן יד למהלך שכל העולם מורחא לו כך, אך לאו דווקא כיוזם המהלך. באותה הזדמנות קורא גורבצ'וב לג'ורג' בוש להמשיך את דרכו של ריגן. תאמירה כי „הפעמונים מצלצלים לכולנו" מבטאת את התחושה, שהשלום העולמי אינו רק אפשרות, אלא הוא הולך ומתגשם בתום המאה העקובה ביותר מדם בתולדות האנושות.
על רקע זה הופך הסכסוך במזרח התיכון ומאבד את חשיבותו הגלובאלית. הערותיו של גורבצ'וב בנושא זה היו מעטות, והן נזפו בארה"ב על יחסה לאש"ף. אם יימשך תהליך ההתקרבות בין המעצמות בתנופה בה החל, ייגמר גם חומר הדלק הזה לסכסוך, ושני העמים החלוקים על פיסת הארץ הזו יאלצו לפתור את הבעיה במהירות.

בהצבעה חשאית ב־80 קלפיות תיפול היום ההכרעה ב„עבודה"

לפני המרכז יוצגו שתי הצעות — של המחייבים והשוללים כניסה למו"מ עם הליכוד ● התגייסות מתוחה בשני המחנות ● הליכוד לא יחתום על קואליציה צרה לפני ההחלטה בעבודה

מארי־לי שחר, כתבנו לענייני מפלגות

מאמצים של הרגע האחרון נעשים במחנות השונים במפלגת העבודה לקראת ישיבת המרכז, שאמורה להתקיים היום אחה"צ בכפר המכביה, כדי להכריע בשאלת כניסה למו"מ עם הליכוד, על הקמת ממשלה רחבה. בפני חברי המרכז תוצגנה שתי הצעות. האחת — בה תומכים פרס ורבין קובעת כי המרכז נענה לפניית נשיא המדינה ומחליט לפתוח במו"מ להקמת ממשלת אחדות אם „התנאים יאפשרו זאת". האחרת — הצעה עליה חתומים 15 חברי מרכז אומרת: „מרכז העבודה מביע הערכה עמוקה לראנתו של הנשיא לתהליך הרכבת הממשלה ופנייתו ליו"ר המפלגה בהקשר זה. המרכז מאמץ את עמדת לישכת המפלגה כפי שהתקבלה".

הצבעה חשאית

המוסר לביקורת של מפלגת העבודה הורה אתמול לקיים הצבעה חשאית. יו"ר המוסר לביקורת עו"ד חיים קמחי דן בעתירה של אחד מחברי המרכז אשר ביקש לפסול את כינוס המרכז, הן בשל האופן בו זומן המרכז והן בשל הוסר אפשרות לגייס תתימות להצבעה חשאית. עו"ד קמחי קבע כי אומנם המרכז לא כונס עפ"י כל הכללים, אך אי־אפשר להתעלם מההתפתחויות הפוליטיות ומפנייתו של

(המשך בעמוד 2)

תחזית: בפברואר תגיע האבטלה ל־20% — פיטורים נרחבים במסחר ושירותים

מתכננים פיטורים: "לפידות", "המשביר לצרכן", "תכן", תנועת המושבים

אבשלום קווה, איילת מזור, יהודה צור, עתי"ם

תחזית קודרת על מימדי האבטלה בענפי המסחר והשירותים בחודשים הקרובים נמסרה אתמול להנהלת איגוד לשכות המסחר על ידי אהרון גפן, המשמש כיו"ר הארגון הארצי של שירותי כוח אדם בישראל.
לטענת גפן, יגיע מספר המובטלים עד חודש פברואר לעשרים אחוז מכלל המועסקים ויכלול גם כ־12 אלף עובדים בתחום בתי העסק הקשורים בתעשיות הבנין, בארגוני השיווק ובאופנה.
ממועצת פועלי תל־אביב נמסר אתמול, כי צפויים פיטורים במשביר לצרכן בעיר המעסיק כשמונה מאות עובדים, מוצרי "תכן" מתכוונת אף היא לצמצם את מספר העובדים ולכך יש להוסיף את בתי המלון, סוכנויות נסיעות וצמצומים בחברות התעופה.
הנהלת תנועת המושבים מתכוונת לצמצם את מספר העובדים ממאה, שנותרו לאחר פיטורי מאתיים וחמישים במהלך החודשים האחרונים ל־ארבעים וחמישה בלבד. גם חברת "יצור ופיתוח" העוסקת בפיתוח אתרים ברחבי הארץ מבקשת לפטר עשרים אחוזים מכלל שמונים העובדים. החברה הינה בבעלות חברת העובדים, התק"ם והסוכנות היהודית. המחסן הכינקיבוצי הנמצא בתל־אביב דורש לפטר עשרים אחוזים מקרב ארבעים האיש המועסקים במקום.

גידול של 60% בעכו

בעכו חל גידול של 65 אחוז במספר דורשי עבודה מאז תחילת השנה, מסר אתמול ראש־העיר אלי דקסטרו במסיבת העיתונאים שהתקיימה בעירייה. לדבריו, חלה גם עלייה של 35 אחוז במספר המובטלים המגיע כבר עתה ל־1100. הוא ציין שהחליט ליטול על עצמו את תפקיד דובר הגליל המערבי, בכל הקשור למצב התעסוקה הקשה באיזור.
לדברי ראש העיר, זה 10 שנים לא הוקם אף לא מפעל משמעותי אחד בעיר, והדבר מונע קליטתם של בנים חוזרי־צבא וגורם הגירה שלילית.
הוא סיפר שלפני שנה עזבו כ־1000 תושבים את העיר. ראש העיר דורש להכיר בעכו כאיזור פיתוח א'.

שמיר הבטיח לסייע לב"ש

אמש התקיימה ישיבת מועצת עירית באר־שבע מול לשכת ראש הממשלה. בישיבה נשאו דברים חכי"ם ושרים מן הנגב. שביתת השבת של ראש־עירית באר־שבע וסגניו אשר נמשכה שבוע, הסתיימה בעקבות מכתב שהעביר יצחק שמיר למשה זילברמן, שבו הבטיח שידאג לשכרם של עובדי עירית באר־שבע וכן לתקציבה של העיריה.
מעירית באר־שבע נמסר כי כעת נערכים לשיפור יחסה של הממשלה לצרכי הנגב ותושביו, והוקמה שדולה למען הנגב בכנסת.

משבר בלפידות

באתר המרכזי של חברת הקדוח "לפידות", בקרבת חלץ, הודיע אתמול דובר הפועלים שהם לא יאפשרו הוצאת ציוד, כל עוד ההנהלה לא תסכים להכנס למשא ומתן עם מועצת פועלי שדרות בכל הקשור לצימצומים והתייעלות.
כזכור הודיעה הנהלת חברת "לפידות" בשבוע שעבר על פיטורי 46 מתוך 110 עובדי החברה ואת במסגרת ההתייעלות.
מהנהלת החברה נמסר כאין למעשה תעסוקה, גם לא בעתיד הנראה לעין לצוות גדול כזה של עובדים והחברה צוברת הפסדים מידי חודש. עד עתה הצטברו הפסדים של כשני מיליון שקל.
עובדי החברה החזירו את מכתבי הפיטורין והכריזו על סיכסוך עבודה. בימים האחרונים הם מתבצרים בתוך אתר החברה ומידי פעם מבצעים צמיגים בכניסה, תוך שהם מונעים הוצאת ציוד מהחצר.

הבהרה

נציג משלחת מפ"ם לכנס השלום בצ'כיה הוא פרופ' אבישי מרגלית, ולא מרדכי אבישי, כפי שנכתב בטעות

6 בתי"ח ממשלתיים יושבתו ביום ה' ע"י הרופאים ועובדי המעבדות

עתי"ם

שיבושים חמורים צפויים ביום חמישי הקרוב בכל בתי החולים הממשלתיים במרכז הארץ, לאחר שגם רופאי המדינה וגם עובדי המעבדות ישביתו שישה בתי־חולים במרכז.
ביום חמישי ישביתו רופאי המדינה את בתי החולים שיבא בתל־השומר, וולפסון בחולון, איכילוב, רוקח והקריה בתל־אביב.
אתמול הושבתו כל בתי החולים בצפון הארץ והעבודה התקיימה במתכונת שבת. כל הניתוחים שתוכננו בבתי החולים בצפת, נהריה, חיפה וחדרה - נידחו לתאריך אחר.
שרת הבריאות שושנה ארבלי־אלמוזלינו נועדה בימים האחרונים עם אנשי משרד האוצר, כדי לנסות ולמצוא פתרון למשבר רופאי המדינה וזימנה להיום בבוקר פגישה בין נציגות רופאי המדינה ונציגי משרד האוצר.
רופאי המדינה תובעים תנאי שכר הדומים לאלה של רופאי קופת־חולים וכן תוספת עבור עבודה בשעות אחה"צ, כפי שניתנה לרופאי קופת־חולים.
ממשרד הבריאות נמסר, כי נשקלת האפשרות להוציא צווי ריתוק נגד עובדי המעבדות ודיון על כך יתקיים ביום שלישי בבוקר.

● בתי־החולים „הלל יפה" בחדרה, „רוטשילד" בחיפה, „פוריה" בטבריה, ובתי־החולים הממשלתיים בנהריה וצפת פעלו אתמול במתכונת שבת. רופאי המדינה המועסקים בבתי־חולים אלה פנו אתמול לאחר שסבב השביתה הגיע לאיזור הצפון.

בעלי "ראש אינדיאני" עומדים לרכוש את חב' הטקסטיל "טופר"

אורי נחשון

בעלי השליטה בחברת הטקסטיל "טופר" מנהלים מו"מ למכירת החברה לנסים מזרחי, בעל השליטה ב"ראש אינדיאני".
חברת "טופר" נקלעה בשנה האחרונה לקשיים, ולפני מספר חודשים הודיעה על הפסקת הייצור של מוצרי אופנה ומעבר לייבוא מוצרים בתחום זה.
בעקבות זאת גם הועברו מניות החברה למסחר במסגרות ה"רשימה המקבילה" בבורסה. בחברה היו גם מאבקי שליטה נמושכים בתוך משפחת המייסדים.
את המחצית הראשונה של 88 סיימה חברת "טופר" בהפסד של 2.9 מיליון ש"ח וההון העצמי שלה הסתכם ב־2.2 מיליון ש"ח. בעקבות המו"מ להעברת השליטה בחברה הופסק אתמול המסחר במניות "טופר".

הוחמר עונשו של תושב מזרח ירושלים שהורשע בפיגועים

שעי"ה

"בית הדין הצבאי לערעורים, החמיר בעונשו של תושב מזרח ירושלים, עבר מוחמד חליפה, 25, אשר הורשע בשורת עבירות חמורות שביצע במסגרת חוליה של "הג'יהד האיסלמי" וגזר עליו 10 שנות מאסר, מהן 7 לריצוי בפועל.

חליפה הטיל בקבוק תבערה לעבר ישיבת "עטרת כהנים" בעיר העתיקה ולעבר חנותו של סוחר ערבי אשר לא ציית לדרישות "כרוז המרי" בדבר שעות סגירת בית העסק. לאחר מכן הצית את מכוניתו של תושב מזרח העיר שנחשד על ידו כמשתף פעולה עם השלטונות. בהתאם להוראת כרוז אשר קורא לשוטרים הערבים להתפטר מתפקידם, יצא חליפה להצית מכונית שחשב שהיא שייכת לשוטר ערבי שלא התפטר, אך היתה שייכת לשכנו של השוטר.

בחודש אוגוסט נשפט חליפה בבית־המשפט הצבאי בלוד לעונש מאסר של 7 שנים מהן 5 שנים לריצוי בפועל. התביעה הצבאית הגישה ערעור על קולת העונש ואתמול כאמור קיבל ביזד"צ לערעורים, בראשות אל"מ אביגדור רביד ,את טענת התביעה ,וקבע כי מעשיו של הנאשם ראויים לעונש גבוה בהרבה מזה שניגזר עליו.

קרן המילגות לחינוך חקלאי ע"ש אברהם הרצפלד ז"ל

משרד החינוך והתרבות — אגף לחינוך התיישבותי
הסתדרות הפועלים החקלאית — המרכז החקלאי

הננו מזמינים את הציבור

לעצרת „זכרם נעלה"

לזכר האישים המונצחים במפעל המילגות לחינוך חקלאי

שתתקיים ביום חמישי, ה' דחנוכה, כ"ט בכסלו תשמ"ט (8.12.88) בשעה 4.00 אחה"צ, באולם „בית הארבור", דרך ההגנה 185, תל־אביב

הטכס:
הדלקת נרות חנוכה.
דברים: ש. אסף, מזכ"ל המרכז החקלאי.
שירה: מקהלת „רעננים", בניצוח צבי כספי.
פרקי קריאה: האמנים יעל פרל ומשה בקר.
הקרנת דמויות המונצחים.
עיצוב הטכס: שמי קלדרון.
תאורה, קול וביצוע תפאורה: סברה אירועים.

עירית רמת־גן

למשפחות: ניסקר, מוזס, ניר

אתכם באבלכם הכבד במותו של

הבן, האב, הבעל

עמירם ניר ז"ל

איש רמת־גן

אורי עמית
ראש העיר

עובדי כיתן דימונה דחו הצעת הסדר; תובעים בתיחת המתפרה

איילת מזור

כל עובדי 'כיתן דימונה' התכנסו אתמול במפעל לדון בסיכום שהושג בין מועצת הפועלים בעיר לבין הנהלת המפעל, בסיומו של הכינוס החליטו העובדים כי אינם מחדשים את העבודה ונציגיהם עשו דרכם לבית־הדין לעבודה בירושלים על מנת להגיש תביעה על מה שהוגדר בפיהם "אי כיבוד ההסכם שנחתם עם מועצת הפועלים". התביעה הוגשה כנגד הנהלת המפעל וחברת 'כיתן'.
במהלך אסיפת העובדים ולאחריה דרשה קבוצת עובדים לשוב ולחדש את עבודה לאלתר בשל קשיים כספיים שנקלעו אליהם.
המפעל מושבת זה למעלה משלושה שבועות.
מנכ"ל 'כיתן', עמרי פרן, אמר אתמול: "אנו סיכמנו עם נציג מועצת הפועלים בדימונה, יוסי בוטבול כי המפעל יפתח לתנועת סחורות וכי תוך 24 שעות נשב עם מועצת הפועלים לדון על הסכם הפיטורים. אמרנו גם כי נשקול באהדה החזרתם של 30 עד 40 עובדים מתוך 110 המפוטרים למחלקות השונות, אך המתפרה שהחלטנו לסגור תשאר סגורה."

חגיגת כולסטרול

מושתל הלב הקודם, גולדפארב (מימין) וביסמוט ששוחרר מבית החולים, חוגגים סביב הכולסטרול, יחד עם שרת הבריאות ורעייתו של ביסמוט, מזל, במלון שרתון בירושלים (תצלום: רחמים ישראלי)

רונית מורגנשטרן

„אלה נישואין. קיבלתי ארם חדש", אמרה מזל, רעייתו של מושתל הלב דויד ביסמוט לשרת־הבריאות בקבלת הפנים החגיגית שנערכה אתמול לכבודו במלון „שרתון פלז'ה" בירושלים, עם שחרורו מבית־החולים „הדסה עין כרם".
ביסמוט שבחזהו הושתל לב לפני שלושה שבועות בלבד נראה טוב והרבה לחייך. רופאו, פרופסור בורמן, אמר כי הוא מקווה שביסמוט יוכל לחזור לעבודתו בתעשייה האווירית בתוך חודשיים.
ביסמוט הגיב על כך באומרו: „אולי אפתיע אתכם ואחזור קודם".
דויד ביסמוט ורעייתו יתארחו במלון „שרתון פלז'ה" במשך שבוע על חשבון המלון. לאחר מכן יחזור ביסמוט לבית־החולים לבדיקות ואחר־כך ישוב לביתו שבאריאל.

שני הרוגים ו־25 פצועים בתאונות בצפון, אחת מהן בצומת הקטלני כברי

יהודה צור, ניצה רימון, כתבנו בעמק

ששניים נהרגו אתמול בתאונות דרכים בצפון. הרוג אחד וחמישה פצועים כולם בני־משפחה אחת הם גבה הצומת הקטלני כברי בגליל המערבי. חבר קיבוץ שדות ים גד קמפינסקי בן 67 נהרג אתמול בערב כשהתנגש חזיתית ברכבו באוטובוס.
צומת כברי הוא מוקד של תאונות קטלניות רבות. הוא כבר גבה קורבנות רבים ואין חודש בו לא מתרחשות תאונות במקום לרוב עם פצועים ולעיתים הרוגים. זה זמן רב תובעים ראשי־היישובים באיזור להקים רמזורים במקום כי ברוב שעות־היום נוצרות שיירות ארוכות המעודדות נהגים לנסות לעקוף אותם וכך מתרחשות תאונות.
שישה עשר מנוסעי אוטובוס אגד נפצעו אתמול באורח קל עד בינוני בתאונת דרכים שאירעה בכביש הסרגל ליד צומת התענכים, לאחר שמשאית פגעה באוטובוס שנסע לפניה.
נהג האוטובוס שהבחין כי הכביש אינו פנוי האט את ריכבו עד כדי עצירה. כתוצאה מכך פגעה בו המשאית, שנסעה מאחוריו, ושישה עשר מנוסעי האוטובוס נפצעו.
נהג המשאית שנפצע קשה ונלכד בתאו חולץ בעזרת כבאים מעפולה והועבר לבית־החולים העמק כשרגלו מרוסקת.

המרכז הקיבוצי והמכון לחקר הקיבוץ באוניברסיטת חיפה

מזמינים ליום עיון ודיון בנושא:
השלכות חברתיות וכלכליות למשבר בקיבוץ
(בעקבות מחקר) שייערך באוניברסיטת חיפה ב־13.12
בבניין הרב־תכליתי, אולם מס' 1 חדל משעה 09.00
משתתפים: אמיר הלמן, יעקב גליק, מנחם רוזנר, מיכל פלגי, אוראלה אמיר, דובי הלמן, אלכס ברזל, אלישע שפירא, משה צ'יזיק
הרשמה משעה 08.30 עד השעה 09.00; דמי השתתפות 10 ש"ח

הליכוד לא יחתום על קואליציה צרה לפני החלטת מרכז „העבודה"

הדיבורים אתמול כי ההסכם מוכן לחתימה נועדו לסייע לפרס להעביר היום ההחלטה במרכז ● נמשכת ההתקוטטות על ראשות האגף לחינוך תורני — אגו"י ו„דגל התורה" דחו לפי שעה הצעות הפשרה ● כמה ח"כים פנו אמש לשמיר בתביעה להקים לאלתר ממשלה צרה

סאר־לי שחר, כתבתנו לענייני מפלגות

הליכוד לא יחתום על הסכם קואליציוני סופי ומחייב עם המפלגות הקטנות עד לאחר קבלת ההחלטה בישיבת מרכז מפלגת העבודה. כך נודע לכתבת „על המשמר" ממקורות בכירים בליכוד.

אתמול בישיבת שרי הליכוד התקבלה החלטה לזרז את מו"מ הקואליציוני עם המפלגות הדתיות, כשהנימוק הרשמי היה כי יש לסכם את כל הנושאים עם השותפים עוד לפני שמפלגת העבודה תקבל החלטה חיובית לפתוח במו"מ עם הליכוד להקמת ממשלה רחבה. כל זאת במגמה לשמור על האינטרסים של המפלגות הקטנות.

לסייע להחלטה במרכז

אולם כנראה כי הסיבה האמיתית היא אחרת: הליכוד החליט להיחלץ לעזרתו של פרס וליצור תחושה שהמערך עלול למצוא את עצמו מצטרף לממשלה קיימת, ואז עמדות המיקוח שלו יהיו נוחות פחות. גורם בכיר בליכוד אמר: „אם מרכז מפלגת העבודה יתכנס מתוך תחושה שאין להחמיץ את הרגע, שמא ייחתם הסכם עם המפלגות הקטנות, עשויים חברי המרכז לאשר כניסה למו"מ עם הליכוד ברוב גדול יותר ובמהירות גדולה יותר".

נבון: לא כטרמפיסטים

בליכוד גם ערים לכך שחתימת הסכם עם המפלגות הקטנות עלולה לפגוע באפשרות להקים ממשלה אח"כ עם המערך. השר נבון אמר אתמול, כי „אם יהיו הסכמים בין הליכוד למפלגות האחרות, יהיה קושי גדול יותר לנהל מו"מ. אינני מניח שאם ננהל מו"מ לאחר חתימת ההסכמים. אם הכוונה שנצטרף כטרמפיסטים, לא נצטרף."

במו"מ שהתקיים אתמול בין הליכוד לבין נציגי המפד"ל, אגו"י, „דגל תורה", ו„התחיה" לא הגיעו המשתתפים לסיכום סופי.

המפד"ל נגד „דגל התורה"

המפד"ל הודיעה, כי לא תהיה מוכנה שבתוך משרד החינוך תיווצר חטיבה עצמאית כדוגמת האגף לחינוך תורני בראשות מפלגה אחרת. השר שפירא אמר: „כל משרד צריך להתנהל בצורה ממלכתית ולא יתכן שתהיינה נחלאות בתוך המשרדים". נציגי המפד"ל יחזרו וייפגשו הבוקר עם נציגי הליכוד.

אגו"י תובעת תמיכה

אגו"י הבהירה לליכוד, כי לא תהיה מוכנה לכך שמנהל האגף לחינוך תורני יהיה איש „דגל התורה", כפי שהובטח לתנועת „דגל התורה". אגו"י גם תובעת כי בנוסף לתיק משרד העבודה והרווחה יינתן לה תיק נוסף — חינוך, בריאות או כלכלה.

הליכוד הציע פשרה — אף אחד לא יקבל את ניהול האגף לחינוך תורני ובתמורה לכך תקבל תנועת „דגל התורה" תביעה אחרת לפיה יזכו תלמידי ישיבות בתנאים זהים לאלה של הסטודנטים באוניברסיטאות בתוך שנתיים, ולא בתוך 4 שנים כפי שהובטח להם קודם.

רביץ: לא בא בחשבון

ראש תנועת „דגל התורה", הח"כ אברהם רביץ אמר בתגובה ל„על המשמר": „חתמנו על חוזה עם הליכוד. אני בטוח שיכבדו אותו. ההצעה ש„גם לי גם לך לא יהיה" לא באה בחשבון. אנחנו לא משחקים בג'ולות!" כבר אתמול הודיעו נציגי „דגל התורה" כי הם דוחים את ההצעה על הסף.

נגד ממשלה רחבה

חברי הכנסת מיכאל איתן, צחי הנגבי ויהושע שגיא פנו לרה"מ בתביעה להקים לאלתר ממשלה צרה. הנגבי אומר: „יצאנו לבחירות עם הסיסמא — רק הליכוד יכול, והאמנו שנקים ממשלה לאומית, אם תיווצר אפשרות לקואליציה צרה, כדי להגביר את ההתיישבות ביו"ש וכדי להתגבר על האינתיפאדה. אי אפשר יהיה לקדם דברים עם מדיניות הביטחון של רבין ועם שמעון פרס שיתחור יום יום נגד קווי הממשלה.

הליכוד והתחיה סיכמו להקים בכל שנה 10 יישובים חדשים בשטחים

סאר־לי שחר, כתבתנו לענייני מפלגות

התחיה והליכוד הסכימו על הקמת 10 ישובים חדשים בכל שנה ועיבויים של ישובים קיימים. סיכום זה הושג אתמול בין נציגי המו"מ של הליכוד והתחיה במגמה להגיע להסכם קואליציוני משותף. עוד הוחלט כי יסללו כבישים חדשים בשטחים.

הח"כ גרשון שפט אמר, כי לאחר שסוכם כי תיק האנרגיה, המדע והפיתוח יהיה בידי התחיה, תובעת התחיה שר נוסף. הליכוד מוכן למנות איש תחיה לתפקיד סגן שר במשרד רה"מ שיהיה ממונה על תפקידים מסויימים. בנושא זה עדיין נותרו חילוקי דעות. סוכם כי התחיה גם תקבל את תפקיד יו"ר ועדת השרים לענייני התיישבות. הצדדים ישובו ויפגשו הבוקר.

הרמטכ"ל ל"על המשמר": כאשר הפלשתינים יכירו בישראל ויפסיקו הטרור אפשר יהיה לדבר איתם

אבי בניהו כתבנו הצבאי

"כאשר הפלשתינים יכירו במדינת ישראל ויתנתקו מהטרור אפשר יהיה לדבר איתם. כל עוד שני תנאים אלה אינם ברורים לחלוטין, ברור שאין עם מי לדבר בשטחים" — כך אומר הרמטכ"ל רב־אלוף דן שומרון בראיון מיוחד שהעניק ל"על־המשמר" במלאת שנה לאינתיפאדה ושיפורסם ביום שישי הקרוב. רב־אלוף שומרון אומר כי בחלק מהזמן מנסים הפלשתינים את הדרך המדינית כשהם מבקשים לקעקע את מדינת ישראל ומבלי להגיע איתה למשא־ומתן, אלא לנתק אותה מן העולם המערבי.

"כאשר יתברר להם שזה לא ניתן ושצריך לדבר עם מדינת ישראל, יהיה זה השלב בו נוכל למצוא מנהיגות בשטחים שאיתה יהיה אפשר לנהל משא ומתן" אומר הרמטכ"ל.

לדבריו, במיגבלות החוק בהם פועל צה"ל בשטחים הרי שההישגים של צה"ל היו רבים וכי הוא צופה ירידה נוספת במספר הארועים. "אירועי השטחים לא השפיעו על החיילים ועל הצבא ואנו עומדים בכל התוכניות והמשימות שהגדרתי" קובע הרמטכ"ל. (הראיון המלא במוסף השבת ביום ו')

מופע ראשון

פיטר־פן ממריא שוב

התיאטרון העירוני חיפה חבר עם אמרגן פרטי כדי לקיים את העיקר: שחנוכה הוא חג הצגות הילדים והמחזה שנבחר מתאים מאין כמוהו לסדר פיטר פן. אומנם סיפורו של הנער המעופף המסרב להתבגר, נכתב ע"י הבריטי ג'יימס בארי, אבל „תסביך פיטר־פן" הוא התסביך הלאומי: כפרטים וכמדינה אנו תמיד מחפשים לנו „אמא", אבל יש בעולם רעים, המאיימים עלינו ומישהו צריך להגן עלינו.

בעיבוד ובבימוי של אורי פאסטר, הרשע הוא כמובן הקפטן הוק (גבאי) שידו הקטועה מסתובבת במפתיע כחולץ פקקים, ואילו הנינוך הוא חנוך רוזן, שלא רק יודע להתנועע אלא גם מדבר לא רע, כפנטומימאי אמיתי... חני נחמיאס היא וונדי, הילדה שנדרשת להיות אם לילדים האבודים. את ההצגה גונב התנין האימתני, שלא רק טורף החשמליות אלא גם פולט עשן מלועו. את התפאורה העשירה והתלבושות הנאות עיצב בטוב טעם בוקי שיף, והכל טבול ברוטב מוסיקלי כמנהג גלבוע. הכמאי יצר חגיגה אמיתית, בדיוק על הגבול של הקיטש, נזהר כי לא גלש יתר על המידה אל הסנטימנליות האורבת בכל פינה. ההוראה של אבי לפידות נדושה, אבל הלהקה וביחוד אקרובט אחד, מתנועעים היטב.

שעתיים וחצי זה קצת יותר מדי, אבל בזכות הגיבור המעופף הנחמרים זו הצגה מהנה מאד.

גיורא מטו

עדיין משובחת

מארגני המופע של נינה סימון הביאו את הזמרת דירי ברידג'ווטר כי שתתן מופע חימום והם ידעו מה הם עושים. ברידג'ווטר אכן חיממה את האומה. נדמה שהיא בעצמה הופתעה מהדרך שבה קיבל אותה הקהל, בדמעות ונאום נרגש אחרי ההדרן. הרפרטואר שהגישה קלאסי להופעות, סטנדרטים, ג'ז ובלוז, קטעים קיצביים ובלדות שקטות מאלינגטון ועד דיוויס ועד "לילה בטוניסיה" של גילספי. לא השתגעתי על הפרשנות של לקטעים המפורסמים. יש לה נטיה לשחק עם המוסיקה במקום לתת פרשנות חדשה ומקורית לשיר את אותם קטעים שכבר נטחנו בעבר. בהופעות הקהל אוהב שטיקים ומשחקי קולות וברדג'ווטר יודעת את זה, כל רגע עד תום. בסה"כ היא עשתה את שלה, ביקשו ממנה לחמם והיא נתנה תה שלמה.

נינה סימון לעומתה היא קלאסה אמיתית. סימון לא זקוקה למשחקים, אצלה עובר הכוח הפנימי. ההגשה שלה היא שיעור באמנות ההגשה והביצוע. נכון, סימון כבר לא מה שהיתה פעם וניכרת עייפות במהלך המופע התחלקויות קטנות, אבל עדיין שירי המחאה, הגרסה המיוחדת שלה עובדים. את ברידג'ווטר אתה שוכח כבר כאשר סימון נשארת אתך גם בדרך הביתה, וזה כל ההבדל על רגל אחת בין זמרת טובה לבין זמרת גדולה באמת. סימון אם להשתמש בקלישאה היא כמו יין טוב, עדיין משובחת אחרי כל אותם שנים. אפשר להצליחה לרגש את בני האומה.

יוסי ווו

חדיש עיכב הליכים נגד אנשי שמאל בשל חוסר עניין ציבורי

זהבה מוזס

היועץ המשפטי לממשלה נעתר לבקשת עורכי הדין של האגודה לזכויות האזרח, המייצגים 20 נאשמים בהפרעה לסדר הציבורי והפגנה בלתי חוקית והורה לעכב הליכים נגדם בטענה של חוסר עניין לציבור. על פי כתב האישום הנאשמים התקהלו ב־6.12.86 בשעה 19.30 בצומת רחוב שדרות בן־גוריון עם עשרות אנשים אחרים בהתקהלות אסורה והפגנה בלתי חוקית, שכוונתה היתה למחות נגד מדיניות המשטרה בשטחים ואשר באה לאחר שנודע על הריגת שני סטודנטים מאש חיילי צה"ל בביר זית.

גורבאצ'וב הבטיח באו"ם: נרחיב חופש הביטוי — לא יהיו עוד "סירובניקים"

אתי רונאל(ניו־יורק)

„לא עוד „סירובניקים" בברית המועצות." — זוהי בשורתו של נשיא ברית־המועצות, מיכאל גורבאצ'וב בנאומו באו"ם אתמול. בנאום שארך כשעה ואשר עורר התרגשות רבה, הבריז גורבאצ'וב כי כחלק מתהליך „הבניה מחדש" (פרסטרויקה), שממשיך לצבור תנופה בברית המועצות, יתוקנו רבות משגיאות העבר ויוסקו מסקנות מרחיקות לכת באשר לדמוקרטיזציה של תושבי ברית המועצות בתחום הפוליטי, כלכלי, אידיאולוגי ובחיי הרוח והתרבות של ברית המועצות. הדברים אמורים, כמובן, גם בכל הנוגע לחופש הביטוי וזכויות האדם בברית המועצות.

„הראיה לכך היא — אמר גורבאצ'וב — שאין עוד היום בברית המועצות עצירים פוליטיים או עצירים מסיבות של אמונה או מצפון. הדברים אינם אמורים, כמובן, באסירים פליליים או במי שביצעו פשעים כנגד ברית המועצות כמו ריגול, חבלה, טרור וכדומה.

באשר להתרת הגירה חופשית מברית המועצות, כולל יציאתם של הסירובניקים ובני משפחותיהם — אלה יטופלו מעתה באופן הומני — הבטיח גורבאצ'וב. הוא הוסיף, כי אחת הסיבות העיקריות לסירוב להתיר הגירת יהודים עד כה היתה ידיעת סודות מדינה. אולם, החל מעתה תוגבל הגבלת ההגירה מסיבה זו לתקופה מוגדרת, ובקשות בעניין זה יישקלו מחדש. ולהבא יוזהר כל אדם המחפש תעסוקה בתחומים בטחוניים מראש כאשר לחוק הסודיות העשוי לחול עליו. דבר זה — אמר גורבאצ'וב — יסיר מעל סדר היום את מה שמכונה „בעייתם של הסירובניקים בברית־המועצות".

„מתנת חג המולד"

העיתונות האמריקנית הורדה להגדיר את המחווה של הנשיא הסובייטי שהודיע על הקיצוץ הדרמטי בכוחות הסובייטים באירופה כ„מתנת חג המולד של גורבאצ'וב". הממשל האמריקני שטען עד כה כי לא ניתן לקצץ בחימוש הגרעיני בגלל יתרונה של ברית המועצות בנשק קונבנציונלי ובמספר החיילים המוצבים במזרח אירופה, יצטרך עתה להתמודד עם היוזמה החדשה לקיצוץ וולונטרי של העוצמה הצבאית הרוסית באירופה.

יועציהם של הנשיא רייגן והנשיא הנבחר בוש אמרו אתמול, כי ינסו לצמצם את האפקטיביות של האופנסיבה הדיפלומטית של הנשיא הסובייטי מחשש שהציפיות שהוא מעורר עלולות לגרום להפעלת לחצים על הממשל האמריקאי לעשיית ויתורים לקיצוץ החימוש הגרעיני דווקא בתקופת המעבר בה הוא נתון.

יוזמה מפתיעה נוספת בנאומו של גורבאצ'וב היא הצעתו לשמיטת חובותיהן של מדינות העולם השלישי. „מדינות אלו היו נתונות במשך שנים לשלטונם של משטרים קולוניאליים, שזכו בשל כך ליתרונות כלכליים לא מבוטלים. ומחובתו של העולם המערבי לפצות את ארצות העולם השלישי ולוותר על החובות העצומים, שאינם מאפשרים את התפתחותן בעתיד." — אמר גורבאצ'וב.

פגיעה בעבודת האו"ם

ביחס למזרח התיכון הסתפק גורבאצ'וב בהבעת צער על התקרית החמורה, שפגעה בעבודתו השוטפת של ארגון האו"ם — האיסור שהוטל על כניסתו של ראש אש"ף, יאסר ערפאת, שלו מעמד של משקיף באו"ם, לניו־יורק, מה שגרם למניעת השתתפותו בישיבת העצרת הכללית של האו"ם. „חבל שזה קרה דווקא בזמן שהמועצה הלאומית הפלשתינית קיבלה החלטות המהוות צעד חיובי חשוב לפתרון הסכסוך במזרח־התיכון" — אמר גורבאצ'וב והוסיף : „הנני מביע את צערי העמוק על התקרית ואת הסולידריות שלנו עם אש"ף".

ואולם, בשיחה עם מזכיר האו"ם, פרז דה־קוויאר, שביקש את הצעתו להתייחסות רעננה לבעיית המזרח התיכון, אמר גורבאצ'וב כי עמדת ברית המועצות היא, שוועידה בינלאומית תהווה מסגרת אידיאלית לשיחות על בעיית המזרח התיכון בכללה.

גורבצ'וב, שהגיעה אתמול לאולם העצרת הכללית של האו"ם, כשהוא מלווה ע"י מזכיר האו"ם, פרז דה־קוויאר, 45 מלוויים רוסיים, ומאה חמישים עיתונאים סובייטים, התקבל במחיאות כפיים של הנוכחים באולם, שהיה גדוש מפה לפה.

מחייב התייחסות זהירה

מזכיר האו"ם, פרז דה־קוויאר אמר בתגובה על דברי גורבאצ'וב, כי היה זה נאום חשוב ועשיר ברעיונות המחייבים התייחסות זהירה ומעמיקה ביותר.

חבר המשלחת האמריקאית לאו"ם, רב"י ארתור שנייר, הידוע בקשריו ההדוקים עם שלטונות ברית־המועצות, אמר כי זו הפעם הראשונה שמדינאי רוסי בכיר מודה, כי אכן קיימת בעייה של מסורבי עליה בברית־המועצות, ואומר שהדבר דורש תיקון. יש לכך חשיבות רבה — אמר שנייר.

בהצבעה חשאית ב־10 קלפיות

(המשך מעמוד ראשון)

נשיא המדינה. עם זאת קבע קמחי כי הדרישה להצבעה חשאית קיימת ולכן יש לערוך הצבעה חשאית.

10 קלפיות

בכפר המכביה יוצבו היום 10 קלפיות וההצבעה תערך כשעתיים. מזכיר המפלגה עוזי ברעם הציע להגביל את מספר התובעים ל־6, 3 שינמקו כל עמדה, אך הצעתו תובא להצבעה. עוזי ברעם ניסה לגייס אתמול את הח"כ אבא אבן השוהה בחו"ל כדי שייצג את העמדה השוללת הקמת ממשלת אחדות.

פרס: לא בגלגל חמישי

יו"ר מיפלגת העבודה, שמעון פרס, אמר אתמול, כי על המערך והליכוד לקבוע מדיניות מוסכמת בעניין ההתנחלויות, בנושא התהליך המדיני, בנושא התהליך הכלכלי ולהחליט על שינוי חוק הבחירות. פרס הדגיש: „אינני מוכן להצטרף כגלגל חמישי או כזנב של כוכב שביט". הח"כ חיים רמון פנה אל פרס וברעם וטען כי הודעת הליכוד על כוונתו להגיע להסכם קואליציוני עוד לפני שהתקבלה ההחלטה במרכז העבודה מחייבת ביטול ישיבת המרכז. המתח לקראת הישיבה שתתקיים היום אחה"צ גובר והולך והשרים המצדדים בממשלה פרס ורבין נרתמו גם הם למאמצי השכנוע והתקשרו אישית לחברי מרכז וביקשו מהם לתמוך בהקמת ממשלה רחבה. ראה גם „על המשמר"

"גן הדובדבנים" בשידור ישיר

טוביה בסקינד

"קול־ישראל" יעביר במוצאי שבת הקרובה ברשת ב', בשידור ישיר את הצגת הבכורה של "גן הדובדבנים" מאת צ'כוב. ראוי לציין, כי זאת היא הפעם הראשונה שתיאטרון ניאות לקיים שידור חי של הצגת בכורה. בתפקידים הראשיים משחקים ליאה קניג וניסים עזיקרי.

"על המשמר" עתון יומי

הנו"ל: עתון וספר בע"מ
עיתון מפלגת הפועלים המאוחדת
עורך ראשי: מארק גפן
עורך משנה: ישראל זמיר (בחופשה)
מרכז המערכת: רוביק רוזנטל

המערכת והמנהלה: רח' חומה ומגדל 2, תל־אביב טל. 378833 חשבון בבנק הדואר 4—43360—3
המען למכתבים: שירות שקידואר נעול ת"א 61999

"AL-HAMISHMAR" (The Daily Guardian) 2, Choma Umigdal St. Tel-Aviv 67771 Phone: 378833 Telex: 341652

סניפים: ירושלים 94622 רח' בן־יהודה 2, בניין סנסור חדרים 102—121. טל' 3—233161. המען למכתבים: ת"ד 1216 ירושלים 91008. חיפה: 33134 רח' פבזנר 17, טל' 673673. המען למכתבים: ת"ד 4007 חיפה 31040.

ח"כ אורון: לשחרר המובטלים — בני הערובה של הממשלה

מספר המובטלים גדל ב־17 אחוז ברבע בשלישי של 1988 והגיע ל־100 אלף איש ● 26 אחוז מכלל המובטלים מרוכזים בערי הפיתוח

בצלאל עמיקם

"בעוד אנו מתווכחים אם המצב החמור במשק יכונה האטה, שפל או מיתון - הגיע מספר המובטלים למאה אלף איש" - אמר אתמול ח"כ חיים אורון (מפ"ם) בדיון במצוקת האבטלה בכנסת.

"סדרי העדיפויות המעוותים המסתמנים במו"מ הקואליציוני, המעוררים התעצמות החלקים הלא־יצרניים והפרזיטיים במשק, לעומת אטימות כלפי המגזר היצרני - יביאו את המשק לעברי פי פחת", אמר ח"כ אורון.

הוא הוסיף, כי ההיטפלות אל שכר המינימום כאחד הגורמים למצב החמור וההתעלמות משכר המכסימום - מהווה דוגמה נוספת למדיניותם המעוותת של קברניטי המדינה.

"לא השכר הוא מקור המשבר, אלא מדיניות הממשלה, היעדר הצמיחה ושיעורי הריבית המחרידים, הם מקור המשבר, שהגידול באבטלה הוא אחד מגילוייו הקשים", אמר ח"כ אורון והדגיש את הפיזור הלא אחיד של האבטלה, המרוכזת בעיקר באזורי הפיתוח ופוגעת בעיקר בצעירים ובאקדמאים.

הוא תבע מהממשלה להציג תוכנית הבראה שתשחרר את המובטלים, בני־הערובה של ממשלת האחדות הלאומית, ותמצא להם פתרון תעסוקתי.

ראש עיריית עפולה, ח"כ עובדיה עלי, הציע לשנות את החוק ולחייב צעירים עד גיל 30 לקבל כל עבודה בתחום של 60 ק"מ ממקום מגוריהם שיציע להם שירות התעסוקה. וכיום המרחק המקסימלי מן הבית למקום העבודה הוא ברדיוס של 40 ק"מ.

עלי ציין, כי שיעור האבטלה בערי הפיתוח הינו פי שניים וחצי מן הממוצע הארצי. יש להפחית את שיעורי הריבית, אמר, שכן, הריבית הגבוהה היא אחת מן הסיבות שהביאו להתמוטטות מפעלים.

רן כהן (ר"צ) האשים את הממשלה באחריות החמורה להעמקת האבטלה הפוגעת בכבודם, בכיסם ובנפשם של המובטלים ובני משפחותיהם.

שר־העבודה משה קצב הביא נתונים מדאיגים.

החל מראשית 1988 ניכרה עלייה מתמדת בשיעור האבטלה. בעוד שברבע האחרון של 1987 היה השיעור 5.6 אחוזים, הרי שברבע השלישי של 1988 הוא הגיע ל־6.9 אחוזים. שיעור האבטלה ברבע זה קפץ מ־5.9 אחוזים ברבע השני של השנה וגידול של 17 אחוז.

ב־6 החודשים האחרונים פוטרו 8600 עובדים בענף המתכת והאלקטרוניקה, כימיה ופלסטיקה, טקסטיל ומזון. בחודשים הקרובים צפויים פיטורים של עוד 4100 עובדים במתכת ואלקטרוניקה, כימיה, פלסטיקה וטקסטיל.

העליה בהיקף האבטלה במשך השנה, ובייחוד ברבע השלישי, מצאה ביטוי גם במספר תובעי דמי אבטלה. מספרם עלה מ־20 אלף לחודש בראשית 1988 ל־32.5 אלף בנובמבר 1988.

עגומה במיוחד היא התמונה בערי הפיתוח, שאוכלוסייתן מונה כ־400 אלף נפש, 9 אחוזים מכלל האוכלוסיה. לעומת שיעור זה מרוכזים בערי הפיתוח 21־26 אחוז מכלל המובטלים הארצי הרשומים בשירות התעסוקה למבוגרים.

הגורמים המשפיעים על שיעור האבטלה הגבוה בערי הפיתוח הם ריכוז צעירים גבוה יחסית, כך שבכל נקודת זמן ישנם יחסית יותר מחפשי עבודה ואי־יציבות תעסוקתית, הכוללת בחלקה תחלופה גבוהה מאוד של מפעלים והתבססות במידה מסויימת על עבודות עונתיות.

אי־הוודאות לגבי העתיד הינה גדולה, מודה קצב, גם משום שלא ידוע מה תהיה מדיניות הממשלה החדשה. לא נראים כרגע באופק שינויים במגמה. עם זאת יש לצפות להמשך ההאטה בפעילות הכלכלית והמשך מגמת הקיפאון בגידול התוצר, מה שיגרור המשך ההרעה במצב התעסוקה והאבטלה בעתיד הקרוב.

מעברי חציה נפרדים לבנים ובנות

בצלאל עמיקם

כמה שנים יחלפו עד שהכניסות לאולם מליאת הכנסת יוקצו בנפרד לנשים ולגברים? — שאל, ספק בלצון ספק ברצינות, ח"כ אמנון רובינשטיין.

היה זה במהלך תשובות סגן השר רוני מילוא שייצג את מ"מ שר־הפנים, הלא הוא ראש הממשלה יצחק שמיר, לשאילתה של אורה נמיר (מערך), על רקע התקנת מעבר חציה נפרד לילדים ולילדות בשכונה חרדית בקרית מלאכי.

מילוא אמר בכובד ראש, כי המדובר בשני בתי־ספר נפרדים, האחד לבנים והשני לבנות, ועל כן יסומנו שני מעברי חציה.

אלא שהתשובה לא הפיסה את דעתה של נמיר. היא ידעה לספר, כי המרחק בין שני מוסדות החינוך הנפרדים הוא פחות ממאה מטרים ועל־פי הנחיות מינהל הבטיחות, מרחק כה קצר מגדיל את הסיכון, מפני שהולכי רגל נזהרים פחות.

סגן השר הבטיח לבדוק את הנתונים.

ובינתיים: שני מעברי החציה, לבנים ולבנות, יישארו.

רבין: 5.4% לא התגייסו אשתקד מטעמי לימוד תורה

בצלאל עמיקם

שר־הביטחון, יצחק רבין, דיווח אתמול לכנסת, כי שיעור הפטורים לגיוס לצה"ל מטעמים של לימוד תורה שניתן בשנת העבודה 1987־88 הוא 5.4 אחוזים.

כשנשאל שר־הביטחון האם מעוררת המגמה המסתמנת בשנים האחרונות של עלייה באחוז מקבלי הדחייה מטעם זה דאגה, ענה רבין, כי יש בליבו הרבה דאגות, אך הוא חייב לפעול במסגרת ההסכמים הקואליציוניים של הממשלה.

ח"כ רובינשטיין (שינוי), שהציג את השאלה, מעריך, כי תוך זמן קצר עתיד שיעור מקבלי דחיית שרות מטעמי דת, שהוא באופן מעשי פטור במסווה של דחייה, להגיע ל־10 אחוזים. דבר זה יגרום להכבדה ניכרת של הנטל על שאר האזרחים הממלאים חובתם.

ח"כ שריד (ר"צ) ציין, כי רק אחוז אחד מבין מקבלי דחיית השירות עושה לבסוף דרכו לשירות צה"ל.

ח"כ צבן: להקטין התוספת לקנס ל־25 אחוזים

יורם בר

ח"כ יאיר צבן (מפ"ם) הגיש אתמול לכנסת הצעת תיקון לחוק העונשין, לפיו שיעור התוספת לקנס יהיה בגובה 25 אחוז מן הקנס או מחלקו שלא שולם, לפי העניין, ולא פחות מעשרה שקלים.

בדברי ההסבר אמר ח"כ צבן, כי בשנת 1982 שונה סעיף בחוק העונשין שהגדיל את שיעור התוספת של 10 אחוזים מן הקנס לשיעור של 100 אחוז, שיעור שנקבע בתקופת האינפלציה הדוהרת. היום, כשהאינפלציה השנתית אינה עולה על 20 אחוז, אין סיבה שאדם ישלם תוספת פיגורים וריבית של 100 אחוז כל שישה חודשים. תוספת פיגורים שכזו אינה קיימת בשום תחום במשק.

ח"כ צבן תובע החלת חוק זה רטרואקטיבית, אך אם קבלת החוק תותנה בהחלה בתאריך מסויים, הוא מוכן שתאריך זה ייקבע על־ידי שר־האוצר בשיתוף עם ועדת הכספים, אולם לא יאוחר מיום קבלת החוק.

התחיה: שלילת אזרחות למורשעים בפעילות

יורם בר

סיעת התחיה דרשה אתמול משר־הפנים להפעיל את סמכותו החוקית ולשלול את אזרחותם של אזרחי ישראל שיימצאו אשמים בדין על פעולות הכלה נגד המדינה ואזרחיה.

התחיה מנמקת דרישתה בפרשנות לפיה אזרחות פירושה המוסרי והמעשי הוא שמירת אמונים למדינה, ואילו זריקת רימונים היא מבחינת הפרת אמונים.

סיעת התחיה עומדת להגיש תיקון לחוק כך שיחייב שלילת אזרחות במקרים של הרשעה בפעילות חבלנית.

איטליה מכחישה כוונה להכיר במדינת אש"ף

אהרון ניר (איטליה)

רומא. — האם מתכוננת איטליה להכיר בימים הקרובים במדינה הפלשתינית? משרד החוץ האיטלקי מכחיש את הידיעה שהופצה בכוויית על־ידי אבו־איאד, לפיה איטליה, יחד עם יוון וספרד, עומדות להודיע בקרוב על הכרתם הרשמית במדינה הפלשתינית עליה הוכרז באלג'יר.

לפי אבו־איאד, שלוש הארצות — איטליה, יוון וספרד — מחכות רק שצרפת תזמין לביקור את ערפאת ותעלה את נציגות אש"ף בפריס לדרג שגרירות.

משרד החוץ האיטלקי מכחיש, כאמור, את הידיעה. הוא קובע, שבפיסגת רודוס אישר שר החוץ האיטלקי את „עמדת הזהירות" של איטליה, דהיינו, שהיא תפעל בפרשת ההכרה בתיאום עם עמדות שאר הארצות וחברות הקהיליה האירופית.

חוגי משרד החוץ האיטלקי מצביעים על העובדה, כי מיטראן עצמו הכחיש באחרונה את דבר הזמנת ערפאת לביקור בפאריס, וכן את הידיעה בדבר העלאת נציגות אש"ף לדרג של שגרירות, אם כי ייתכן שינוי בכיוון יותר יוקרתי של ציון הסטטוס של נציגות אש"ף בצרפת.

חוגי משרד החוץ האיטלקי מציינים את העובדה שגם ספרד החליטה לנהוג בזהירות בפרשת ההכרה במדינה הפלשתינית, ובפיסגת רודוס הסכים למעשה גם פפנדראו, ראש ממשלת יוון, לתאם את עמדת יוון עם העמדה המשותפת של מדינות השוק.

פרופ' שטרית: לבטל קנס פיגורים של 200 אחוז בשנה

בצלאל עמיקם

ח"כ פרופ' שמעון שטרית קרא לשר המשפטים אברהם שריר לפעול בדחיפות לתיקון סעיף 67 לחוק העונשין, הקובע 200 אחוז קנס פיגורים לשנה על הסכום המצטבר של חוב על הקנסות.

ח"כ שטרית טוען, כי גודל הקנס שהיה אולי מתאים בתקופת האינפלציה הדוהרת, הפך להיות דרקוני לאחר בלימת האינפלציה וגורם עוול משווע למאות אלפי אזרחים.

פרופ' שטרית מציע לשר המשפטים לקבוע, כי קנס הפיגורים יהיה בגובה עליית המדד בצירוף של 20 אחוז בשנה כפי שהיה לפני תיקון החוק בשנת 1982.

הבעיה התעוררה במלוא חומרתה לגבי עיכוב רשיונות נהיגה לאזרחים בשל אי תשלום קנסות תעבורה ודוחות חניה, והיא נוגעת ל־200 אלף אזרחים במדינה. עוד טען, כי רשויות המדינה והעיריות מתעשרות על חשבון מצוקתם הקשה של האזרחים, שאינם מקבלים הודעות במועד על גובה החוב עוד לפני שמעכבים את רשיונותיהם.

כוחות הביטחון בשטחים בערכים לקראת יום השנה לאינתיפאדה

גוברת התסיסה בקרב התושבים ● היום ומחר צפויה שביתה כללית ● צה"ל ממשיך בפעולות יזומות וינקוט צעדי מנע שונים ● 14 נפצעו אתמול בגדה וברצועה ● תושבים בשכם: רקטות נורו מג'יפ צבאי

עירן טאוס, מנחם ענברי, עתיים

כוחות הביטחון בשטחים ובמזרח ירושלים מגבירים את הכוננות לקראת סוף השבוע שבו יציינו התושבים מלאת שנה להתקוממות. ממקורות בטחוניים נמסר, כי בכל הנראה יינקטו גם הפעם צעדי מנע שונים.

גם אתמול ניכרה תסיסה בקרב התושבים בגדה המערבית ובמזרח ירושלים והכפרים סביב לה לקראת אירועי יום השנה להתקוממות. במקומות רבים בגדה צויירו סיסמאות הקוראות להסלים את הפעילות ולחדש את תנופת האינתיפאדה.

היום ומחר צפויה בגדה המערבית שביתה כללית.

אתמול היו מספר תקריות אלימות והתנגשויות בין כוחות צה"ל לתושבים בגדה במהלכם נפצעו מספר תושבים.

מבית החולים אל־איתיחאד בשכם נמסר, כי למקום הגיעו אתמול ארבעה פצועים מתקריות אלימות עם צה"ל. שניים נפצעו מירייות, אחד הוכה קשות ורגלו נשברה ואחר נפצע מכדור גומי.

מקורות בעיר מסרו, כי התנגשויות אלימות התפתחו עם באם של אנשי מס הכנסה מלווים בכוחות צה"ל לעיר, מתוך כוונה לאכוף על הסוחרים תשלום חובותיהם. לטענת התושבים נורו רקטות מג'יפ צבאי באזור ראס אל עין בעיר.

מבתי־החולים בשכם נמסר על עוד שני פצועים ממכות במחנה הפליטים עין בית אלמא הסמוך לשכם, שאושפזו אתמול. מבית־החולים „עליה" בחברון נמסר, כי צעיר בן 15 פצוע באורח קשה מירייה בראשו הגיע לבית־החולים והובהל לבית־החולים אל מקאסד בהר הזיתים.

במספר כפרים ברחבי הגדה המערבית ביצע אתמול צה"ל פעילות יזומה רחבת היקף במהלכה בוצעו מעצרים.

מן הכפר טמון שבאזור שכם נמסר, כי צה"ל ממשיך בצעדי ענישה נגד הכפר, למרות שאתמול הוסר הסגר ששרר בו מספר ימים. בימים האחרונים מרכז צה"ל את כל כלי הרכב של התושבים, כולל טרקטורים במרכז הכפר ומונע את השימוש בהם.

במזרח־ירושלים נזרקו אתמול שני בקבוקי תבערה על בניין העירייה ברחוב אצפהני בעיר העתיקה. הבקבוק התלקח אך לא היו נפגעים ונגרם נזק קל בלבד.

עוצר שורר עדיין בכפר נעמה. ממחנה הפליטים אל־אמערי הוסר אתמול העוצר לאחר 17 יום.

מקורות צבאיים מסרו אתמול כי חייל צה"ל נפצע בעת שהיה באוטובוס שהוביל חיילים באזור צומת הזוכית בקירבת חברון. המקורות הוסיפו, כי אין כרגע ביסוס לידיעה, כי החייל נפצע בירייה שנורו לעבר האוטובוס. עוד נודע, כי ככל הנראה מדובר בתקרית של פליטת כדור.

7 נפצעו ברצועה

במחנה הפליטים שאטי ברצועת עזה נמשך אתמול העוצר שהוטל על המקום לפני שלושה ימים, בעקבות הפרות הסדר שבמהלכן נהרגה צעירה בת 15 בידי חיילי צה"ל. כמו כן נמשך העוצר על מחנות הפליטים חאן־יונס ובני סוהילה.

אתמול אירעו הפרות סדר במספר מוקדים ברצועת עזה. מקורות ערביים מסרו, כי במהלך ההתפרעויות נפצעו שבעה תושבים, רובם ממחנה הפליטים בני סוהילה וחלקם מחאן־יונס. המתפרעים הניפו דגלי אש"ף והשליכו לעבר חיילי צה"ל אבנים ובקבוקים ריקים, שמולאו בבנזין.

דובר צה"ל בפיקוד הדרום מסר, כי ארבעה תושבים בלבד נפצעו ברצועה בפעולות יזומות שביצע צה"ל אתמול.

„צבא העם הפלשתיני"

בעיר העתיקה של שכם פועלת בתקופה האחרונה מסגרת יוצאת דופן הקרויה בפי תושבי האזור „צבא העם הפלשתיני".

צבא זה פועל לערכים פנימיים והוא אמון על שמירת הסדר ואכיפת חוקים ונהלים, כגון איסור שתיית אלכוהול ומשחקי קלפים. תושבים הנתקלים בבעיות שבין אדם לחברו, אשר נהגו להביאן בעבר בפני בית־המשפט, מביאים אותן בתקופה האחרונה בפני צוות בוררים מצומצם מקרב מסגרת חדשה זאת.

מסגרת זאת מורכבת ממספר מצומצם יחסית של צעירים, העוברים אימונים במתכונת צבאית מאולתרת, הכוללת טקסים רבים ותרגילי סדר.

ועדת הערר בקציעות קיצרה בשליש את המעצר המנהלי של שני העיתונאים הבכירים במזרח־ירושלים והם ישוחררו בקרוב. מדובר בראש אגודת המוסרים הפלשתיניים, אל־מותוכל טהה, שהוא גם עיתונאי ב„אל־עאודה", שנעצר בינתיים, ואיש מערכת א־שעב, עלי סרנרת.

"האבן של סיזיפוס" במחנה הפליטים שועפאט

מנחם ענברי

שלושה נגרים ממחנה הפליטים שועפאט טוענים, כי חיילי צה"ל עצרו אותם ביום רביעי שעבר בשעה 7.30 בערב בשכונת ראחית אל־בריד, בדרכם לביתם לאחר שסיימו את עבודתם אצל לקוח בנווה יעקב, וביקשו את תעודותיהם."טוב שבאתם. היום זרקו עלינו אבנים בשועפאט, עכשיו תרימו את האבנים שבצד הדרך".

בעל הנגריה, ג'לייס אכרם, אמר לכתבנו: "כל אבן היתה בגודל של שולחן. לא היה שום סיכוי שבעולם שנרים אותם, אבל החיילים אמרו: 'יש לכם עוד 10 דקות, אם לא תגמרו, נשבור את המקלות שלנו על הרגליים שלכם'. אמרתי להם: 'אני איש עסקים, עכשיו גמרתי עבודה ואנחנו חוזרים הביתה'. הם ענו: 'לא איכפת לנו'. הם התרחקו וירו עלינו כדורי גומי וגם כדורים חיים. ברחנו והשארנו אצלם את התעודות שלנו. הלכנו למשטרת ירושלים, ושם אמרו לנו ללכת לממשל ברמאללה. מאז אנחנו הולכים יום יום לרמאללה, ולא נותנים לנו את התעודות. אני שואל: מה עשיתי שאני צריך לעזוב את עבודתי וללכת יום יום לרמאללה? מול שנשארתי בחיים".

ג'לייס אכרם מסר לנו את מספר המכונית ששימשה את החיילים: 3637816.

מסרנו את הפרטים האלה לשלטונות צה"ל לפני כמה ימים, אך בבדיקה שערכנו אתמול התברר כי טרם נפתחה חקירה בעניינם של שלושת הנגרים.

ביטויי חרדה ודאגה בדיון לציון יום זכויות האדם בכנסת

"האם שמיר וחבריו היו מכניסים לתנ"ך את דברי ישעיהו ועמוס?"

אמר ח"כ צבן בתגובה להשמצת רה"מ את התקשורת ● "כאשר זכויות האדם בישראל ובשטחים נרמסות אין מקום לדיון חגיגי" — קבע ● ח"כ אלוני: אין לנו כל עכבות מוסריות

בצלאל עמיקם

יום זכויות האדם הבינלאומי צויין אתמול בכנסת בנימה של דאגה וביטויי חרדה מפגיעה באבני יסוד אלה דווקא במדינת ישראל.

"כשמצב זכויות האדם בשטחים ובישראל נמצא בנסיגה - אין מקום לשום דיון חגיגי, אלא לחשבון-נפש נוקב" - פתח ח"כ יאיר צבן (מפ"ם) את נאומו.

ח"כ צבן סיפר כדוגמה את סיפורם של שני ערבים מחאריוגש שנעצרו לפני שבועיים ועד היום המשפחה אינה יודעת היכן הם ומדוע נעצרו.

"איך אפשר במצב כזה לדבר כאן על כיבוד זכויות האדם? מה זה שייך לביטחון? האם נרצה שישוו אותנו לארגנטינה של הגנרלים והנעדרים שלהן?" - שאל ח"כ צבן. "זכות האזרח הישראלי למידע חופשי היא הקורבן הראשון של הפגיעה בזכויות האדם בשטחים. ראש הממשלה תוקף את התקשורת ומלעיז עליה, כי אילו היתה פועלת בזמן המכבים היתה מתארת אותם ככנופייה ימנית קיצונית. אינו השמצה זולות האמת היא, שאילו בזמן עריכת התנ"ך היו הדברים תלויים במנהיגים כמו שמיר, היה לנו תנ"ך מצונזר, ללא פרשת כבשת הרש, ללא פרקים שלמים בישעיהו, בירמיהו ובעמוס. האם שמיר וחבריו היו מכניסים לתנ"ך את דברי ישעיהו 'שריך סוררים, חבר גנבים כולו אוהב בצע ורודף שלמונים'?"

ח"כ צבן קרא להתמיד במאבק על זכויות האדם ועל הגנת חופש המידע והתקשורת, הן בשטחים והן בישראל.

שולמית אלוני (רצ) אמרה, כי "מדינת ישראל מרשה לעצמה מה שהבריטים לא הרשו לעצמם ואין לנו כל עכבות מוסריות".

ח"כ אלוני הרגישה, כי מערכת הבחירות האחרונה הביאה למדינת ישראל סנוביזם של בורות וחוסר דעת שבא לידי ביטוי בביטול המחקר והמדע מול אשה ספרדיה נושקת ספר תורה. היא ביקרה בחריפות את הקיצוצים בשעות לימוד בארכיאולוגיה, גיאוגרפיה ופיסיקה והכנסת דיני ציצית וקורבן במקומן.

תופיק זיאד (חד"ש) הקדיש את מירב נאומו לאירועים בשטחים. הוא ציין, כי מאז תחילת האינתיפאדה נפצעו למעלה מ-20 אלף מתושבי השטחים, למעלה מ-18 אלף נעצרו, יותר מ-1600 פעמים הוכרז על עוצר, מתוכם 400 פעם לתקופות ארוכות עד 40 יום, 145 בתים נהרסו, עשרות אנשים גורשו ועשרות אחרים ממתינים לגירוש. השיא היה בימי הצהרת העצמאות של המדינה הפלשתינית, כאשר הטילו עוצר למספר ימים על כל האוכלוסייה בשטחים הכבושים - מיליון וחצי בני-אדם.

חתם את הדיון שר-המשפטים, אברהם שריר, שאמר, כי לא אחת אנו מחמירים עם עצמנו בביקורת עצמית קשה על מקרים יוצאי דופן, אסור בשום פנים שמקרים בודדים יטשטשו את התמונה כולה. גם אם יש מצבים שחיילים צעירים עושים דין לעצמם מול התגרות קשה ומשפילה, ועל כך נענשים קשות, יש אלפים רבים הנוהגים באיפוק רב ובמשמעת עצמית לפי סטנדרטים צבאיים נעלים ביותר. האם יש עוד צבא בעולם שחייליו ינהגו באיפוק ובמשמעת עצמית כה רבה מול התגרויות קשות ומשפילות? — שאל השר שריר והרגיש, כי ישראל נתונה בתנאים שאין להם דוגמה בשום מקום אחר בעולם. "עם זאת, אנו יכולים להצביע בגאווה שהרף מצב זה נוהגת מערכת המשפט שלנו על-פי אמות מידה של אמת וצדק שאין להם את הדוגמה אף במדינות המערביות המתוקנות שבעולם ואינה גורעת מהפעלת החוק על תגיו ופרטיו למרות האילוצים הבטחוניים הקשים שבהם היא נתונה", אמר שריר.

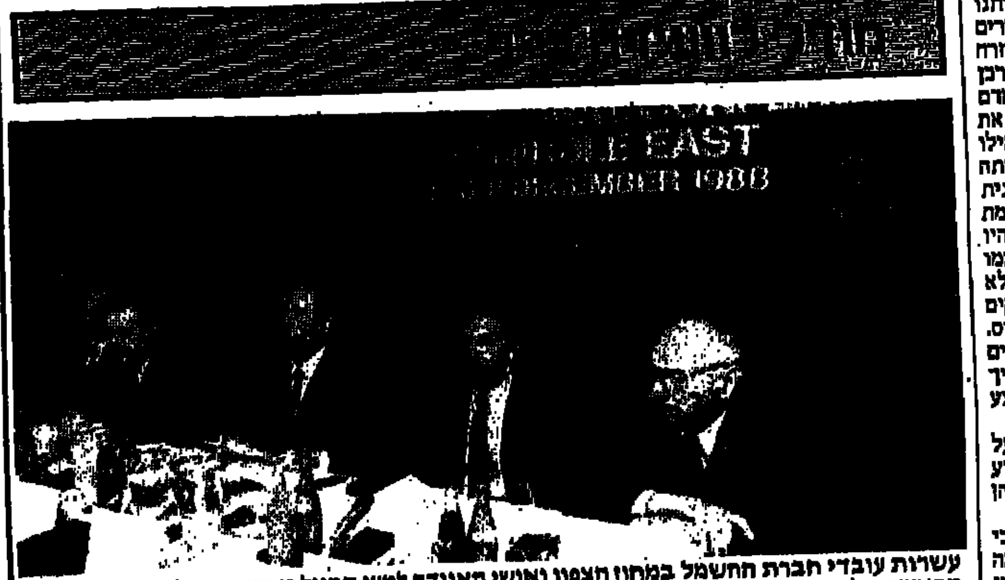

עשרות עובדי חברת החשמל במחוז הצפון ואנשי האגודה למען החייל פשטו אתמול עם ירידת השלג הראשון על מוצב החרמון, הם נפגשו עם חיילי החרמון, חנכו חדר כושר גופני במוצב והעניקו להם שי חנוכה – מכונת גילוח חשמלית לחיילים ומערכת מניקור לחיילות. בתמונה: חיילים חונכים את חדר הכושר במוצב החרמון. (צילום: נאווה שמש/ישראל סאן)

המשכים

ערפאת: הבהרתי

(המשך מעמוד ראשון)

והכירה בקיומה של ישראל כמדינה באיזור". כאשר התבקש ערפאת לאשר את ההודעה, אמר בעזרת פרשן: "זה היה ברור בהחלטות האחרונות של המועצה הלאומית, בהן נאמר בבירור כי ישנן שתי מדינות בפלשתין, מדינה פלשתינית ומדינה יהודית". בהכרזות אלג'יר קיבל אש"ף את החלטות האו"ם ובהן הכרה מובלעת בזכות קיומה של ישראל, אולם לא ביטא עמדה זו באופן מפורש.

"הצהרה ברורה"

שר החוץ השבדי, סטן אנדרסון, שיזם ותכנן מפגש זה, אמר אתמול, כי בהודעה המשותפת שהוציא ערפאת יחד עם קבוצת היהודים, אומר ראש אש"ף כי הוא "מקבל בצורה הברורה ביותר את קיומה של ישראל". בחלק אחר של ההודעה, אמר אנדרסון, "הבהיר ערפאת כי נטש את דרך הטרור והוא מגנה אותו, כולל טרור הנעשה בידי מדינות". אנדרסון כינה את הודעת ערפאת "פריצת דרך בתהליך השלום, וצעד הסטורי".

התנגדות לגיטימית

ערפאת נמנע בעקביות מלהשיב על השאלות האם התקפות אש"ף נגד ישראל הן מעשי טרור, אולם אמר, כי ההתנגדות לכיבוש הינה לגיטימית עפ"י חוקי האו"ם. ערפאת אמר, כי ההתקוממות בשטחים תימשך, עד אשר ייפסק ה"טרור שמפעילה ישראל".

חמשת חברי המשלחת שנפגשו עם ערפאת שיבחו את המיסמך שנקרא במסיבת העיתונאים ע"י שר החוץ אנדרסון והגדירו אותו "צעד חשוב קדימה בתהליך השלום". עוד אמרו, כי מסמך זה מסיר את המשמעויות המעורפלות מהצהרת אלג'יר.

ריטה האוזר שעמדה בראש המשלחת, אמרה: "אנו מקווים כי ההבהרות להצהרות אלג'יר שניתנו ע"י ערפאת יביאו לכך שארה"ב תיפתח בדיאלוג עם אש"ף.

מצפים להצהרות ישירות

מזכיר המדינה של ארה"ב, ג'ורג' שולץ, אמר אתמול בתגובה לדברי ערפאת בשטוקהולם, כי נראה שהיו בדבריו מספר הבהרות והוא מברך על כך, אך "עדיין נותר מרחק רב" בין עמדות אש"ף לבין דרישות ארה"ב.

שולץ חזר על שלושת תנאי ארה"ב להידברות עם אש"ף: קבלת החלטות 242 ו-338 כבסיס למו"מ לשלום, הכרה בזכות הקיום של ישראל, והסתלקות מן הטרור בכל צורותיו והתחייבות לא לנקוט בו חלק.

מזכיר המדינה האמריקני אמר, כי ארה"ב סבורה שאש"ף צריך להצהיר על קבלתו תנאים אלה "ישירות, ולא אגב התייחסות (לדבר אחר) או בדרך של התנייה". שולץ הוסיף, כי דבריו אלה נאמרים על סמך דיווח קצר שקיבל אתמול בבוקר על דברי ערפאת בשטוקהולם. הוא אמר: "אם דברי ערפאת 'ענו על תנאינו' - אנו מוכנים לדיאלוג".

מגעים בתיווך מצרים

לכתבנו נודע, כי באחרונה חודשו המגעים העקיפים בין ארה"ב לבין אש"ף, בעיקר באמצעות מצרים ושם הושגה התקדמות של ממש. ממקורות דיפלומטיים בירושלים נמסר לכתבנו כי ארה"ב מתעקשת כעת בדרישה שאש"ף יגדיר את גבולות המדינה הפלשתינית לגבולות 67', ויהיה בכך משום מתן פתח לפגישה בין גורמים אמריקניים רשמיים לבין נציגים פלשתינים. צופים כי ערפאת יכריז הכרזה כזו בנאומו במליאת האו"ם בג'נבה.

יחסי ציבור

רה"מ יצחק שמיר הגדיר אתמול את דבריו של ערפאת בשטוקהולם כתרגיל ביחסי ציבור. לדעתו ממשיך אש"ף לדגול בהשמדת ישראל, וערפאת מאמין כי יוכל להשמיד את ישראל בשלבים.

פתרון מדיני

שר החוץ שמעון פרס אמר אתמול בתגובה, כי יש לפתור את הבעיה הפלשתינית בדרך מדינית ולסיים את שלב האלימות בהסכם במזה"ת. תגובה זו באה לאחר הודעה קודמת של משרד החוץ בה נאמר כי דברי ערפאת בשטוקהולם הינם "פרשנות שאינה אלא תרגיל נוסף בכפילות לשון וניסוח מעורפל".

ר"צ: תקוה להכרה מפורשת

סיעת ר"צ הביעה אתמול תקוה שיאסר ערפאת יכיר במפורש במדינת ישראל בהופעתו בפני עצרת האו"ם בג'נבה בשבוע הבא. בהודעת ר"צ נאמר כי היא מעודדת מההתקדמות המדינית ומההתפתחות של אש"ף שבאו לידי ביטוי בהחלטת המועצה הלאומית באלג'יר בחודש שעבר ואתמול בשטוקהולם. ר"צ תובעת מהממשלה להודיע על נכונותה להיכנס למו"מ לשלום עם אש"ף על בסיס הכרה הדדית.

גרנות: הנציגים היהודים מקדמים דיאלוג בין אש"ף לארה"ב

דובר מפ"ם בקש להבהיר כי בידיעה על שיחתו של מזכ"ל מפ"ם אלעזר גרנות עם ראש ממשלת שבדיה בעתוננו מאתמול (עמ' 4) נפל שיבוש. להלן הנוסח המדויק: "אלעזר גרנות אמר לראש ממשלת שבדיה כי קרוב לוודאי שאותם שונים בישראל יראו בפגישת ערפאת בשבדיה עם קבוצת העסקנים היהודיים מארה"ב אקט של התגרות. אולם מפ"ם, הגורסת שעל ארה"ב ליזום קידום של הדיאלוג בינה לבין הפלשתינאים, במקביל לצורך בהלך סובייטי כלפי ישראל, רואה בברכה את נסיונם של העסקנים היהודיים מארה"ב להכשיר את הקרקע בקרב שני הצדדים לקראת קיום דיאלוג כזה. כל צעד של הפלשתינאים בכיוון קבלת נוסחה שם של יריב יש לברך עליו."

93 התארגנויות מחבלים נחשפו ע"י השב"כ בחודשיים האחרונים

87 פיגועים פוענחו ו-610 חשודים בפעילות חבלנית נעצרו בתקופה זו ● שר־הביטחון וצה"ל משבחים פעילות השב"כ

אבי בניהו

בתוך חודשיים הצליח שירות הביטחון הכללי לחשוף 93 התארגנויות מחבלים בשטחים ובתחום מדינת ישראל. במרכזן פוענחו 87 פיגועים ובתוצאה מכך נעצרו באותה תקופה 610 חשודים בפעילות חבלנית.

שר-הביטחון וצה"ל משבחים את התייעלותו של השב"כ ואת הצלחתו בסיכול פעילות הטרור בשטחים ובתחום הקו הירוק.

במכתב לראש השב"כ ששלח אתמול שר-הביטחון יצחק רבין הוא כותב: "המספרים מדברים בעד עצמם והצלחותיכם ראויות לכל שבח. אני רואה אתכם בעבודתכם היומיומית הקשה בסימטאות שכם, בחוצות טול-כרם וברחובות עזה. אני עוקב אחר המאמצים, אחר התעוזה, הנחישות, אומץ הלב, התחכום והתושייה שאתם מפעילים כדי ללכוד רוצחים ומחבלים. אני יודע איזו עבודת נמלים אתם משקיעים במניעה, בסיכול ובפיענוח... אני מביע בפניך ובפני חייליך האלמוניים את תודתי והוקרת מערכת הביטחון על חלקכם ותרומתכם לביצור בטחונה של ישראל".

גם סגן הרמטכ"ל, האלוף אהוד ברק, שיבח השבוע את התייעלות השב"כ.

כתבנו מציין, כי בגזרה המערבית נחשפו 62 חוליות, ברצועת עזה 27 חוליות ועוד ארבע חוליות בתחום ישראל. רוב החוליות פעלו מיוזמתם ואילו 29 השתייכו לפת"ח.

חברי החוליות הסגירו גם אמצעי לחימה רבים וביניהם 16 רימונים, 14 אקדחים, 7 רובים, 6 תת-מקלעים, 14 לבנות-חבלה, 5 מטענים מוכנים, מחסניות ותחמושת רבה.

גורבאצ'וב באו"ם

(המשך מעמוד ראשון)

גרמניה וצ'כוסלובקיה. "תפור אותן. הוא אמר, כי מספר מסוים של יחידות עיליות, כולל חיילי נחיתה, יפונו ממדינות אלה על ציודן. הקיצוצים במדינות אלה יתבטאו ב-50,000 חיילים ו-5,000 טנקים.

גורבאצ'וב הודיע כי הדוויזיות שישארו במדינות אלה, יאורגנו מחדש ולאחר קיצוץ ניכר, יהיה תפקידן "הגנתי בעליל".

כן אמר, כי בשנתיים הקרובות תקטין בריה"מ "במידה משמעותית" את כוחותיה בחלק האסיאתי של בריה"מ, ותוציא "חלק גדול" מכוחותיה ממונגוליה החיצונית, בהסכמת מדינה זו.

הסבה לתעשיית הנשק

בתחום פירוק הנשק הכריז גורבאצ'וב, כי מוסקבה מוכנה לגבש תוכנית פנימית להסבת תעשיית הנשק שלה, במסגרת הרפורמה הכלכלית, ובשנת 1989 תבצע באורח נסיוני "תוכניות הסבה לשלושה מפעלי נשק".

גורבאצ'וב הציע הפסקת אש באפגניסטן ב-1 בינואר, במקביל לשיגור כוחות או"ם למדינה זו והפסקת משלוחי הנשק לכל הצדדים הלוחמים, והציע להצביע בעצרת האו"ם על החלטה "לגבי הסדר שיתקבל על ידי האפגנים עצמם בדרך של מו"מ".

גורבאצ'וב הביע תקוותו להשיג בשנה הבאה, בשיחות עם הנשיא החדש ג'ורג' בוש, תוצאות כדי לקדם חוזה להקטנת הנשק הגרעיני האסטרטגי במחצית, ולקראת אמנה בינלאומית לחיסול הנשק הכימי.

הודעתו על קיצוצים ניכרים במנגנון הצבאי הסובייטי המונה יותר מ-5.2 מיליון חיילים, באה כמעט בסוף נאום של 26 עמודים שאותו השמיע במהירות.

גורבאצ'וב אמר כי העולם עם ראייה להתרחקות מן העקרון של "חימוש-על" והתקרבות לעקרון של "כושר הגנתי סביר". "ההנהגה הסובייטית החליטה להוכיח פעם נוספת את נכונותה לחזק תהליך בריא זה, לא רק בדיבורים אלא במעשים". [illegible]

[illegible] מניו-יורק נמסר, כי [illegible] התפטר [illegible] על כך הודיע אתמול דובר [illegible] החוץ הסובייטי. הוא הוסיף, כי [illegible] גורבאצ'וב בעניין קיצוץ [illegible] הסובייטיים. עוד אמר כי [illegible] ימשיך לכהן כיועץ צבאי [illegible] גורבאצ'וב.

קיסר: הממשלה דחתה הצעה לקנות מניות של כור

אבשלום קוח

ההסתדרות הציעה בשעתו לממשלה לקנות מניות של "כור", אך הממשלת סרבה — דברים אלה גילה אתמול מזכ"ל ההסתדרות, ישראל קיסר, מפגישה שקיים עם ראשי עיירות פיתוח בבניין הוועד הפועל. כרבנו על המסמך בן עשרת הנקודות לצמיחה כלכלית מחודשת, אותו הוא אמור להגיש על שולחנם של שר האוצר ונשיאות לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים, אמר קיסר כי השכר, בעיקר בסקטור הפרטי, הוא סביר ולפיכך ניתן לבקש העלאות תפוקה. באותה פגישה אמר ראש מועצת מעלות שלמה בוחבוט כי ללא "כור" לא היתה תעשייה באזורי פיתוח. לדבריו על ההסתדרות לחזור "למאבקים של שנות החמישים, לצאת לרחובות ולא לתת לשלטון מנוח". הוא קרא לכל ראשי הערים והעיירות באזורי הפיתוח להתאחד למאבק משותף.

צו יציבות מחירים במצרכים ובשירותים (הוראת שעה) (מחיר מרבי לשיעור נהיגה ולהעמדת רכב למבחן נהיגה) (תיקון), התשמ"ט-1988

בתוקף סמכותנו לפי סעיף 17 (א) (ג) לחוק יציבות מחירים במצרכים ובשירותים (הוראת שעה), התשמ"ו-1985[1], אנו קובעים לאמור:

תיקון התוספת:
1. בצו יציבות מחירים במצרכים ובשירותים (הוראת שעה) (מחיר מרבי לשיעור נהיגה ולהעמדת רכב למבחן נהיגה), התשמ"ח-1988[2], יתוקנו טורים ב' ו-ג' שבתוספת כדלקמן:

טור א' סוג הרכב	טור ב' המחיר בשקלים חדשים, כולל מע"מ	טור ג' המחיר בשקלים חדשים, כולל מע"מ
(1) בסוג פרטי רגיל	3.38	27
בסוג פרטי שמותקנים בו הילוכים אוטומטיים	3.60	28
(2) רכב דו-גלגלי	3.00	24
(3) רכב משא	4.60	36

(ט' בכסלו, התשמ"ט)
(18 בנובמבר 1988)

משה ניסים
שר האוצר

חיים קורפו
שר התחבורה

1) ק"ת התשמ"ו, עמ' 2; 2) ק"ת התשמ"ח, עמ' 649.
(חמ 1978 — 3)

יוון החליטה לשחרר טרוריסט שביצע הרצח בביהכ"נ ברומא

זעם ותדהמה בירושלים ● שר המשפטים היווני ביטל פסיקה לפיה עוסאמה אל זומאר בר הסגרה לאיטליה וקבע: הוא לוחם חופש, במיוחד לאור החלטות אלג'יר

סט"א, מוטי בסוק.

אתונה. החלטת שר המשפטים היווני, ואסוס רוטיס, לשחרר את הטרוריסט הפלשתיני, עוסאמה אל-זומאר, המבוקש על ידי שלטונות איטליה כחשוד בביצוע פיגוע בבית הכנסת ברומא ב-1982, עוררה מתיחות בין יוון לישראל ואיטליה.

ישראל הגדירה אתמול את החלטת ממשלת יוון "מעשה חסר תקדים, שחייב להדאיג כל מדינה הנאבקת נגד הטרור הבינלאומי".

בפיגוע ברומא נהרג ילד בן שלוש ונפצעו 39 אנשים.

הודעת משרד החוץ הישראלי מביעה זעם ותדהמה על החלטת ממשלת יוון, בעיקר בגלל שבית המשפט העליון במדינה זו החליט לא מכבר שהטרוריסט הוא בר הסגרה.

שר המשפטים של יוון החליט לשחרר את הטרוריסט ולאפשר לו לטוס ללוב בטענה, שמדובר בלוחם חופש. השר היווני השווה את פיגוע בית הכנסת למעשיה של המחתרת היוונית בזמן הכיבוש הנאצי. הוא אמר אתמול באתונה, כי לדעתו, כל הפעולות של אל-זומאר היו פוליטיות, ויש לראותן ככאלה במיוחד לאחר ההחלטות בעניין הטרור וההכרה בישראל, שנתקבלו במושב האחרון של המועצה הלאומית הפלשתינית באלג'יר.

לשאלת כתב, "האם אפשר לראות ברצח איטלקים יהודים באיטליה של לחימה למען החירות?" ענה רוטיס, "קרוב לוודאי שיכולתי להגיע להחלטה שונה לפני שנתיים. אולם אחרי הוועידה באלג'יר, אני גורס שפשעו הוא פוליטי".

ממשרד החוץ נמסר, כי ישראל מחכה גם לתגובת איטליה.

רעידת אדמה שפקדה את דרום בריה"מ גרמה אבידות, נפגעים ונזקים – הודיע אתמול רדיו ירוואן. בינתיים לא נמסרו פרטים על היקף האבידות וההרס. סוכנות טאס מסרה, כי רעידת האדמה היתה בעוצמה של 12 נקודות בסולם מרקאלי, שהוא המוכר על ידי השירות הסייסמולוגי הסובייטי. הרעש אירע בשעה 10.40 בבוקר לפי שעון מוסקווה, ומרכזו היה 50 ק"מ מהעיר לנינקאן, העיר השנייה בגודלה ברפובליקה הארמנית. היא הורגשה לכל אורך הרי הקווקז ונרשמה גם בירוואן וגם בטבליסי, בירת גרוזיה. בתמונה: הרס בעיר ספיטאק בארמניה (רויטר, צילום: אי. פי)

מת זמר הרוק רוי אורביסון

רויטר

הנדרסונוויל, טנסי. זמר הרוק רוי אורביסון מת שלשום בלילה מהתקף לב.

אורביסון פרץ לעולם הרוק ב-1956, ביחד עם אלוויס פרסלי, קארל פרקינס וריצ'ארד הקטן, אולם סגנונו הרך עמד בניגוד לסגנונם של יתר זמרי הרוק. בין שיריו הידועים: "רק הבודדים", "אני מפחד", "אנו מפחדים", "בוכים" ו"הכל נגמר".

בשנים 1960 — 1964 היו לאורביסון תשעה להיטים בצמרת המצעדים העולמיים. הקריירה שלו באה לקיצה לאחר מותה הטראגי של אשתו קלודט בתאונת אופנוע ב-1966, ומות שני בניו בשריפה שנה לאחר מכן.

תיתכן פגישה בין שרי החוץ של מצרים וסוריה בז'נווה

אורי הורוביץ

העיתון הסעודי "שרק־אלאוסט" המסתמך על מקורות בקאהיר מוסר, שבתיווכים הנערכים עתה בין קאהיר לדמשק, שואפים הצדדים להביא לפגישה בין שרי החוץ של מצרים וסוריה בכינוס עצרת האו"ם בז'נבה, שתדון בנושא הפלשתיני.

העיתון גם מוסר, כי הוסכם בין שתי המדינות על הפסקת מלחמת התעמולה ביניהן. כן ביקשה ירדן מסוריה לנקוט עמדות חיוביות כלפי מצרים בכינוסי ארגונים והתאחדויות, ערביים ובינלאומיים.

הפרלמנט האסטוני התעלם מאזהרות — עומד על זכותו להטיל וטו

רויטר

מוסקווה. הפרלמנט של הרפובליקה האסטונית יצא אתמול בקריאת תגר נגד הקרמלין, והצביע שוב על זכותו להטיל וטו על חוקים המתקבלים ע"י השלטון המרכזי במוסקווה.

צירי הסובייט העליון של אסטוניה אישרו מחדש ברוב של 150 נגד 91 את ההחלטה שקיבלו ברוב גדול בישיבה מיוחדת בחודש שעבר — מסרה הטלוויזיה של אסטוניה.

ההחלטה דוחה את השינויים בחוקה שהוצעו על ידי השלטונות הסובייטיים. מנהיג הקרמלין, גורבצ'וב, אמר על ההחלטה הקודמת בדבר הוטו, כי אין היא מתקבלת בשום פנים ואופן ואין לה סמכות משפטית. הוא הודיע לנשיא אסטוניה, ארנולד רוטל, כי עליו להזהיר את הפרלמנט האסטוני מתוצאות חמורות העלולות לנבוע מהחלטה כזאת.

העיתונאי האסטוני, אנדרס רייד, אמר כי ההצבעה באה לאחר דיון של יותר משלוש שעות. "חסר תקדים. מעולם לא ראינו דבר כזה", אמר רייד. "היו תשואות ומחיאות כפיים רבות כאשר נודע על ההחלטה, אפילו כאן באולפן הטלוויזיה."

עצרת האו"ם: לבודד את ישראל — היא אינה מדינה שוחרת שלום

החלטה דומה לקודמותיה ב-3 השנים האחרונות ● אושרו גם גינוי להסכם האסטרטגי עם ארה"ב ● רק אל סלוודור הצביעה עם ישראל נגד החלטה שסיפוח י"ם אינו חוקי

רויטר, סי"צ

ניו יורק. עצרת האו"ם הצהירה אתמול לפנות בוקר, שישראל אינה מדינה שוחרת שלום, וקראה לכל מדינות העולם לנתק את היחסים הדיפלומטיים, המסחריים והתרבותיים עימה.

הצעת ההחלטה אושרה ברוב של 83 קולות. 21 מדינות התנגדו ו-45 נמנעו.

היתה זו אחת משלוש החלטות דומות לאלה שאושרו בשנים קודמות, שהעצרת קיבלה לאחר הדיון בשאלת המזרח התיכון.

ההחלטה קובעת, כי המדיניות והנוהל הישראלי, שכוונתם לספח שטחים פלשתיניים וטריטוריות אחרות שנכבשו במלחמת ששת הימים, הם בלתי חוקיים, ועומדים בסתירה לחוק הבינלאומי. עוד קובעת ההחלטה, שהמשך כיבוש רמת הגולן הסורית וסיפוח שטח זה ב-1981, הם איום על השלום והביטחון בעולם.

"מעשיה, מדיניותה ופעולותיה של ישראל בעבר מאשרים שהיא אינה מדינה שוחרת שלום", קבעה העצרת. ההחלטה קוראת לכל המדינות להשעות את הסיוע הכלכלי, הפיננסי והטכנולוגי שהן מגישות לישראל.

ההחלטה חוזרת על תביעות קודמות לכל המדינות החברות באו"ם "להפסיק ללא דיחוי, כל אחת בנפרד וכולן יחד, את כל העיסקות עם ישראל, כדי לבודד אותה לחלוטין בכל המישורים".

הבעיה המרכזית — הבעיה הפלשתינית

החלטה אחרת שאושרה ברוב של 103 קולות, כשנציגי 18 מדינות מתנגדים ונציגי 30 נמנעים, קובעת מחדש שבעיית פלשתין היא הבעיה המרכזית בסכסוך המזרח התיכון.

הצבעה נפרדת נערכה על סעיף בהחלטה בו נאמר, כי הסכמי שיתוף הפעולה האסטרטגי שנחתמו ב-1981 בין ארה"ב לישראל "עודדו את ישראל להמשיך במדיניותה התוקפנית השואפת להתפשטות" ומהווים איום על ביטחון האזור. סעיף זה אושר ברוב של 71 קולות, כש-30 נציגים מתנגדים ו-42 נמנעים.

ההחלטה השלישית, שאושרה ברוב של 143 קולות נגד שניים, כשנציגי 7 מדינות נמנעים, קבעה שהחלטת ישראל לכפות את חוקיה, מערכת המשפט והמנגנון האדמיניסטרטיבי שלה על ירושלים היא בלתי חוקית ולכן בטלה ומבוטלת.

בהחלטה הובע גם צער על שכמה מדינות העבירו את הנציגויות הדיפלומטיות שלהן לירושלים, תוך הפרה של החלטת מועצת הביטחון מ-1980.

אל סלוודור, ששגרירותה בישראל שוכנת בירושלים, היתה המדינה היחידה שהצביעה עם ישראל נגד החלטה זו.

מעבורת החלל "אטלנטיס" חזרה משילוח לוויין ריגול

רויטר, סי"צ

בסיס חיל האוויר אדוארדס, קליפורניה. מעבורת החלל האמריקנית "אטלנטיס" נחתה שלשום בשלום במדבר של קליפורניה, לאחר שהשלימה משימה צבאית סודית בחמשת הימים האחרונים. המעבורת וחמשת אנשי הצוות שלה נחתו אתמול בשעה 01.35 בבוקר לפי שעון ישראל.

זו הפעם השנייה שמעבורת אמריקנית ממריאה לחלל מאז אסון ה"צ'לנג'ר" בינואר 86'. סוכנות החלל האמריקנית ומשרד ההגנה גילו פרטים מועטים בלבד על טיסת "אטלנטיס" מאז שוגרה המעבורת מקייפ קנאוורל שבפלורידה.

מקורות ממשלתיים ומומחים אמרו, כי המשימה הראשית שהוטלה על אנשי צוות "אטלנטיס" היתה להציב בחלל לוויין ריגול, הראשון שמסוגל להציץ מבעד לעננים וחושך, ולדווח על המתרחש בבריה"מ.

הלוויין שנבנה בהוצאה של כ-500 מיליון דולר וזכה לכינוי "לאקרוס", נראה יוצא מתא המטען של אטלנטיס בשבת. המקורות אמרו כי הוא פועל כהלכה.

טיסת "אטלנטיס" נמשכה 4 ימים, 9 שעות ו-6 דקות. במעבורת היה צוות של חמישה קציני צבא. היתה זו הטיסה ה-27 של מעבורת חלל אמריקנית והשלישית שהיתה בשירות בלעדי של משרד ההגנה.

מצרים הוחזרה כחברה מלאה למועצה הכלכלית הערבית

אורי הורוביץ, סי"צ

רבת עמון. מועצת האיחוד הכלכלי הערבי החליטה אתמול להחזיר את מצרים כחברה מלאה למועצה, לאחר שהושעתה בעקבות הסכם השלום עם ישראל ב-1979. "אני שמח להודיע לכם כי מצרים הוחזרה למועצה", אמר שר המסחר הירדני, חמדי אלטבעה לעיתונאים, לאחר ישיבה בדלתיים סגורות של 13 נציגי המועצה.

רק סוריה ולוב הסתייגו מהחזרתה של מצרים. עיראק והנסיכויות המאוחדות יזמו את ההחלטה.

שערי מטבע־חוץ בנק המועלים — 7.12.1988

	היחידה	בנקנוטים: קניה	בנקנוטים: מכירה	העברות והמחאות: קניה	העברות והמחאות: מכירה	שערים יציגים
סל מטבעות	1			1.7089	1.7302	1.7175
דולר אמריקני	1	1.55	1.62	1.5777	1.5973	1.5856
מרק גרמני	1	0.89	0.93	0.9046	0.9159	0.9086
לירה שטרלינג	1	2.87	3.00	2.9191	2.9556	2.9379
פרנק צרפתי	1	0.25	0.27	0.2648	0.2681	0.2662
ין יפאני	100	1.26	1.32	1.2853	1.3013	1.2912
גילדן הולנדי	1	0.78	0.82	0.8016	0.8116	0.8055
פרנק שווייצרי	1	1.06	1.11	1.0765	1.0900	1.0821
כתר שבדי	1	0.25	0.27	0.2610	0.2642	0.2623
כתר נורווגי	1	0.24	0.25	0.2433	0.2464	0.2446
כתר דני	1	0.23	0.24	0.2349	0.2378	0.2350
מרק פיני	1	0.30	0.40	0.3842	0.3890	0.3863
דולר קנדי	1	1.30	1.36	1.3217	1.3381	1.3291
דולר אוסטרלי	1	1.33	1.43	1.3794	1.3966	1.3876
ראנד דרום אפריקני	1	0.41	0.56	0.6755	0.6839	0.6791
פרנק בלגי	10	0.42	0.44	0.4311	0.4365	0.4338
שילינג אוסטרי	10	1.26	1.32	1.2841	1.3001	1.2919
לירה איטלקית	1,000	1.20	1.28	1,2247	1.2399	1.2298

מחר ב"על המשמר"
ובמוספו השבועי חותם

מוסף שבת
* שנה לאינתיפאדה
הרמטכ"ל בראיון ל"על המשמר": אין פתרון צבאי. הפתרון הוא בתהליך מדיני, אם יהיה – אבי בניהו
* הגדה המערבית תחת חסות חדשה, אירונית – פנחס ענברי
* דו"ח הפסיכולוגים – בחינה מחודשת: ראיון עם הפסיכולוג הצבאי הראשי לשעבר ראובן גל – חנית מורגנשטרן
* מדברים, מדברים, וממשלה עדיין אין – גדי יציב
* מושב מולדת. על קו הקץ – דני היימן
* "הגביר". בית המשפט פסק נגד הפירסום – חנה איש-הורביץ
* בנגלה־דש – ארץ נשטפת למוות – צבי גורן
* המטוס החטוף ההוא. קבוצת לנינגרד מעלה זכרונות – אלישבע איילון
* יוסף מונדי – רשימות מן החבית; עמירם כהן – על הפנים; דוריה קדר – תערוכות; דני ורש – קולנוע

חותם
* שיגרת האינתיפאדה בגדה המערבית – אלישבע איילון
ישוב פסגות – שנה להתקוממות – עמירם כהן
* לאן נעלמה העיתונות הפלסטינית? – ורד לוי
* דברים נוראים מתרחשים שם – מיכה קירשנר מצלם את האינתיפאדה – חיים מאור
* מגע בבקבוק חבורת, דב קלמנוביץ – עוז עאוס
* דאון־טאון נאבלוס – עם יחידת "גולני" בשכם – אבי בניהו
תנאי החיים של פלאחים אחרי שנה, תמונת המצב הכלכלי – טלי ברנולי־הונגולד
* בית"ח מקסיד אל חיריה – איתן [illegible]
* אישיות לוחצת – יעקב לור וגבי בשן
* ויזואלי – עומר זיו
* שלום בית – חוה יוסף
* עודד לושישין, אלי חכהן, איתן קלינסקי, שמואל בונים, עלי אלון + יובל דניאלי

דפים לספרות
* האם יש לעם היהודי זכרון היסטורי – נועה עברון על "זכור" ליוסף חיים ירושלמי
מה עשתה האינתיפאדה לאינטלקטואל הישראלי – משה מאת רון כוחר
* רישעותו של מבקר־ספרות: מאמר על טוט־בב – מאת א. ב. יהושע
* שיר מאת אלמתורכל שהוא משורר מאחורי גדר תיל.

על היום

8.12.88

האופוזיציונרים

מתנגדי ההליכה לממשלה רחבה במפלגת העבודה במאמץ אחרון למנוע את המהלך של פרס־רבין: יושבים על הטלפון, מזמנים כינוסים. הערב כבר יידעו אם היה כדאי או הכל לשווא

פאר־לי שחר

במפלגת העבודה אמרו אתמול „במלחמה כמו במלחמה", והתיישבו ליד הטלפונים, בשהיעד — שבנרע 1300 חברי מרכז המפלגה לתמוך או לא לתמוך בהצעה לפתוח במו״מ להקמת ממשלה אחדות. המתנגדים להצעה יודעים שמדובר במאבק במעט חסר־תקוים — מאבק נגד עמדה משותפת ואחידה של פרס ורבין.

מזכיר המפלגה עוזי ברעם, שנאלץ לכנס את המרכז במהירות מדהימה, לשוב ולדון בנושא שכבר הוכרע בלשכה — מרכז למעשה את המלאכה.

האופוזיציונרים — נמנים ברובם עם הדור הצעיר, דור ההמשך ודור הביניים במפלגה. בלשכת ברעם תוכננה המתקפה. הוקמו מטות פעולה. חבר הכנסת אלי בן־מנחם מונה על סניפי המפלגה בשכונות ובעיירות הפיתוח. חבר כנסת מיכה חריש, ראש החוג לשילוב — על דור הביניים. חבר כנסת עמנואל זיסמן — על מחוז ירושלים, ח"כ לשעבר אליהו שפייזר וח"כ מיכאל בר־זוהר כל אחד בנפרד — על סניפים במחוז תל־אביב. ח"כ רענן כהן — מחוג דור ההמשך — על חבריו בחוג אשר התפצלו הפעם והלקם תומך בגישתו של ח"כ מיכה גולדמן, התומכת בהצעה.

ח"כ חיים רמון מראשי חוג „הכפר הירוק", אומר: „בשיחות עם חברי המרכז אנו מעלים שורה ארוכה של נימוקים; אנו אומרים שבממשלה רחבה לא נוכל לשנות שום דבר, ונהיה אחראים לכל. יש לבנות את המפלגה להיות אלטרנטיבה לליכוד ואם לא — אנו חורצים את דינה של המפלגה".

חברי הכנסת המתנגדים להליכה לממשלת אחדות, התנגדו ברובם להצעה גם בלשכת המפלגה. כמו למשל ח"כ עמיר פרץ, נאווה ערד, חגי מרום מהתק"ם, פואר (שנמצא בחו"ל) ויוסי ביילין.

בחדרו של ח"כ בן־מנחם, מרכזים את המידע שמגיע מהשטח, דוד טבת, דוד כהן וטיוטה גרשון. בן־מנחם: „כשאנו מנסים לשכנע את חברי המרכז, אנו גם אומרים להם שקיים נימוק חברתי. הליכוד הרחיב פערים חברתיים, שישית מהאוכלוסיה מתחת לקו העוני. אנו לא יכולים, כמפלגה סוציאליסטית, להיות שותפים לממשלה שמרחיבה את הפערים. הליכוד אמר שרק הוא יכול, אנחנו רוצים שהציבור יראה מה הוא יכול".

ח"כ רענן כהן יודע, שכמרכז היום יתעורר המשבר הראשון על השאלה מהי ההצעה שתובא להצבעה בפני המרכז. „פרס ירצה שנצביע בעד או נגד פניית נשיא המדינה לקיים מו"מ על ממשלה רחבה. אנחנו נטען שזו לא השאלה. נשיא המדינה לא צריך להיות חלק מהוויכוח. השאלה שצריכה להידון היא, האם המרכז מאשר או מבטל את החלטת הלשכה".

בחדרו של ח"כ מיכה חריש מופקד על המאבק יובל פרנקל. „הפעם אין לנו זמן להתארגן ולערוך רישומים כמו שעשינו בהתמודדות בין פרס לרבין. עכשיו היו לנו 36 שעות בלבד, ולכן הטאקטיקה היא לחץ. מי שמתגלה כמהסס בעמדתו, זוכה לקבל בין 10 עד 20 טלפונים מאנשים בעלי השפעה במפלגה, שמסבירים לו כי הפעם מדובר בנושא בו תלוי עתידה של המפלגה".

לבד מאלפי שיחות הטלפון שהתקיימו אתמול, החלו להערך גם כינוסים. אמש התכנסו חברי מחוז רד־מרכז, בבית המפלגה בגבעתיים, והיום ייערך כנס גדול אותו מרכזים כל החוגים המתנגדים לאיחוד. הוא ייערך בבית מפלגת העבודה בתל־אביב, שעה קלה לפני כינוס המרכז בכפר המכביה. יש הרומזים כי העובדה שרוב המתנגדים להצעתם של פרס ורבין נמנים עם הצעירים על דור ההמשך ודור הביניים, מהווה אינדיקציה לכך שאין מדובר רק בהצבעה לגופו של עניין ובתוצאות ההצבעה היום ניתן יהיה ללמוד האם פני מפלגת העבודה למהפך בהנהגה, אם לאו.

היום, על הדשא

כפר המכביה ידע ימים סוערים מאלה. 1300 חברי המרכז ועוד רבים אחרים אשר יגיעו היום למדשאות כפר המכביה, ייזכרו אולי בתמונות משנת 1980, ימי כינוס ועידת המפלגה הליבראלית הסוערת או אולי את ישיבת מרכז המפלגה הליבראלית מלפני שנתיים, שם התקיף מודעי את עמיתיו לצמרת המפלגה שישמיע מרשם קול הקלטות כיצד ניסו לבצע פוטץ' ולערער על הנהגתו.

במפלגת העבודה מבטיחים שהתמונות ההן לא יאפיינו את הדיון היום. מנהל האירועים בכפר המכביה, אבינועם כספי: „אנחנו מתארגנים כמו לכל אירוע אחר. לא מדובר במספר חריג של אנשים. המזנון יהיה פתוח. אנחנו נותנים רק את האולם ואת הכסאות. במקרה של בלאגן זו כבר תהיה הבעיה של המפלגה, לא שלנו.

נכנס ברגל שמאל

סמוך לכניסתו של משה יגר לתפקיד שגריר ישראל בשוודיה, נפגש ערפאת בשטוקהולם עם יהודים אמריקנים. "אנחנו לא פרטנר בעסק הזה." מגיב יגר במבוכה

מוטי בסוק

משה יגר, השגריר החדש בשוודיה, המגיש היום את כתב אמנתו למלך, נכנס לתפקיד ברגל שמאל. לפני כשבוע הוא הגיע לשטוקהולם הבירה כדי לייצג בצפון הקר את ישראל, לאחר שבשנים האחרונות שימש בקונסול ישראל בניו־יורק.

היחסים של ירושלים ומדינות סקנדינביה נחשבים בדרך כלל לטובים, אך כיום שני השבוע נדהם יגר לשמוע, כמו ממשלת ישראל כולה, כי שוודיה עומדת לערוך השבוע קבלת פנים ממלכתית למנהיג אש"ף, יאסר ערפאת. דובר משרד החוץ בירושלים, ד"ר אלון ליאל, גינה את הפגישה.

יגר — אתמול בשיחה טלפונית לבניין השגרירות בשטוקהולם — נשמע נבוך משהו. כה בשעה התקיימה עדיין מסיבת העיתונאים הממושכת עם ערפאת, משלחת היהודים מארה"ב, חברי המרכז הבינלאומי לשלום ושר החוץ השוודי. יגר, והאיש מספר שניים בשגרירות מוטי לוי, עקבו אחרי ערפאת באמצעות מכשיר הטלוויזיה. הם נעזרו במתורגמנית מקומית.

"אש"ף מכיר בזכות קיומה של ישראל במזרח־התיכון", דיווח לנו שגריר ישראל בשוודיה. "אש"ף מגנה את הטרוריזם לסוגיו, כולל טרוריזם של מדינה. אש"ף מוכן למו"מ לשלום בחסות האו"ם. הוא עומד על כך שכבר בכר ימצא פתרון לבעיית הפליטים. המשלחת היהודית הביעה שביעות רצון מעמדות אש"ף, כפי שהיא שמעה אותם שלשום, במשך שש שעות מיאסר ערפאת עצמו". ומסיבת העיתונאים עדיין לא הסתיימה, הרגיש יגר.

הודעת תגינוי

שגריר ישראל בשוודיה ציין, כי שלשום היו פניות של עיתונאים לשגרירות בנושא ערפאת. אתמול היה שקט. "העיתונים כאן הסתפקו בהודעת דובר משרד החוץ בירושלים. אולי היום, אחרי מסיבת העיתונאים, שוב יפנו אלינו". שטוקהולם מוצפת בימים האחרונים בעיתונאים מכל רחבי העולם, לקראת חלוקת פרסי נובל ביום שבת. יגר איננו מוכן להתייחס לדברי ערפאת בשוודיה. הוא איננו מוכן לומר עם יש בדברים משום חידוש או שהם מסמנים דריכה נוספת של אש"ף במקום. הוא אישית יעביר דיווח מפורט לירושלים, הדברים ינותחו, והגורמים המדיניים הבכירים יחליטו על דרכי תגובתה של ישראל.

יגר מכיר היטב ארבעה מומשת חברי המשלחת היהודית שנפגשו עם ערפאת, מהתקופה בה עשה בניו־יורק כקונסול כללי של ישראל. "אני מכיר את ריטה האוזר, מנחם רוזנפט, היורדת דרורה קאס ואיב אורוביץ. אינני מכיר את החבר מלוס אנג'לס, סטנלי שיינבאום. "ארבעה עד חמישה אורחים אמריקנים יהודים נפגשים בשוודיה עם ערפאת. אנחנו לא פרטנר בעסק הזה. זה לא נושא ישראלי". אומר יגר. "אינך מצפה ממני שאומר לך את רעתי על המעשה שעשו". עם זאת הוא מזכיר הודעת הגינוי של "מועדון הנשיאים" בארה"ב "למשלחת של הגברת האוזר". "ההודעה הגיעה אלינו אתמול". מרגיש יגר ומוסיף: "זו הודעה חריפה מאוד של המימסד היהודי בארה"ב, לאירגוניו השונים".

המשלחת של היהודים האמריקנים לא יצרה כל קשר עם שגרירות ישראל, והשגרירות אינה מתכוונת להיפגש אתם. לשגרירות ישראל לא היה גם קשר עם משרד החוץ השוודי ב־24 השעות האחרונות.

"אני עדיין לא שגריר", מחייך יגר. "היום אני מגיש את כתב האמנה שלי למלך. הממונה על הטקס הסביר לי שלפי הכללים אני נשאר לשיחה של 15 דקות עם המלך. הוא יקבע את תוכן השיחה. יתכן שהסיפור עם ערפאת יעלה לדיון, ואז אוכל להביע את עמדתה של ישראל".

המשטרה נגד השב"כ

במשטרת מרחב חיפה זועמים על שירותי הביטחון: הם מבקשים לזקוף לזכותם את חשיפת חוליית המחבלים שפעלה באיזור חיפה, בעוד החקירה התנהלה על־ידי המשטרה

יואב אביב

מאז פירסום פרשיית חשיפת רשת החבלה הבדואית, שפעלה בשירות הפתח באיזור חיפה, זועמים במשטרת מרחב חיפה על שירותי הבטחון הכלליים. לדברי קצין בכיר במרחב, שירותי הבטחון הכלליים מבקשים לזקוף את ההצלחה כולה לזכותם, בעוד החקירה בשעת התנהלה על ידי משטרת מרחב חיפה. „שירותי הבטחון הכלליים מבקשים לשקם את תדמיתם, ומנצאו הזדמנות לעשות זאת על חשבון משטרת מרחב חיפה", אמר הקצין.

המחלוקת פרצה, למעשה, לאחר מהדורת מבט לחדשות בטלוויזיה הישראלית. שלשום, בשעות הבוקר, הוזמנו הכתבים לענייני משטרה במטה מרחב חיפה למסיבת עיתונאים שתיערך בצהריים, במטה המרחב. נושא המסיבה חסוי, נאמר בהודעה.

בפתח מסיבת העיתונאים אמר מפקד המרחב, תת־ניצב יוסי לוי, לעיתונאים כי הפרסום הראשון ייעשה רק בשעה 7 בערב וכי הצנזורה הונחתה לכך. אשר לפרשייה, מסר את ההודעה הבאה:

„לפני כשבועיים חשפו זרועות הבטחון בסיוע משטרת מרחב חיפה חוליית מחבלים, שפעלה בתחום מרחב חיפה. אנשי החוליה, החשודים בהשתייכות לפתח, צעירים בדואים — רובם תושבי הכפר אינכזין — נעצרו ונחקרו. החוקרים מייחסים לאנשי החוליה בין השאר: ביצוע פיגוע של השלכת הרימון במדרחוב נורדאו בחיפה, בתאריך 20.8.88, בפיגוע זה נפצעו 25 אנשים, בהם ילד שנפצע קשה. השלכת רימון־יד, שלא התפוצץ, במרכז הכרמל, בתאריך 10.10.87, השלכת בקבוקי תבערה לעבר אוטובוסים בכביש טבעון ליד שער העמקים בחודשים פברואר־מארס '88 ובכביש נצרת־שפרעם. שתי הצתות של אוטובוסים בחניון אגד בטבעון. כן מייחסים להם תכנונים לחטוף חיילים בתחנות אוטובוסים ובטרמפיאדות. במהלך החקירה נתפסו בידי אנשי החוליה 5 רימוני־יד, שיועדו לביצוע פיגועים נוספים. בפרשה עצורים 13 איש ביניהם 2 חיילים מתושבי האיזור. החקירה תושלם בימים אלה ונגד המעורבים בפרשה יוגשו כתבי אישום".

מפקד מרחב חיפה סירב לענות לשאלות עיתונאים והסכים להוסיף רק פרטים שוליים. כך, למשל, הוא סירב לומר באיזו מרינה גוייס ראש הרשת, מיהו ומהיכן הופעל. לדבריו, אלה פרטים חסויים הדרושים למשפט. בערב הוברר, כי הטלוויזיה הישראלית הוכנסה בסוד העניינים על־ידי גורם אחר ומסרה את כל הפרטים שהמשטרה ביקשה להסתיר.

במשטרה לא ועמו על פירסום הפרטים בגלל פגיעה בחקירה, אלא כיוון שמפקד מרחב חיפה, תנ"צ יוסי לוי, הועמד באור מגוחך.

כתבי הפלילים באיזור חיפה התכנסו אתמול ומחו נמרצות על מה שכינו הכשלתם במילוי תפקידם. לטענת העיתונאים, ביקש מהם קצין בכיר, שלא לצאת כלל לשטח עד לשעה 7 בערב, בעוד שהטלוויזיה הישראלית ביקרה במקום ארבעה ימים קודם לכן. הם מחו ואמרו, כי המשטרה מנעה מהם להביא לידיעת הציבור את הפרשה כפי שהוצגה בפני בית המשפט בעיר.

כ"6 בדצמבר התייצב ראש צוות החקירה המיוחד בפרשה, נפתלי בנטוב, בבית המשפט, בפני השופט עמירב ראנר, וביקש לבטל את האיסור החל מהשעה 2.30 אחר הצהריים. הוא הוסיף, כי הוא מבקש זאת מטעמים טכניים, אולם היות „ותיתכן החלטה שונה של הפיקוד, נבקש לאפשר לנו למנוע את הפירסום האמור". המשטרה ביקשה, למעשה, מבית המשפט להאציל את סמכות איסור הפירסום והשופט עמירב ראנר אמר בהחלטתו: „היה ויחול שינוי בשיקולי האחראים במשטרה לעניין ביטול האיסור, הרי שההודעה תידחה למועד אחר, כפי שיקבע בית המשפט".

חשיבה חדשה ביחסי מזרח־מערב

אמש מעל בימת "מעבדת־השלום" קרא גורבצ'וב לפירוק החימוש לרמה שלא יוכל אף צד לצאת למלחמה ולנצח בה, תוך כדי קיצוץ בכוחות הקונבנציונליים של בריה"מ ● הוא לא שכח את אפגניסטן

צבי גורן

ההכרזה החד־צדדית על קיצוץ הכוחות הקונבנציונליים, יחד עם סנייתו של גורבצ'וב להסיר את מרשת אפגניסטן, וקריאתו לכינון "מאזן אינטרסים" בין אומות העולם, היא אדן הזינוק שהציב גורבצ'וב ל"חשיבה חדשה" ביחסי מזרח־מערב. לא עוד עוינות ואיבה, אלא שלום שבטחונו באמון הדדי, והפחתת החימוש לרמה שבה לא יוכל שום צד לצאת למלחמה ולנצח בה. מפקדת האו"ם מבחינתו, איננה עוד זירת התנצחויות, אלא מעבדת־שלום ממנה ישגר הארגון הבינלאומי כוחות (מסוג אלה שיקבלו בקרוב יומיים את פרס נובל לשלום) שישמרו על השלום באזורים סוערים לפורענות, למשל אפגניסטן והמפרץ הפרסי.

הקיצוץ שעליו הכריז גורבצ'וב הוא משמעותי, גם אם הוא קטן מזה שציפו פקידים סובייטיים לפני הנאום. אך יש להודות: קשה היה לתת אמון באמירה שנשיא ברית־המועצות יודיע על קיצוץ מקיף של 30 אחוזים מכוחה הקונבנציונלי של צבא ברית־המועצות כולו. זו לתמימים לא היה ברור שזהו כמעט חזון אחרית הימים, וכי אפילו ברדיפה הנלהבת אחרי סדר חדש לעולם, לא היה סיכוי שגורבצ'וב ילך ברוך שהחוץ ממרידה את הצבא הסובייטי ורבים מתומכיו בצמרת המפלגה והממשלה. הזה זאת יש לראות את סילוקם של חצי מליון החיילים כצעד ראשון בלבד בשינוי תפיסת העולם החדשה שהוא מנחיל למערב, ולעולם כולו. בתוך המספר הזה כלולות 6 עוצבות משוריינות הנמצאות בהונגריה, צ'כוסלובקיה ומזרח גרמניה, 50 אלף חיילים סובייטיים, 5,000 טנקים, יחידות נחתים ויחידות אחרות.

מנהיג יחיד במסגה

הכוח הסובייטי שיישאר באיזור יאורגן מחדש, וייערך לתפקידי הגנה מובהקים בלבד. סך־כל הקיצוץ כולל זה המוצב בשטחה האירופי של ברית־המועצות, יגיע לרבבת טנקים, 8,500 כלי תותחים, ושמונה מאות מטוסי קרב. הקיצוץ, כמובן, יתפרש גם בגבול הדרום מזרחי של ברית־המועצות ובהסכמת מונגוליה. מדובר אפוא בקיצוץ של עשרה אחוזים בערך, כפי שהיה ניתן לראות כאשר בוחנים את המספרים הנוגעים לכלל הצבא הסובייטי, ובעיקר בתחום הכוח הקונבנציונלי שלו ובעיקר בעמוד זה.

את הנתונים האלה מכירים היטב הצד הפנטגון ומטה נאט"ו. הם גם ידעו שלא יקבלו מתווה חד־צדדית נריכה יותר מהקיצוץ שעליו הכריז אמש גורבצ'וב. הם ידעו כי כל קיצוץ שיוכרז עליו לא יגיע ...ה הקווין המבוקש על ידם, ומשום כך ...ם לא ייצאו מגדרם ולא יחזרו בהם ...ערכותיהם הקודרות כלפי כלל המחוות ...ל גורבצ'וב. הם גם יוסיפו וילחצו על ...ם הבריגאים המנווטים את ספינת המערב, ...לא יפלו בשבי או ב"פח" של המנהיג ...סובייטי.

...בימים הקרובים נהיה עדים לשורה ...ארוכה של התבטאויות "בטחוניות", כנגד ...התבטאויות ה"מדיניות", שיברכו ויצפו ...להישג, ובעיקר כנגד ההתבטאויות ...ה"עממיות" והסקרים שיחשפו שוב את ...וסר הגלוי: מיכאל גורבצ'וב הוא עתה ...המנהיג היחיד במסגה. הציניקנים אפילו ...אומרים כי הוא בא אתמול לשתי מטרות: ...זאת, והיא החשובה לו יותר, להכתיר ...עצמו כ"מנהיג העולם", ואותה השיג ...באמצעות נאומו באו"ם, שאותו חתם ...בהכרזה על "תחושת האחריות שלי נוכח ...העולם כולו ועמיו". המטרה האחרת, שאף ...היא קשורה לנאומו, היא להעביר את ...דרת הנשיאות של ארצות־הברית משכמו ...של רייגן אל שכמו של בוש. בכך, אומרים ...הציניקנים, שב גורבצ'וב ומוכיח כי הוא ...אוין לחשי לב העם. גם אם הוא העם ...האמריקני. ואמנם, במהלך הנאום הוא כבר ...התייחס אל העתיד להתרחש: "הממשל ...הבא בהנהגת הנשיא הנבחר, ג'ורג' בוש, ...ימצא בנו שותף המוכן להמשיך בדו־שיח ...במציאותית וכנה, מתוך רצון טוב, כדי ...להגיע לתוצאות מוחשיות לגבי סדר היום ...של הנושאים העיקריים הקשורים ביחסי ...ברית־המועצות וארה"ב". הנושאים האלה כוללים ...כמובן את החוזה המבוקש על הקטנת ...הנשק הגרעיני וחיסול הנשק הכימי, כעיות ...אזוריות, תרבותיות ובתחום איכות ...הסביבה.

מרקם של אמון

ועם זאת, אין לראות את צמצום כוחותיה של ברית־המועצות אך ורק כמתנת פרידה לרייגן, או כמענק עידוד למנהיגי אירופה המערבית הנוטים לכיוונו ומוכנים לסייע לו בפרסטרויקה. זהו צעד המורכב משכבות רבות, ובראשן ההחלטה של גורבצ'וב להפנות משאבים ומאמצים אל התחום האורחי של ארצו. בנוסף, יש כאן לפחות שני תהליכים "פנימיים" בעולם הקומוניסטי הרחב יותר. קודם־כול זאת מחווה שנדרשה ממנו כלפי הונגריה וצ'כוסלובקיה, וכלפי הגרמנים. את בודפשט קל לו לרצות כהיותה ותיקה תחת המגף של צבאו, ורחוקה יותר מזירת המלחמה המערב־אירופית. הונגריה גם נכנסה להילוך גבוה בדרכה אל הרפורמות שהוא מעודד אותן בהנאה. את הצ'כים, לעומת זאת, צריך לרחוף. לא רק משום שהם פוחדים להתמודד שוב עם תהליך ההיפתחות שעלה להם ביוקר רב, כאשר היו חיל החלוץ שלה, לפני עשרים שנה. עכשיו צריך לרכוש את אמונם, וכפי שהבהירו לו כאשר ביקר אצלם בעבר, פירושו של אמון כזה הוא הסגת הצבא האדום מתחומם.

הוצאת הכוחות ממזרח גרמניה היא אולי החשובה יותר במישור הבין־גושי, שם, הוצאת כוחות סובייטיים, היא מחווה כלפי שתי הגרמניות ביחד, ואולי אפילו רמז להסרה הדרגתית של החומה, והמרתה במרקם של אמון, בינן לבין עצמן, בינן לבין הסובב אותן. "אמון" הוא גם שם הצופן בתהליך הפנימי האחר, ב"חזית המזרחית" — נוכח סין. בעוד כחצי שנה תהיה פגישת הפסגה בין גורבצ'וב למנהיג הסיני הישיש דנג שיאופינג. הסינים כבר קצצו חמישית מכוחות היבשה שלהם במהלך ארבע השנים שעברו. עתה יוכל הנשיא הסובייטי לטעון כי הוא גומל להם על המחווה החד־צדדית ואפילו אם מספר החיילים שלו שיקצץ בגבולם יהיה קטן בהרבה ממיליון החיילים הסינים שקוצצו.

שינויים פרסונליים

על־פי הדיווחים שליוו את השמועות על צעדו הצפוי של גורבצ'וב הביאה החלטתו לצמצם את הכוח הצבאי הסובייטי להסתלקותם של שר ההגנה דמיטרי יאזוב, ושל סגנו והרמטכ"ל, מרשל סרגיי אכרומייב. אמנם אמש כבר נמסר על התפטרות הרמטכ"ל מטעמי בריאות, וכאילו בלי קשר להכרזת גורבצ'וב, אך עדיין אין אישור על התפטרות יאזוב. במסגרת השמועות מוכירים כבר את יורשיהם האפשריים: את יאזוב, לפי אחד הדיווחים, עתיד לרשת אולג בקלאנוב, השר לתעשיית המכונות, האחראי בין השאר לצי הנשק האסטרטגי ולתוכנית החלל של ברית־המועצות. הוא גם חבר הוועד המרכזי של המפלגה הקומוניסטית. שם אחר שהוזכר כיורשו של אכרומייב משרת הרמטכ"ל, הוא איוון מורוזוב, מפקד האזור הצבאי של אודסה. יש לשער כי במהלך השנתיים שבהן יימשך תהליך הקיצוץ יחולו שינויים פרסונליים נוספים בצמרת הצבאית של ברית־המועצות, אך ספק אם יתפתח שם מרד. שם, כמו במערב, שמעו היום את הבשורה החד־משמעית של גורבצ'וב: "ההנהגה הסובייטית החליטה להוכיח במעשים ולא רק בדיבורים את נכונותה לחזק את התהליך הבריא של התרחקות מהעיקרון של חימוש־על, והתקרבות לעיקרון של כושר הגנתי סביר".

הכוח הקונבנציונלי

כוחות הצבא האדום צוידו בעשר השנים האחרונות במיטב החידושים, ובעיקר בנשק קונבנציונלי ● מאזן כוחות

על־פי הדיווחים שהצטברו במערב ופורסמו ערב פסגת רייקיאוויק, תחום הכוחות הקונבנציונליים של ברית־המועצות היה התחום העיקרי בתהליך ההצטיידות וההתעצמות בעשר השנים שעברו. כוחות הצבא האדום ביבשה צוידו ברכב משוריין משוכלל, באמצעי הגנה אוויריים ובמערכות טילים טקטיים, בה בעת שחיל האוויר והצי קיבלו לרשותם את הדור החדיש של מטוסים וכלי שייט:

★ הטנק טי־80 ועימו טנק חדיש אחר המבוסס על טי־72, בנוסף לכמויות גדולות של טנקים "ישנים": טי־64 וטי־72.

★ תותחים בעלי מערכת הנעה עצמית, כולם בעלי יכולת שיגור חימוש כימי, מתותחים שקוטרם 152 מ"מ או נשק גרעיני, מקוטר גדול יותר.

★ גדל ביאו אחווים נספרם של מטוסי התקיפה ותקיפה־הפצצה, בהם מיג־29, מיג־31, סוחוי־27 וסוחוי־24.

★ מטוס ההתרעה איליושין־76.

★ מערכות נשק חדישות כגון טילי קרקע־אוויר סא־10 וסא־12. שתי המערכות ניידות ובעלות יכולת ליירט טילי שיוט וטילים בליסטיים.

★ יותר מ־200 אוניות מלחמה, החל בשתי נושאות מטוסים מדגם קייב, וכלה במשחתות.

★ שבעה סוגים של צוללות למטרות כלליות.

גם בתחומי כוח־אדם ניכרה בעשור האחרון הגברה מסיבית של הכוחות הקונבנציונליים, אגב עיצובה של תפיסת "זירות המבצעים הצבאיים", הכוללת אמצעי פעולה לעומק של עד 1,500 ק"מ בשטח האויב ושחולק לשלוש "זירות": "המערבית" — סקנדינביה, אירופה המערבית והאוקיינוס האטלנטי, הבלקן ואפריקה, "הדרומית" — המזרח התיכון עד הודו, "המזרח הרחוק" — דרום מזרח אסיה, סין וקוריאה, יפאן ואלסקה. במסגרת התפיסה הזאת משולבים כוחות יבשה, אוויר וים המסוגלים להפעיל נשק קונבנציונלי או, אם יש צורך, נשק גרעיני. אלה בנוסף לנשק הכימי העומד לרשות ברית־המועצות.

הכוחות היבשתיים הם עיקר כוחו של הצבא האדום. הם כוללים שני גייסות מאוחדים. 211 עוצבות (דיביזיות) פעילות (בהן 5 מוטסות, 2 גייסות להגנה, 52 משוריינות, ו־150 רגלים־ממונעות), חמישה בסיסי גיוס לעת מלחמה, ומספר רב של אוגדות והטיבות עצמאיות. מאז 1980 גדל הפוטנציאל המלחמתי של העוצבות. עוצבת רגלים ממונעת כוללת עתה 270 טנקים, 680 נגמ"שים ושריוניות, 219 כלי ארטילריה ו־13,500 חיילים. עוצבת שריון כוללת רק 11,000 חיילים, רק 255 נגמ"שים ו־165 כלי ארטילריה, אך עומדים לרשותה 310 טנקים.

בסך־הכול, כוחות היבשה הסובייטיים כוללים עתה 53,000 טנקים, 60 אלף נגמ"שים ושריוניות, 48 אלף כלים ארטילריים, 4,600 משגרים של טילי סאם, ועוד אלפי משגרי כתף, 7,000 כלי ארטילריה נגד מטוסים, 1,600 משגרי טילי קרקע־קרקע, 4,500 מסוקים וכשני מיליון חיילים, מתוך סך־הכול חיילי הצבא האדום, שבו לפי הערכת המערב 5.6־5.2 מיליון חיילים, כולל אלה המשרתים ביחידות הגרעיניות והאסטרטגיות.

הצי הסובייטי נחלק לארבעה: הצי הבאלטי, צי הים השחור, צי האוקיינוס השקט והצי הצפוני, ובנוסף גם השייטת של הים הכספי. בים התיכון פועל כוח משימה ימי מיוחד המורכב מכוחות הצי הצפוני וצי הים השחור. בסך־הכול, עומדים לרשות הצי הסובייטי ארבע נושאות מטוסים, 1,449 אוניות מלחמה לסוגיהן, 311 ספינות תובלה וסיוע, 308 צוללות ו־1,761 מטוסי צי. לחיל האוויר יש 5,170 מטוסים טקטיים מכל הסוגים, מהם 3,000 בזירה האירופית, בנוסף על 2,260 של ברית ורשה. על אלה יש להוסיף כמובן את טילי הקרקע־קרקע הטקטיים, 1,530 במספר, מהם 910 באירופה, בנוסף על 375 הטילים הטקטיים של ברית ורשה.

בזירה "המערבית" לבדה יש לסובייטים כמחצית הכוח היבשתי, בנוסף על 53 העוצבות של ברית ורשה. במרכז נאט"ו בבריסל העריכו בתחילת השנה כי סך־כל חיילי ברית ורשה מגיע לשלושה מיליון ותשעים אלף ומהם 2.2 מיליון חיילים של ברית־המועצות, לעומת שני מיליון ו־215 אלף חיילי נאט"ו. לרשות ברית ורשה כ־51,500 טנקים, מהם לפחות 29,250 טנקים סובייטים, שעה שלרשות נאט"ו 16,424 טנקים. מחצית הכלים הארטילריים של ברית־המועצות מוצבים בזירה האירופית. ובנוסף כ־11,000 כלי ארטילריה של ברית ורשה. לרשות נאט"ו עומד כשליש מהכמות הזאת. ובאוויר — בזירה האירופית לבדה יש לכוחות ברית ורשה 8,250 מטוסי קרב למיניהם, ולנאט"ו פחות ממחצית, 3,977.

צ.ג.

על הפרץ

על היום

8.12.88

ד"ר ג'רום סגל, מהוגי רעיון הכרזת העצמאות הפלשתינית, טוען כי החלטות אלג'יר שומטות את הקרקע מתחת לאמנה הפלשתינית, שדרשה את "כל פלשתין" וראתה במאבק דרך יחידה להשגת מטרה זו

המל"פ נגד האמנה הפלשתינית

אורי הורוביץ

"בהתאם להשקפתי, המועצה הלאומית הפלשתינית (מל"פ) ה־19 באלג'יר היתה מהטבעיות מההיבט ההיסטורי, בהענקה הגדרה חדשה ללאומיות הפלשתינית מההיבט המדיני היה זה ביטוס חיובי, שהגשים תקוות שתלו בו, כאשר שבר את הזישוק ההיסטורי...", אומר ד"ר גירום סגל במאמר שפירסם בעיתון אל־קודס.

עם הכרזת המדינה הפלשתינית באלג'יר, הרי — מנקודת מבט פלשתינית — קיימת עתה מדינה, ועם חלוף הזמן יכירו בכך גם רוב מדינות העולם. אם ישרור שלום במזרח התיכון הוא יהיה בין שתי מדינות, כאשר כל אופציה אחרת תכלול תכנית להריסת מדינה על השכון רעותה... באלג'יר הותווה מסגרת רשמית לפעילות האינתיפאדה, השואפת עתה להגדרה עצמית לפלשתינים. לפיכך, יש עתה הגדרה חדשה לאינתיפאדה והיא: מאבק לשחרור של מדינה אחת מעול כיבוש של צבא זר. לפני ישראל עומדת עתה בחירה קשה יותר, להביא לשחרור הפלשתינים או להרגם...

הצהרת העצמאות הפלשתינית אינה דורשת הרס המסגרת הלאומית. הצהרת העצמאות היא נצחית ואי אפשר לשנותה, זאת בניגוד לאמנה הפלשתינית, שניתן היה לשנותה. המל"פ החליט לשמוט את הקרקע מתחת לאמנה הפלשתינית, שדרשה את "כל פלשתין" וראתה במאבק המזויין דרך יחידה להשגת מטרה זו. דבר זה ניכר באי איזכורה של האמנה.

ד"ר סגל מייחס חשיבות רבה להחלטות שהתקבלו באלג'יר, במיוחד לנוכח העובדה שהן התקבלו ללא מר"מ, ומנתח כמה מהן:

ד"ר סגל. כינוס שהגשים תקוות

● **קבלת עקרון החלוקה**

בשנת 47', כאשר הוחלט על החלוקה, קמו נציגי מדינות ערב ועזבו את אולם עצרת האו"ם. האמנה הפלשתינית קבעה במפורש, שהחלטת החלוקה בטלה ומבוטלת. המל"פ באלג'יר הפך החלטה זו על פיה. מכאן, שבהחלטות מל"פ־אלג'יר ובאיזכור החלטה 181 — לדעת סגל — מתגלות שתי נקודות חשובות: בקבלת החלטה 181 הותנה קיום מדינה יהודית, בהחלטת מל"פ מוכרת איפוא מדינה יהודית, אף שאין מדובר בהכרה בישראל. אולם החלטת מל"פ נסמכת על החוקיות הבינלאומית, כך שהחלטה 181 ממשיכה להיות תקפה ונכונה — בכך מקבלים הפלשתינים את קיומה של המדינה היהודית, וזה פותח פתח להחלפת שגרירים בעתיד עם ישראל.

● **נושא הגבולות**

ההודעה לא קבעה גבולות ובכך היא דומה להכרזת העצמאות של ישראל. ההכרזה קוראת לאו"ם לסייע לסיום הכיבוש הישראלי על השטחים הפלשתיניים. החלטת מועצת הבטחון 242 דורשת נסיגת ישראל משטחים שנכבשו ב־67', או מהשטחים, והוויכוח נטוש על השאלה אם הכוונה היא מכל השטחים או רק מחלק מהשטחים. הודעת מל"פ מדברת על נסיגה משטחים פלשתיניים, והכוונה מהגדה המערבית ורצועת עזה, ולא כפי שטענו מל"פים קודמים, שיש לפעול למען שחרור מהישות הציונית — ביטוי זה יצא מכלל שימוש.

● **החלטות האו"ם**

במל"פ באלג'יר בלטו בדיונים שלוש עמדות: הראשונה, אותה שיקף ג'ורג' חבש, מנהיג החזית העממית, המתנגדת לכל רמז על קבלת החלטת מועצת הבטחון 242. ד"ר חבש רוצה ועידה בינלאומית המבוססת על החוקיות הבינלאומית.

העמדה השניה — אותה ייצג נאיף חוואתמה, מנהיג החזית הדמוקראטית — דורשת ועידה בינלאומית המבוססת על כל החלטות האו"ם ובהן 242 ו־338, בהנחה שחלק מהחלטות אלו חיוביות לעמדות אש"ף ואפשר להיבנות מהן (כמו, למשל, החלטת או"ם המשווה את הציונות לגזענות).

עמדה שלישית, בה מצדד ערפאת, דוגלת בכינוס ועידה בינלאומית המתבססת על החלטות מועצת הבטחון 242 ו־338, והוכרת הזכויות החוקיות של העם הפלשתיני וזכותו להגדרה עצמית.

● **מלחמה ושלום**

הכרזת אלג'יר, אליבא דסגל, אינה מזכירה דבר על מאבק מזויין. הצהרת העצמאות מדברת על דו־קיום בשלום. המשפט "המדינה הפלשתינית שואפת לשלום ודבקה בדו־קיום בשלום" רומז, לדעת סגל, על רצון הפלשתינים בהסכם שלום עם ישראל, ולא עוד אלא שמדובר הוא בשלום סופי, המנוגד לעקרון השלביות, דהיינו פתרון חלקי והמשך המאבק. בנושא הטרור, קובעת הצהרת העצמאות, שהמדינה הפלשתינית שואפת לפתור סכסוכים בינלאומיים באמצעים בדרך של שלום. זאת לפי מגילת האו"ם. כן נטען בהצהרה, שהמדינה הפלשתינית מתנגדת לאיומים או שימוש בכוח או שימוש בטרור ואלימות נגדה או נגד שכנותיה. ד"ר סגל טוען, שהמל"פ טיפל בנושאי האלימות והטרור פעמיים, הן בהכרזת העצמאות והן בהצהרה המדינית. בשתיהן הובעה התנגדות לטרור על כל צורותיו. עם זאת, סגל מודה, כי הנושא של טרור נגד אזרחים איננו מובהר דיו וכי קיימת עמימות בנושא גם בשל הצהרת סאהר באותו עניין.

הערה: ד"ר ג'רום סגל, פרופ' באוניברסיטה בארה"ב, נפגש מספר פעמים עם ערפאת ונחשב מהוגי הרעיון שאש"ף יכריז על מדינה פלשתינית באופן חד־צדדי. ברשימה דלעיל מובאים עיקרי מאמר שפירסם בעיתון אל־קודס.

תגובות

להמשיך את השותפות

חוסר העבודה והמשבר במשק אינם הזדמנות דווקא להליכה נפרדת במאבקי ההסתדרות ויש להמשיך בשותפות, שותפות שהוכיחה את עצמה ● מפ"ם לאחר הבחירות

משה צ'יזיק

מפ"ם אמנם יצאה ממערכת הבחירות בכבוד, אבל אל לנו להתהדר מתוך ההצלחה. אל לנו לשכוח את קו התפתחותנו ההיסטורית ואת הירידה המתמדת בכוחנו. השנים שהיכינו על חטא על כי אנו מדורשים במקום, עוד זכורות היטב. במסגרת המערך ירדה המפלגה לשישה חברי כנסת. עתה יש לנו שלושה. זהו אמנם הישג לאחר שניבאו למפלגה, מבכמים ומבחוץ, כישלון מוחץ ומחיקתנו מהמפה הפוליטית.

מדברים, ובצדק, על נקודת זינוק שיש לנצלה כדי להאדיר כוחנו בציבור. עלינו לזכור, כי ההישג בקיבוץ הארצי לטובת מפ"ם הוא שוב הישג יחסי, אם כי חשוב. בתק"ם הצביעו מעל 80 אחוזים למפלגת העבודה, בקיבוץ הארצי, לעומתו, הצביעו 70 אחוזים לטובת מפ"ם בקולקטיב רעיוני, עלינו לזכור, כי היתה הצבעה מסיבית בכמה מקיבוצינו הגדולים והוותיקים לטובת מפלגת העבודה.

קיימת סכנה כי המשבר הכלכלי החמור בו אנו שרויים ימנע מאיתנו את הראייה המאוחדת של צורכי הקיבוץ כתנועה, וזאת דווקא הזדמנות טובה לחדד את התודעה הפוליטית של חברי הקיבוצים באמצעות הסברת הקשר בין מדיניות כלכלית, פוליטיקה, חיי היומיום וגורלו של הקיבוץ. אסור לשכוח את מחדלינו ואת אלה של מושפעי תעמולת הכזב של שונאי הקיבוץ והסוציאליזם. אלו שמים את כל יהבם על משבר השיטה הקיבוצית, השיטה הקואופרטיבית והמשק השיתופי — כל נשכיח מלבם את אשמת המשטר ומדיניותו. ולכן חיוני הקשר בין הקיבוץ והמפלגה הלוחמת את מלחמתו, נקודה שאינה מבוטלת. השפעתה של מפ"ם בקיבוץ הארצי תגדל בין היתר אם היא, על־ידי דבריה ומדיניותה, תראה את נושא הקיבוץ כחלק אינטגרלי ממאבקיה.

שיתוף פעולה

הישגנו המועטים בלטו במסגרת המגזר הערבי. אני תמה על אלה שמנסים לייפות את התמונה, צריך להודות שנכשלנו.

למפ"ם היה מגיע הרבה יותר: על עמדותיה ההיסטוריות והאקטואליות ועל פעילותה הרצופה במשך עשרות שנים. אלו לא הוסיפו לנו במגזר הערבי מאומה, אך חן גרעו מתרומתנו בתוך היהודי. אך מה נלין על תוצאות אלה, כאשר חננו רואים מה עלה בגורלו של מתי פלד שלא השיג מאומה כדי להזדהות עם אש"ף. מכל מקום, דרושה רביזיה באופן פעילותנו במגזר הערבי.

מפלגת העבודה נמצאה, לכל הדעות, במשבר. הוא יעמיק, אם היא תחליט להתפתח ולהפוך לממשלה בראשותו של שמיר. אותות המשבר כבר נראים בצורה בולטת. המאבק על שיחו המערכות בתוך המפלגה ולגבי הנהגתה אמנם יירדה, אם מפלגת העבודה תלך לממשלה האחדות הלאומית, אבל התסיסה במפנים תאכל בה בכל פה. אם תעמוד מפלגת העבודה בראש האופוזיציה, כלוחמת, מפ"ם תידרש למחשבה פוליטית על דרך שיתוף הפעולה במסגרת האופוזיציה בכנסת, ובכל המגזרים האחרים.

להמשיך בשותפות

בימים אלה מנסים חברי הסתדרות לדבר על ניתוק הקשר הקיים על־פי הסכם המערך בהסתדרות. במקום חרדה לקראת בחירות ההסתדרות במאי או חצי שנה אחר־כך, מנסים לעשות בחשבונות קטנוניים באיזו דרך ניתן להשיג יותר. אם במסגרת הקיימת של שותפות המערך, או בהליכה נפרדת. ככר מוטב לא שמענו את הסיסמה "מפ"ם כאלטרנטיבה", והנה הציצים נראו בארץ... ובעלי האלטרנטיבה, המושפעים מהישגה היחסי של מפ"ם בבחירות לכנסת, חושים ללכת כנפרד ולהינתק מן המערך בהסתדרות.

האם גם אנו נרצה להיבנות מהמשבר בחברת העובדים? יתר על כן, האין לנו חלק ונחלה בהנהלת חברת העובדים וכל המשתמע מזה? האם נוכל להסתייע רק בתסיסת הפועלים מפני גרעון וחובריו, תוך ביקורת נוסה שמאי ורק כהן על ההסתדרות ועל חברת העובדים, כל שנראה את הסכנה הצפויה בבחירות לוועידת ההסתדרות. או שמא נראה נכונה, כי חוסר העבודה והמשבר במשק אינם הזדמנות דווקא להליכה נפרדת במאבקי ההסתדרות ויש להמשיך בשותפות, שותפות שהוכיחה את עצמה.

לפני הבחירות קראנו ושמענו מאנשי רצ כי הם מהווים אלטרנטיבה למפלגת העבודה. הם חולמים בהקיץ. אנו כבר התפכחנו מחלום זה. מפ"ם צריכה ויכולה להיות כתובת לתהליך רדיקליזציה בקרב ציבור הפועלים ובמפלגת העבודה, אבל אל לה לראות את עצמה אלטרנטיבה פוליטית למפלגת העבודה, גם אם היא נמצאת במשבר ובתסיסה גוברת. סיסמת השותפות מתוך עצמאות עומדת בעינה גם כיום.

סיסמוגרף עממי

מתי דוד

הטלוויזיה, כמוקד תקשורתי חזותי בלעדי במדינה, עומדת יום יום במבול של לחצים, תגובות, ביקורות והערות, שלא ניתן להעריך ולמדוד מידת צדקתן ורצינותן.

קיים וצער שביעות רצון מהטלוויזיה, הן בנושאים אקטואליים וחולפים והן בעניינים מהותיים קבועים. ואולם חוסר שביעות רצון זה לא ניתן להערכה, להתכמת ולמדידה אובייקטיבית. עוצמת התגובות נובעת מן העובדה, שהטלוויזיה המונופוליסטית, אינה מסוגלת או אינה משתדלת — תלוי בהשקפה — לשקף באופן מאוזן את הקשת המלאה של החיים, הדעות והאירועים במדינה.

תגובות דעת הקהל על המשודר והנעשה בטלוויזיה באות לידי ביטוי על־ידי קומץ עיתונאים ופוליטיקאים, המבטאים לרוב את עצמם, בניגוד ליומרתם לדבר בשם הכלל. קיים פער בין דעתם של מעצבי דעת הקהל המקצועיים, לבין דעתם האמיתית של מיליוני הצופים.

על רקע זה של מחייבי הטלוויזיה בישראל ומבקריה, ברצוני להביא לידיעת הציבור ידיעה חשובה. בחודש יוני פורסם באירופה דו"ח מקצועי מיוחד בנושא, בשם "אירופה 2000 — טלוויזיה מאיזה סוג?" מחבריו היו 21 אנשי טלוויזיה, פוליטיקאים וכלכלנים אירופיים. קבוצת מומחים זו כונתה "כוח המשימה האירופי המיוחד לבדיקת עתיד הטלוויזיה", והיא מונתה על־ידי 21 החברות במועצת אירופה.

אחת המסקנות החשובות ביותר של קבוצת מומחים זו היתה כי: "השרים, מנהלי תחנות הטלוויזיה ומנהלי התוכניות, לא היו די רגישים להעדפות הציבור ולדעותיו, אלא אם העדפות הציבור עלו בקנה אחד עם שאיפתם של השדרים. בעתיד יש הכרח לשנות את חוקי השוק, כדי שהאינטרסים של הצופה יבואו לכלל ביטוי".

אם באירופה זו המסקנה, בישראל על אחת כמה וכמה היא נכונה. על רקע תמונת מצב זו, הגשתי לרשות השידור הצעה בדבר הקמה והפעלה של קבוצות צפייה והאזנה (קשב) מקרב האוכלוסיה. קבוצות אלה יהיו התשובה "לדעת קהל" ספקולטיבית וסלקטיבית. קבוצות אלה יהיו סיסמוגרף עממי של דעת הקהל האמיתית, וככר יסייעו להנהלת רשות השידור לעצב, לבנות ולשנות תוכניות, ולעמוד בפני לחצים חד־צדדיים של כל הממסדים.

הכותב הוא חבר מליאת רשות השידור.

העיקר הבריאות

יוסף שמי

בראשית נבראה חווה

על גברים ונשים: הבדלים ודעות קדומות...

מאז ומתמיד נחשב המין הנשי "לחצי החלש" במין האנושי. הדבר היה כמובן מאליו לאור המציאות החברתית־פוליטית לפיה הגברים שלטו והנשים נשלטו. עד לפני 80 ־ 100 שנה טענו "פרופסורים", כי אל להן לנשים להרבות בפעילות גופנית ורוחנית, שכן הדבר נוגע את מבנה גופן החלש. מלומדים עסקו במדידת מוחות נשים ומצאו, כי המוח הנשי קטן משל הגבר. גם כאשר בוחנו אינטליגנציה לפי מדדים אובייקטיביים, עשו הרבה כדי למנוע עירעור "אמיתות מוצקות" הידועות מימי קדם...

כנגד דעות אלה קמו הסופרז'יסטיות הנודעות רבות והגיעו להישגים די נכברים בכל הנוגע למחיקת חוסר השוויון, שהיה ביטוי נתוק. אך הנושא ממשיך לעורר ויכוחים. בין השאר שואלים־קובעים, שבין גדולי האומנים־יוצרים והמדענים אין נשים רבות. אך יחד עם זאת מחפשים תשובות לשאלות מסקרנות כגון: היעלה אחוז הנשים הלוקות כאוטם שריר הלב לרמה המקובלת אצל גברים, כאשר מספרן ישווה למספר הגברים העוסקים בניהול? הניתן למצוא את הגורמים המסייעים להארכת תוחלת החיים כל הנשים בדומה לזו של הנשים? בעיות אלה, ועוד רבות אחרות, נדונו בספר ששמו — The Myth of Two Minds מאת Beryl Lie Benderly.

מחבר הספר קובע, כי בעבר היתה חשיבות רבה לעוצמת השרירים, שכן הם קבעו תוצאות מלחמות קיום, כשם שלידת צאצאים קבעה מי ינטיח את המשכיות השבט או העם. כיום אפשר כלחיצת אצבע להפעיל כוחות אדירים, ואפשר בעזרת גלולה למנוע הריון...

על 10 עוברים ממין נקבה יש 13־15 עוברים ממין זכר. אך שיעור ההפלות "הטבעיות" גדול בהרבה בעוברים מהמין "החזק". יותר ילדים ונערים מתים בטרם "הבגרות", מכאן שיש הבדלים בתחולת החיים הסטטיסטית שבין זכרים ונקבות. ההבדל הוא כ־7 שנים לרעת הזכרים. ואם זה קורה יודעי דבר מאשימים את הגנים והורמונים. בזכות ההורמונים יש לנקבות יתרונות מראשית דרכן.

לדיין נגדולי בדעה, שבספר בראשית "אדם", כאשר מספרים על סידורי הבריאה, תחילה נבראה הנקבה דווקא. מבחינה גנטית היא ה"אב־טיפוס" הראשון. על נתוניה מוארגות תכונות גבריות תוך כדי התפתחות העובר. בתהליך ההפריה מתחברים 23 כרומוזומים מכל צד. הכרומוזום ה־23 מצד האב הוא הקובע את מינו של העומד להיוולד. מצד האם מקבל העובר המתהווה X, מצד האב X, ופעם Y. האיקסים הם יסוד להולדת בת, ה־Y של האב הוא בגדר אות גנטית לבנים. המתחילים כשבוע השישי להתפתחות העובר, שעיקרם "תוספת נתונים גבריים". מכאן המסקנה, שאם יש פגם כאחד האיקסים, או האחר מתקן את המעוות. אך לבן יש רק X מצד האם, ולכן אין למי לתקן את הליקויים אם הם קיימים. הזכר חשוף יותר לתופעות כמו דלטוניזם (עיוורון צבעים), המופיליה או דיסלקסיה (הפרעות בקריאה), ליקויים הנפוצים בקרב המין "החזק" דווקא.

מתן כמו זבובים

ההורמון הנשי — אסטרוגן — ממלא תפקיד מרכזי בהכנת הנקבה להריון, הנקה ועוד. מסתבר שמה שטוב לתפקידים אלה, מיטיב גם עם כלי הדם של הנשים. הן חשופות פחות לצרה צרורה ששמה עודף כולסטרול. ההורמון הגברי — טסטוסטרון — תכונה זו שונה. בעבר היו הגברים פעילים גופנית בדרך־כלל אחרי מזון, פעילות יתר זו ניטרלה את השפעה השלילית של הטסטוסטרון עכשיו אנו מפונקים מאוד ובגין הפינוק הזה אנו משלמים כמחלות כלי הדם וריבוי מחלות לב.

גם בגיל הבלות של האשה (למרות הירידה בהפרשת האסטרוגן) היא מוגנת יותר מהגברים. קביעה זו מוצאת לה סימוכין בסקר שנמשך 24 שנים, וחקר שישה אלפים משני המינים, מגיל 30 עד ל־59. הסתבר שההבדל הוא 2:1 לטובת "המין החלש", ביחס לתדירות הופעת מחלות הלב. סקר בקרב 122 אלף אחיות, שנטלו אסטרוגן כתרופה בתום הבילוי, הוריד בשליש את הסיכון ללקות בהתקף לב.

ב־National Institute of Health בארה"ב נעשה ניסיון להזריק הורמון אסטרוגן לגברים. הניסיון נכשל. המטופלים מתו כמו זבובים. דברי האפידמיולוגית אליין אייקר, המסקנה היא שלגברים אין קולטנים המסוגלים לקלוט את ההורמון הנשי.

רעש רב

ההורמון הגברי — טסטוסטרון — טוב מאוד בכל הנוגע להעמדת הגוף במצב היכון לעת סכנה. מכאן התגובה המהירה של גברים למצבי חירום. זו תכונה מצויינת בתנאי קיום של קדמונים. מה גם שתוחלת החיים היתה אז 23 שנה. כיום, כאשר אין סכנה מצד הטורפים, הטסטוסטרון מעורר מצבי היכון פיסי בכל פעם שיש איהכנה עם הבוס, למשל. הדבר קורה כאשר תוחלת החיים מגיעה ל־70 פלוס. המתח, המגייס בתדירות גבוהה מאוד את הגוף, עושה את שלו. הנשים מתגייסות לאט יותר וברמה חריפה פחות. מכאן ההבדל במידת הנזק הנגרם על־ידי מצבי Stress.

השאלה המסקרנת המעסיקה חוקרים היא: היש שוני בין מוח למוח...בין "התחנה המרכזית־עצבית" של גבר ואשה?

תוקרים מסויימים כדעה, כי אכן יש הבדל. כך למשל מרכזי דיבור פזורים אצל האשה בצורה שווה יותר בין 2 חצאי המוח. במקרה של שטף או נזק לחצי השמאלי של המוח, הנשים חשופות פחות 3 פעמים להפרעות הדיבור מאשר הגברים.

החוקרים מצאו תקופות קריטיות של השפעת הטסטוסטרון על המוח של העובר, הנער והגבר. כאשר המוח אינו מגיב על הטסטוסטרון המופרש, יש והאיש נעשה דומה לאשה מבחינה מנטלית.

רעש ופולמוס רב עוררו נתוני מדענים שפרסמו ב־1980 ממצאי סקר של 10.200 נערים ונערות עם רמה גבוהה של איי.קיו. החוקרים קבעו, כי על כל 13 נערים המוכשרים למתמטיקה מצאו רק נערה מוכשרת אחת הדבר נובע לדעתם מהבדלים ביולוגיים ומהשפעת הטסטוסטרון על המוח. נתונים חדשים יותר הורידו את ההפרש עד כדי חצי. אך בכל זאת נשארו נקודות "זכות" לנערים כמו כושר "תימרון דימיוני" בגיאומטריה.

הכל מסכימים, שהגברים תוקפניים יותר.

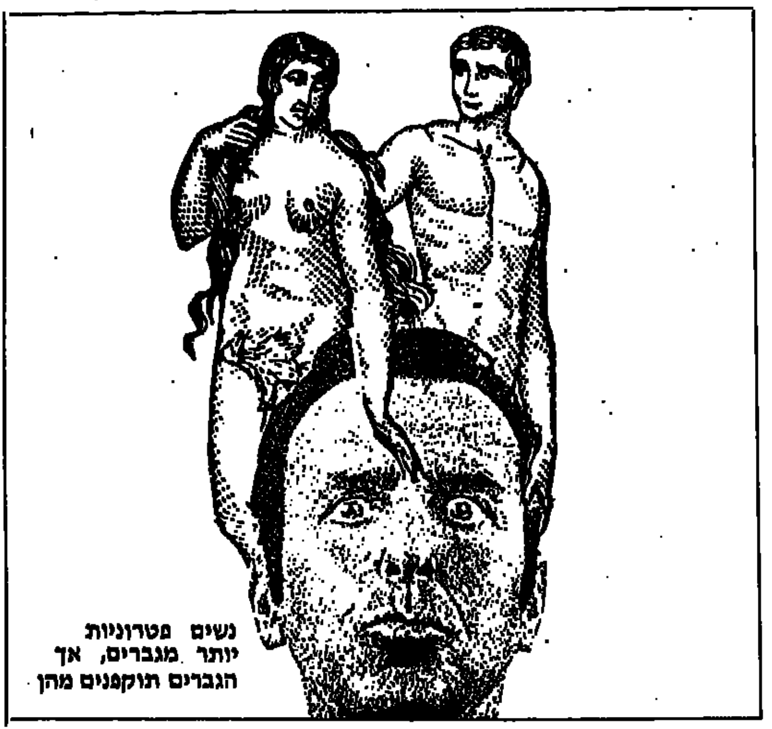

נשים פטרוניות יותר מגברים, אך הגברים תוקפנים מהן

הדבר בולט ככר מגיל צעיר ביותר. זו תכונה המופיעה בכל התרבויות. לנקבות תכונה של "פטרוניות". הפמיניסטיות טענו שזו תכונה שהולבשה בתהליך של חינוך, אך החוקרים, לפחות אחרים מהם, בדעה כי מדובר בתכונה ביולוגית.

ההבדלים בין התוקפנות וה"פטרוניות" מוצאים את ביטויים בהתנהגות נשים וגברים כדיבור ושיחה. נשים נוטות לשמוע, גברים להשמיע. אך כאשר מדובר בתפיסת תפקידי מפתח, אין הבדל. יתכן שהנשים מקנות לעצמן אופי גברי בהתנהגות.

ההבדלים בין המינים מוצאים להם ביטוי בפוליטיקה. יותר גברים מאשר נשים מצדדים בהנהגת עונש מוות. הפוליטיקאיות נוטות להתרכז יותר סביב בעיות חברתיות.

(לפי כתבה ב־US News and World Repurt)

הנגיף תוקף עם שחר

צרור עצות למניעת הצטננות

החורף בא ואיתו שינויים חדים במזג האוויר. הנגיפים והחיידקים מרחפים בכל עונות השנה, אך כאשר יש שינויים חדים במעלות החום ובלחות — יש תנאים אופטימליים לתקיפה.

הנגיפים והחיידקים תוקפים כאשר מעלות החום של שעות הצהריים מתחלפות בצורה חדה ויורדות קרוב לאפס עם שחר. יש "מיקרו־אקלימים" שם ההבדלים בין חום הצהריים ושעות הערב מגיעים ל־20 ויותר מעלות. אדם הלבוש בהתאם לתנאי חום קיצי מצטנן בקלות, ולהיפך, מי שמסתובב בחוץ כשעל גופו לבוש חורפי — מתחמם, מזיע וחושף את עצמו להצטננות בשעות הערב. הלבוש העבה מוגזם בשעות הצהריים, אך לא מספיק לשעות הערב. כעקרון, יש לשמור על התאמה בין הלבוש ובין השינויים האקלימיים. לא פעם קורה, שדווקא בבית קר יותר מאשר בחוץ. ואולם הנגיף תוקף בערב ועם שחר, גם בבית וגם בחוץ.

הצטננות צעירים היא בגדר מיטרד. לפעמים כרוך הדבר בסיבוכים. לעומת זאת אצל קשישים הדבר מסובך יותר ולפעמים אף מהווה סכנה חמורה. על כן בנוגע לאוכלוסיה מבוגרת חייבים להיות זהירים שבעתיים. ראשית כל הלבוש, אין להתכסות בשכבות רבות של גופיות וסוודרים; הדבר גורם להזעת יתר, איבוד נוזלים ועוד. אחרי איבוד נוזלים והתקררות הגוף, עולה סכנת ההצטננות. כשנכנסים לחדר שינה ולמיטה, אין ליצור תנאי חממה, שכן גם כאן ההזעה אינה רצויה ואף מסוכנת. יש לשמור על חום אחיד בדירה, ולהימנע מחימום מקומי. פינה אחת כאשר הדירה בכלל "מקוררת". נחוצה זהירות מיוחדת כשיוצאים מהאמבטיה החמה לחדר השינה או לסלון הקר. מוטב לא להשתמש בתנור נייד בכניסה לאמבטיה ולא רצוי לישון כאשר הסדין החשמלי "עובר".

רצוי שהלבוש יהיה מועיל, אך לא רב־שכבתי: כנופיות צמר, תחתונים ארוכים, גרבי צמר. בימים קרים כדאי להתעטף במעיל וצעיף, ולא לשכוח כיסוי ראש. חימום הדירה בימים קרים זו תורה כשלעצמה, שכן יש בה גם צד כלכלי. על כל פנים, כאשר משתמשים בתנור נפט או גז, אסור שהחלונות יסגרו הרמטית. יש לדאוג לאוורור מתאים. גם תנור חשמלי עלול לגרום צרות, לקצר או דליקה, כאשר הוא נמצא במקום שאינו מתאים או קרוב לחומרים דליקים.

מאחורי הכלאים

זהבה מוזס

בזכות עברו...

...ככתב לענייני פלילים הוזמן העיתונאי לשעבר, יוסי הימן, להרצות במשטרה על עבודתו בשטח ● למאזינים לא דווחה כל האמת

לפני מספר שבועות הוזמנו העיתונאים, יוסף טומי לפיד מ"מעריב" ויוסי הימן מ"חדשות" להרצות בפני קציני משטרה הנימצאים עתה בקורס בפו"ם. הרצאתם נחלה הצלחה רבה ועוד ימים רבים לאחריה ניסו הקצינים לגלגל את ששמעו מפי העיתונאים. לפיד סיפק להם חומר למחשבה. בין היתר הריצה על חובת הציבור לדעת לעומת זכות הציבור לדעת, בעוד שיוסי הימן סיפר לקצינים על עבודתו בשטח ובמיוחד הרשים אותם בסיפורו על האנס מאחוזנת וכיצד נודע לו מי "מר תל־אביב", כי המשטרה אינה מוציאה את כל האמת לגבי החקירה.

הקצינים, שהיו קשובים והתעניינו מאוד בסיפורו המרתק של הימן, לא ידעו כי גם להם, מסגרת הקורס הגבוה בפו"ם שהם עוברים, לא דווחה כל האמת.

הימן הוצג בפניהם ככתב "חדשות" לענייני פלילים, למרות שמפקדי הקורס ובמטה הארצי ידעו כבר, כי העיתונאי אינו נימנה יותר על כתבי העיתון, וכי הוא עובד בחברתו של יעקב אלפרון מ"אחים אלפרון בע"מ, חברה לניהול וקידום עסקים".

יעקב אלפרון נחשב על־ידי המשטרה והכתבים לענייני משטרה לאחר מאבות בית־הדין של העולם התחתון וחברתו, המנוהלת על־ידו ועל־ידי אחיו, עוסקת בגביית המחאות ברחבי העולם ובנושאים נוספים.

כרטיס ביקור כחול

כשנשאל מפקד מחוז תל־אביב על זימונו של הימן להרצות בפני קציני פו"ם, אמר משנודע לנו שהוא כבר אינו עובד ב"חדשות" בוטלה הזמנתו והוא לא הירצה. אך מתברר כי הסיפור אחר. עם פניית המשטרה להימן, שהצטיין תמיד בסדר ודייקנות, עידכן זה את הפונים אליו במעמדו החדש, ובין פו"ם והמטה הארצי החלה שורה של התייעצויות שבסופן הוחלט להזמין את הימן בזכות מה שהיה בעבר. העיתונאי לשעבר נענה לבקשה, וריתק את קהל שומעיו שלא ידע היכן עובד כיום המרצה. הימן עצמו אומר, כי הצטרף לחברתו של אלפרון לאחר שסוכנע, כי אלפרון אינו עוסק יותר בפשע.

אגב, פרט פיקנטי נוסף: בכנס יסוד פרויקט "מצילה", הפרויקט לצמצום עבריינות, שיזם מנכ"ל משרד המשטרה בשיתוף עם חברות ציבוריות רבות וכן חברות הביטוח, נראה בין קהל המאזינים בכנס גם יעקב אלפרון, שחרט על כרטיס הביקור הכחול של חברתו את ציור מאזני הצדק. מספר ימים לאחר מכן, התקיימה במלון בירושלים פגישת דוברי משטרה עם שני כתבים לענייני פלילים. טענת הדוברים לגבי המפגש הזה היתה: "ככה הביאו לפגישה את העיתונאים הצמחוניים שתקפו שוב את הפרה הקדושה של המשטרה, שאין נותנים חומר, כדי לא להזיק לחקירה. כדי שיהיה מעניין היו צריכים להביא מישהו כמו הימן."

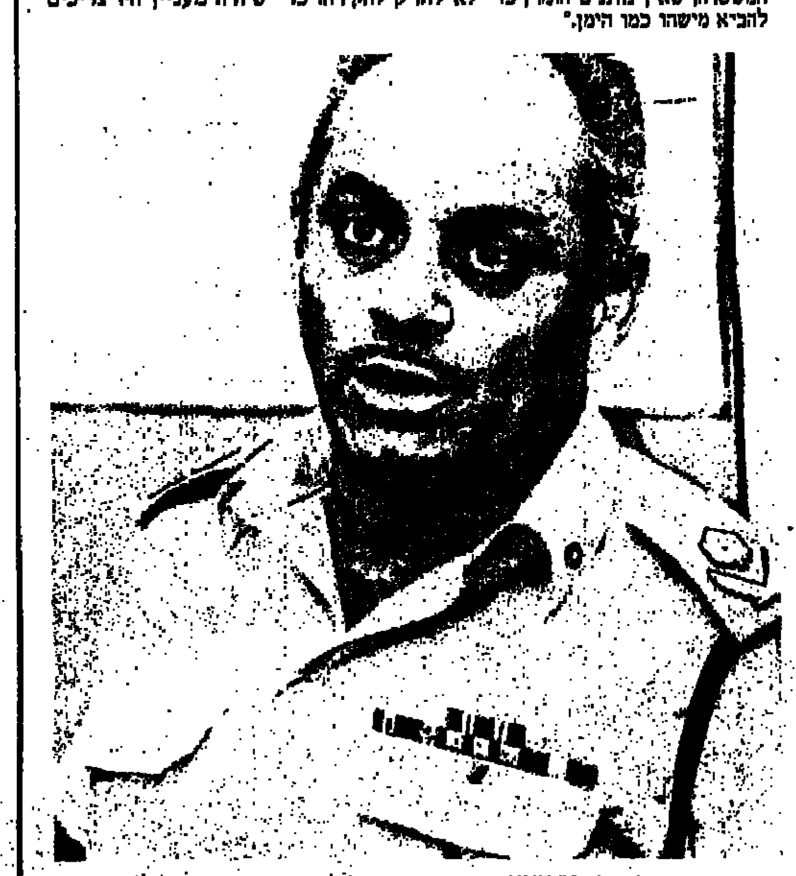

רב ניצב קראוס, שורבב שמו

וינשטוק נגד קראוס

שוטרים וקצינים, שעברו בעבר במחוזות בהם שירת רב ניצב דוד קראוס, ושוטרים וקצינים רבים, המשרתים כיום בקרבתו במטה הארצי, התייחסו תמיד למפכ"ל הנוכחי של המשטרה באל אישי עבודה נעים והליבות, אם כי אמרו במקצת. כזו היתה היחס עד שמורפמת מנייתה של מגן ניצב בלה וינשטוק, וכיום ראש ענף חקירות במחוז הדרומי של המשטרה, אל מבקרת המדינה, השופטת בדימוס מרים בן־פורת. פנייה שהוכיחה בתרעומה את אנשי המשטרה בשל המעשה שהיתה חסר תקדים בגוף זה.

סנ"צ בלה וינשטוק, מי ששימשה כראש המיפלג לחקירות פגים במטה הארצי, החוקרת שוטרים, אינה אהודה, בלשון המעטה, על אנשי המשטרה ומתוארת על־ידם כרוטנת. יחד עם זאת, סנ"צ וינשטוק, שבהשכלתה הינה עו"ד, מוערכת כאשה קשה, אך ישרה ואמינה. לכן גורמים שונים נוטים לחשוב, כי אכן יש בסיס לטענותיה, כי לא עורמה בתפקידי פיקוד במשטרה על רקע עבודתה כעבר במח"ש. שם השפה פרשיות שונות, אליהן שורבב אף שמו של רב ניצב דוד קראוס.

לאחרונה אף הוזכר שמה כמי שמועמדת לשמש בעוזרת למבקר משרד המשטרה, האלוף אברהם ארן. ידוע כי היא נפגשה לשיחה אישית עם שר המשטרה בסוף חודש אוגוסט תחילת ספטמבר, אך היא נפסלה לתפקיד ובמקומה מונה קצין אחר.

נודע כי הקצינה הבכירה פירטה בפני מבקרת המדינה מקרים, בהם התערב המפכ"ל במינויי קצינים במשטרה, שלגביהם נאסף חומר במח"ש, ובהם אף באלה שהואשמו או פוטרו בשל חומר הראיות שהצטבר נגדם, וכי לדעתה יש לבדוק זאת. במשא"ר ממתינים עתה לפניות מבקרת המדינה שתבקש הבהרות והתייחסות לטענותיה של קצינת החקירות. עד כה לא הגיעה פנייה שכזו למטה.

בינתיים עוסקים במשטרה בניחושים פרועים לגבי עתידה של הקצינה, שמעזה לצאת בגלוי נגד מפקד הגוף בו היא משרתת.

רשות מקומית

אשר שילוני

חסידי הבאבא ברוך. עכשיו הם עוברים את הסטאז'

קצת מים — ויש ישועה

בעזרת התזת מים קדושים מבית הבאבא ברוך הצליח אזרח למכור את דירתו ● וזוהי רק ההתחלה

הבחירות לכנסת הי־12 מאחורינו, ובשער — הבחירות לרשויות המקומיות. תנועת ש"ס תנצל היטב את הישגיה הגדולים בבחירות האחרונות ותופיע, לראשונה, במלוא עוצמתה בערי ישראל ובישובי הפיתוח. למודת־ניסיון ובוטחת בעצמה היא תביא עימה למערכה את הטריקים והגימיקים, את ההשבעות והנדרים, היא תעורר מקברו את הבבא סאלי ותרתום אותו למערכה למען אלוהים וש"ס.

להלן שתי אפיזודות, שמחד מאפיינות את טקטיקת ההשבעות, שנקטה תנועה זו, ומאידך מצביעות על האחיזה שיש לתנועה גם בקרב חילונים בני עדות המזרח.

גיסתי בחיפה מעסיקה עוזרת בית. למחרת הבחירות, תוך כדי עבודתה, היא סיפרה למעסיקה: "באו אלי פעילי ש"ס, בידם תמונתו של הבבא סאלי, ואמרו לי: השבעי על התמונה שתצביעי עבור־עבורנו. אני אינני מצביעה ש"ס, אבל ידעתי שאם אשבע, אהיה חייבת להצביע עבורם. מה עשיתי, שמתי את ידי על התמונה, כאילו אני נשבעת, אבל לא אמרתי את השבועה וכך אני לא חייבת להם כלום..."

סיפור אחר גם הוא מדהים באפיונו. בימים אלה ביקרתי אצל ידיד שרתוק, זמנית, למיטתו. אדם צעיר, חילוני, שהתוודה לפני, כי בכל מערכת בחירות הוא הצביע עבור המערך. למראשותיו היתה תלויה תמונתו של הבבא סאלי.

הצבעת עבור ש"ס? אני שואל. לא. זו לו פעם ראשונה שלא הצביע כלל, מתוך מחאה על שמפלגתו, מפלגת העבודה, לא הכניסה את אבא אבן לכנסת. אבל, הוא מוסיף, תצחק, אני מאמין בו, ברבי, וברבנים יוצאי חלציו. "תשמע סיפור", הוא אומר לי, "רציתי למכור את דירתי ובשום אופן לא הצלחתי. פרסמתי מודעות בעיתונות, מודעה אחר מודעה וכלום. איש לא בא.

"ואז אמרה אשתי, שהיא תלך לרבי החי בבאר־שבע, בן־אח של הבבא סאלי, איש שהמונים באים אליו כדי ליטול את ברכתו. את פני הרבי עצמו לא ראתה, שכן צדיק גדול האיש ואינו מביט בפני אשה, וכשהוא יוצא את ביתו, שמשו מפנה את הדרך מנשים.

באמצעות השמש היא הכניסה לרבי פתק ובו פירטה את מצוקתה ואת מבוקשה. הרבי צייד אותה בבקבוק מים קדושים, הורה לה להתיז מהמים בכל פינות ביתה והישועה תבוא. ואכן, לא עברו יומיים, ובערב בו ירד מבול, הגיע אדם ורכש את דירתי — כך הצלחתי לרכוש את ביתי החדש".

ידידי, שהצליח למכור את דירתו בזכות אותם מים קדושים, מודע לעובדה שיורש כס הרבנות לבית אבוחצירא, ברוך אבוחצירא מנתיבות, איננו טלית שכולה תכלת. הוא אפילו יודע, שהאיש הוחשד בניאופים. אבל, הוא מוסיף, לרבי מותר לנאוף, שכן בתלמוד כבר נאמר, שתלמיד חכם "שגבר עליו יצרו", ילך לעיר אחרת — כלומר מותר לנאוף אבל לא בעירו.

אז, זהו זה. הבבא סאלי, ברוך אבוחצירא והמים הקדושים יביאו את שליחי האלוהים גם לעיריות — שרק לא נופתע.

המקח־וממכר הבזוי המתנהל ממש בימים אלה, כאשר ש"ס תמכור את עצמה למי שיתן לה יותר, יחזור על עצמו בבחירות לרשויות המקומיות. עכשיו הם עוברים את הסטאז' ובבואם לרשויות המקומיות כבר יהיו מיומנים היטב.

הם חוטפים גם תיקים

פשע שאינו מקצועי, אך רווחי — חטיפת תיקים מקשישות

קשישות בבת־ים ובחולון חיות עתה בפחד מתמיד שמא יהיו קורבנות לחוטפי תיקים שהתמקמו לאחרונה בשתי הערים. כמעט ואין לך יום ללא חטיפת תיקים ולעתים — כפי שזה קרה בבת־ים — דיווחה המשטרה על שלושה מקרים ביום אחד. גם ילדים ותיירים אינם חסיני חטיפה, והדברים הגיעו לידי כך שהעזו אפילו לחטוף בסמי התרמה למבצע "הקש בדלת".

דוברת המשטרה, אתי גלעד, מנחמת אותנו ואומרת שמדובר במכה מחוזית ולאו דווקא בחולון ובבת־ים. הדוברת מסבירה את הקושי במלחמה נגד נגע זה. לא מדובר בפשע המתוכנן מראש על־ידי פושע מקצועי. שכן אלה, המקצוענים, נפשם סולדת מלהיטפל לקשישה ולחטוף את תיקה. זה למטה מכבודם. מדובר, היא מסבירה, בקטינים היוצאים לרחוב לצוד קורבן ללא תכנון מראש, בכדי לזכות "בדמי כיס", או לצורך מימון רכישת סמים. אלה אורבים לקורבנם הנקלע בדרכם — הקורבן מזדמן ולא מתוכנן ולכן קשה מאוד להיערך מראש במכת נגד.

המשטרה אמנם זכתה להצלחה כאשר הצליחה לשים את ידה על שני עברייני חטיפות, ישראל כנר ונחום קילמון, כאשר האחרון הודה ב־7 מקרי חטיפת תיקים מקשישות בחולון ובת־ים. אבל, מסתבר שלא רק שניים אלה "עובדים" בשטח. יש להם ממשיכים.

בכל אופן מה עצתה — בטוח. מוטב לקשישה לצאת לרחוב ללא תיק או לפחות לא להחזיק בו כסף רב — בכך היא עשויה להקטין את הנזק.

מה מריץ אותם לבינוי ולעבודה

מה מריץ את המפלגות החרדיות לעבר משרדי הבינוי והשיכון — מדוע הן מעדיפות את המשרד הזה ואת משרדי הפנים והעבודה והרווחה על פני משרד הדתות, למשל, ואפילו על פני משרד החינוך, בו הן מתמקדות בניהול אגף החינוך הדתי, או לחילופין בהקמת אגף חדש לחינוך החרדי?

צבי פרידמן, דובר מרכז הקבלנים ובעל משרד "יוזמות" לייעוץ השקעות, במיוחד בענף הבנייה, אומר כי ישנם שלושה משרדים שמהם מושכים קולות — משרד הבינוי והשיכון, משרד הפנים ומשרד העבודה והרווחה. הוא מציין, כי בגלל המדיניות הכלכלית ה"אחראית" של שר הבינוי והשיכון דוד לוי נשחקו המשכנתאות לזוגות הצעירים בעלי נקודות זיכוי מירביות. כיום, רבבות זוגות צעירים מחכים לשיכון ואינם מגיעים אליו. המשכנתא נמוכה ויקרה. השר לוי אומנם נזכר בזוגות הצעירים מפעם לפעם, ועידכן את המשכנתא, אך העידכון בא מאוחר מדי ומעט מדי.

צעירים וברוכי ילדים

המאפיין את המפלגות החרדיות, אומר פרידמן הוא שהצביעו למענן המוני זוגות צעירים שמצבם הכלכלי נחות. בש"ס מדובר רק בעדות המזרח. באגודת־ישראל ודגל התורה מדובר באשכנזים. בבחירות האחרונות לכנסת זכתה ש"ס בקולות רבים מאד בשכונות המצוקה בירושלים, כהן גרפה את הקולות שבבחירות הקודמות ניתנו לליכוד. בעיירות פיתוח, כמו נתיבות וקרית מלאכי תפסה ש"ס את המקום שהיה שמור לתמ"י בבחירות הקודמות. האגודה ודגל התורה זכו בקולות רבים בשכונות המצוקה האשכנזיות, בעיקר בירושלים ובפרברים הדתיים בתל־אביב, פתח־תקווה, חיפה ועוד. בכל המקומות האלה ישנו ציבור גדול של זוגות צעירים ומשפחות ברוכות ילדים.

לדבריו, בניגוד לליכוד ולמערך, שמברברים על הצורך בשינוי מעמדו החוקי של מינהל מקרקעי ישראל, ולשם כך הקימו ועדה מיוחדת, שהגישה המלצות המעלות אבק במגירות משרדי הבינוי והשיכון, הפנים ומשרדים אחרים — המפלגות החרדיות הודיעו כי ידרשו לצרף את מינהל מקרקעי ישראל למשרד הבינוי והשיכון. זהו אחד התנאים שלהן להקמת כל סוג של קואליציה.

השד מהבקבוק

המעניין הוא, שלמרות הניגודים בין ש"ס ודגל התורה, מצד אחד, כנגד אגודת ישראל מצד שני, כולן רוצות שמשרד הבינוי, הכולל את מינהל מקרקעי ישראל, צריך להיות בידי אחת המפלגות החרדיות. תביעה זו היא, לדברי פרידמן, ההוכחה לכושר הראייה הפוליטי החד של החרדיות. לכאורה, הן מסתפקות במשרדים חסרי חשיבות פוליטית, אך במשרדים אלה צפונה עוצמה, שלימים תביא גם פירות פוליטיים. משרדי הבינוי, והעבודה הם בעלי חשיבות מיוחדת כי אריה דרעי, מנכ"ל משרד הפנים דאג לאייש את משרות ראשי המחוזות באנ"ש. ודרעי מודיע לכל מי שמוכן לשמוע, כי כאשר משרד הבנוי יהיה בידיים נאמנות, יוכיח משרד הפנים שניתן לקבל רשיון בנייה תוך מספר שבועות בלבד, במקום שנה ויותר, וללא סחבת ו"הוצאת המיץ".

פרידמן משווה את המפלגות החרדיות לאותו שד ענקי שפרץ מהבקבוק ומוכן לעשות כל עבודה, אך לדעתו הן יתעייפו כשם שהליכוד התעייף.

חיים מרגלית

אל על

פטר לי ואפטר לך

"לאו מוחלט" — היתה תשובת הנהלת אל על לדרישתו של יו"ר האגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות חיים הברפלד להחליף את סמנכ"ל כוח האדם בחברה, יונה נחושתן.

המכתב שהגיע מהברפלד להנהלת אל על בעניין יונה נחושתן הוא רק אחד מתוך ארבעה מכתבים. במכתב הראשון דרשה ההסתדרות פיטוריהם של שני נציגי עובדים, הטכנאים בצרי וכוכבי. אלה יסיימו תפקידם באל על ב־16.12.88. במכתב השני דרשה ההסתדרות פיטוריו של יונה נחושתן, ועל כך נענתה בשלילה מוחלטת. במכתב השלישי דרשה ההסתדרות חידוש המשא־ומתן בענייני עבודה, קרי: הסדרי פנסיה. במכתב הרביעי הוזהרה נציגות העובדים לבל תפעל ללא אישור ההסתדרות.

"קודם כל", הסביר דובר אל על, נחמן קלימן, "לנחושתן יש הגיבוי של המפרק הזמני, עוה"ד עמרם בלום, ואת תמיכתו של מנכ"ל החברה, רפי הרלב. נחושתן", אומר קליימן, "ייצג את עמדות ההנהלה בסכסוך עם העובדים. אנו רוצים להבהיר כי אין זה מסמכותה של ההסתדרות לעסוק בענייני הנהלת החברה".

הרקע לסכסוך שנתגלע בין הנהלת אל על להסתדרות עמוק יותר. יש הגורסים כי דרישת הברפלד להחליף את נחושתן באה כדי לאזן את הדרישה לפיטורי שני הטכנאים, כוכבי ובצרי. "יש כאן עניין של איזון המשוואה", הסבירו אמש בהסתדרות. "אם ההנהלה דרשה את פיטוריהם של שני עובדים בחברה בשל התססת העניינים וליבוי היצרים, לא הגיוני שמי שגרם לכך שהאנשים ייצאו משלוותם ישאר יבש וייצא נקי מכל העסק הזה". לדעת אותו גורם, מדובר באיזון בין פיטורי העובדים ופיטורים בהנהלה. כלומר, פיטוריו של יונה נחושתן תמורת פיטורי כוכבי ובצרי.

דני עם־שלם, דובר האגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות, אומר: "לנחושתן יש חלק בהידרדרות שחלה באל על. הברפלד, שעוקב ברציפות אחר יחסי העבודה בחברה, יודע כי מי שעוסק בתפקיד כל־כך רגיש, סמנכ"ל כוח אדם, צריך לנהוג בצורה שונה מזו שנהג נחושתן. הברפלד הגיע למסקנה שלנחושתן אין התכונות הדרושות למלא את התפקיד הנכבד הזה. להיפך — נחושתן נהפך לשורש פורה לסיכסוכים מתמידים ביחסי העבודה".

בתשובה לשאלת "על המשמר", האם אין כאן איזון המשוואה, בבחינת פיטורים משני הצדדים, הן מצד העובדים והן מצד ההנהלה, אומר דני עם־שלם: "אם החליטו בהנהלה כי הטכנאים יישלמו, אז גם צריך להיות מי בהנהלה שיישלם על ההתססה הזאת, זה נחושתן. הברפלד", מדגיש עם־שלם, "מלווה מקרוב מאוד את התהליכים ומכיר את הנפשות הפועלות. מכתבו הוא חריג ביותר. זה אינו מכתב שכותבים כל יום, ואם נכתב מכתב כזה כך בוטה מההסתדרות, המכוון באופן אישי נגד מישהו, סימן שיש לו סיבות עמוקות ואין די לדבר על איזון הפיטורים. זו כפירוש אינני הסיבה".

אברהם שגיא, מזכיר ועד העובדים באל על כ(?): איננו בטוח אם כוונות ההנהלה טהורות, ולדבריו אין שום סיבה להאשים את נחושתן בהעכרת האווירה, שכן הוא בא לדיונים כנציג ההנהלה ונושא דברה ולא כמייצג את דעותיו הפרטיות.

טלי ברזילי זוננפלד

פילפל

נובמבר הירוק

שלמה פרנקל

כידוע, נבלמה המרת השקלים בדולרים ובריחת יתרות המט"ח של המדינה. אם אפשר להסתמך בתחום זה על התנודות באשראי השקלי בנובמבר הירוק, מצטיירים המספרים כך: בכל החודש עלה האשראי השקלי ב־410 מיליון שקל והגיע עד ל־16.96 מיליארד. אולם החלוקה לא היתה מאוזנת — בשלושת השבועות הראשונים גדל האשראי ב־360 מיליון ש"ח, קצת פחות מ־120 מיליון לשבוע בממוצע, ואילו בשבוע האחרון עלה האשראי בפחות ממחצית השיעור השבועי הזה — רק 50 מיליון ש"ח נוספו לאשראי השקלי.

גם על הנתונים האלה הסתמך כנראה "גורם בכיר" בבנק ישראל, שאמר לכתב "הארץ" כי בשבועיים האחרונים נעצרה הבריחה מהשקלים אל המט"ח, וכאן באה שורת המחץ: "בבנק ישראל הביעו סיפוק מאימות טענתם שדי בעלייה מתונה בריבית כדי לעצור את ירידת רזרבות המט"ח".

האומנם? בחינת האירועים השוטפים בנובמבר עשויה ללמד משהו אחר. כבר בתחילת החודש התברר שבשוק השחור הגיע הדולר למחיר שיא — שני שקלים. עברו יום־יומיים, והתפרסם כי בחודש הקודם, אוקטובר, כבר הביאו הציפיות לפיחות לירידה של 400 מיליון דולר מן הרזרבות, וכידוע אין כמו ציפיות לפיחות כדי ללבות ציפיות לפיחות. וכבר בתחילת השבוע השני של נובמבר הודיע בנק ישראל על העלאת תיקרת הריבית בהלוואות המוניטריות שלו ל־31%. בנק הפועלים מיהר להגיב, והעלה בעשירית האחוז את ריבית הפריים החודשית, והבנקים האחרים הלכו בעקבותיו. תגובת בנק ישראל — הגדלת האשראי.

ואז, ב־9 בחודש, הופיע נגיד בנק ישראל הפרופ' מיכאל ברונו בוועדת הכספים, שם הודיע שני דברים: אחד, במפורש — שבנק ישראל מעלה את הריבית כדי לבלום את רכישות המט"ח. השני, במרומז — שהוא עצמו היה בעד פיחות כבר לפני חודשיים, וחברי הכנסת המלומדים מוזמנים לנחש, כמובן, מה דעתו עתה.

גם אם חברי הכנסת לא ניחשו, הספקולנטים עשו זאת, וזרם רכישות המט"ח גבר. כבר ב־13 בנובמבר דובר על ירידה של 600 מיליון דולר ברזרבות. עברו רק יומיים, ולמי שנותרו עוד ספקות בא יו"ר הוועדה המייעצת של בנק ישראל, הח"כ לשעבר שלמה לורנץ, ופיזר אותם: בישיבה סגורה של הוועדה, שעיקריה הועברו לידיעת העם היושב בציון, הודיע לורנץ כי אילו היו הדברים תלויים בבנק ישראל — כבר היה נעשה פיחות.

והתגובה — עוד רכישות מט"ח, ועוד העלאה בריבית במכרז לבנקים. ב־20 בנובמבר כבר הודיע הבנק הבינלאומי על העלאת ריבית הפריים מ־15 ל־16.2 אחוז בחישוב שנתי. ההערכה בבנקים היתה, כי הריבית השנתית ללקוחות עומדת על 36%. עבר עוד יום, ובנק דיסקונט הודיע שהוא מעלה את הפריים במדרגה נוספת, ל־17.4% בשנה.

ואז, ב־21 בחודש, נפלה הפצצה: מטעמו של שר האוצר — לא "גורם בכיר" ולא "מקורות באוצר" יצאה ההודעה, אלא באמצעות יו"ר האגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות, כי משה נסים — "מוסיף לשלול פיחות".

כבר למחרת פרסומה של ההודעה הזאת הבהירו הבנקים כי נבלם הזרם של רכישות המט"ח. אך בנק ישראל כמו לא שמע: הוא המשיך להעלות את הריבית. במיכרזו של יום ה' עוד נמכר הכסף לבנקים בריבית־שיא ממוצעת של 33.2%, לעומת ריבית ממוצעת של 27.4% בשבוע הקודם. התוצאות הסופיות, נכון לנובמבר — ירידה של 837 מיליון דולר ביתרות המט"ח.

ועכשיו הקורא מוזמן לשפוט, האם מה שגרם לירידה בגל של רכישות המט"ח היה זרם הרמזים שיצאו מבנק ישראל בדבר הצורך בפיחות קרוב, כשהן מלוות בכל פעם בהעלאת הריבית — או הצהרתו ב־21 בחודש של שר האוצר, כי הוא שולל פיחות קרוב.

יתכן, כמובן, שהמניע להכרזתו של שר האוצר שבלמה את הירידה ביתרות היתה העלאת הריבית על־ידי בנק ישראל והזעקות הציבוריות שקמו בעקבות כך, ואז יש שחר להתפארותו של בנק ישראל: כי העלאת הריבית הביאה (דרך נסים) להצלת היתרות. אבל נראה כי אם זו הכוונה, כדאי מאוד שבנק ישראל ייאמץ ערוצי תקשורת זולים יותר אל שר האוצר.

מבזקים כלכליים

הארחה בקיבוצים

■ חוברת ראשונה בסוגה, הכוללת את כל תוכניות הנופש וחבילות התיור המיוחדות של הקיבוצים, הוצאה באחרונה על־ידי רשת ההארחה בקיבוצים. החוברת, המופצת בגרמניה, שווייץ ואוסטריה באמצעות סוכני הנסיעות במדינות אלה, מציעה לתייר הפוטנציאלי חבילת נופש מושלמת המתאימה לצרכיו. מרשת ההארחה בקיבוצים נמסר, שחודש לאחר תחילת ההפצה כבר זורמות ההזמנות אל משרדי הרשת בתל־אביב.(ט.ב.ז)

אולימפיאדת ההשקעות

■ בנק הפועלים מפעיל תחרות חיסכון ראשונה בסוגה בין תלמידי הכיתות הגבוהות בבתי הספר התיכוניים בישראל, שנועדה לאפשר לתלמידים להכיר את המכשירים הפיננסיים הקיימים בשוק ההון ואת דרכי הניהול של ההשקעות באמצעות המערכת הבנקאית. במשחק משתתפות קרוב ל־100 קבוצות מתחרות, מכ־20 בתי ספר בארץ.

התחרות, שהחלה בחודש שעבר, תימשך עד סוף מארס 89. לכל צוות נפתח חשבון באחד מסניפי בנק הפועלים, שבאמצעותו הוא מבצע את פעולות ההשקעה שלו, לפי הנוהלים והכללים החלים על כלל לקוחות הבנק. כדי לצמצם את המימד הספקולטיבי נקבע בתקנון המשחק, כי סכום המניות בתיק כולו לא יוכל לעלות על 30 אחוז בכל נקודת זמן. לרשות כל צוות עומד סכום של 10,000 ש"ח, שאותו עליו להפקיד בצורה הטובה ביותר באפיקי החיסכון וההשקעה השונים. (א.ג.)

ערך: לוי מורב

בריה"מ — לשחק עם הקפיטליסטים על פי כלליהם

דור חדש של מנהלי עסקים

מבט הרפורמות של גורבאצ'וב מצמיח דור חדש של טכנוקרטים צעירים, המשחקים עם הקפיטליסטים המערביים על־פי כלליהם־שלהם. מוסקבה מעולם לא התביישה למחול על עקרונותיה כדי לסחור בשווקים שרשמית הוקיעה אותם כסמל לניצול מעמדי. כבר מנהיג המהפיכה, לנין, התפאר כי היה שמח למכור לקפיטליסטים את החבל למען יתלו את עצמם...

אולם סוחרי לונדון גילו להט מסוג חדש ב"ביזנויימיני" הסובייטים, אשר סוגרו אל השוק האירופי המשותף כדי לגייס כיוון לרפורמה של משק השקוע עמוק בצרות. הם הגיעו לידי הסכם עם בנקים בריטיים, צרפתיים, איטלקיים ומערב־גרמניים על הלוואות במיליארדי דולרים.

"במוסדות הפיננסיים הסובייטיים קם דור של טכנוקרטים צעירים מבריקים, הנגלים עניין גובר והולך בכלים פיננסיים יותר מתוחכמים", אומר סיימון קרואיס מחברת קאונטי נטווסט. "כאשר הם רואים לפניהם הזדמנות, הם משוחחים עם ידידיהם הזרים ומפיקים מכך תועלת".

הדבר בלט באופן דרמאטי לפני כחודש, כאשר בנקאים סובייטיים פנו אל שוק אשראי שהקרמלין מעולם לא בא עימו במגע קודם לכן. מוסקווה הבטיחה לעצמה גישה ל־250 מיליון דולר בשוק ניירות הערך הפרטי, המספק הלוואות מיוחדות קצרות טווח ובריבית נמוכה לתקופות שבין שבוע ימים עד לשנה. בחודש יולי אף גייסה מוסקווה, לראשונה מאז מהפיכת 1917, כספים על־ידי מכירת איגרות־חוב. הבנק לעינייני חוץ וכלכלה, "ונשקונומבנק", הציע למכירה איגרות בסך 500 מיליון מארק גרמני ו־100 מיליון פרנקים שוויצריים, השוות לכ־290 ו־70 מיליוני דולרים. מוסקווה הכינה את המיבצע ב־1987, בהעלותה באוב את העבר הבולשביקי על־ידי תשלום פיצויים על איגרות־חוב שהונפקו על־ידי רוסיה הצארית והוכרזו כחסרות ערך ב־1917.

חשיבה חדשנית

לדברי בנקאי מערבי, "כל אלו הן דוגמאות לחשיבה חדשנית יותר שאנו עדים לה. לפני עשר שנים גישה מסוג זה לא היתה כלל מעניינת את הסובייטים". כיום בריה"מ גם מייצאת מטבעות זהב, שמהן היא מרוויחה יותר מאשר מזהב רגיל לפי מחירי השוק העולמי.

ליאוניד אניקייב, פקיד בוונשקונומבנק, אינו מתרשם במיוחד כן התיחכום החדש. "כולנו חייבים ללמוד", הוא אומר. רוב בעלי העסקים המערביים מסכימים כי "הלימודים" האלה רק מתחילים. לעתים תכופות הם נתקלים בבילבול בעסקים סובייטיים, מאז ניתנה להם סמכות לנהל מו"מ עם זרים באופן עצמאי, ללא קשר עם משרדים ממשלתיים, והם מתלבטים במילוי תפקידם החדש.

טוני ברוס מחברת "בראון אנג'ניירינג", שהחלה לבנות בשביל בריה"מ מפעלים כימיים כבר בשנות ה־60, אומר: "זוהי רק ההתחלה. לפעמים פשוט אין להם די מטבע זר או לאנשיהם אין הניסיון וההכשרה הדרושים. אין ספק שקם שם דור חדש ונמרץ, רבים מהם בגיל 40־30. זה עוד יקח זמן־מה, אך אנו מתרשמים מאוד ממעשיו של גורבאצ'וב.

גישות מערביות

ג'ון בראון, כעסקים אחרים הקשורים עם מוסקווה, מכשיר מהנדסים סובייטיים במספר גדל והולך כדי שיוכלו לקחת חלק בפרוייקטים משותפים. "עליהם ללמוד לדבר אותה שפה כמונו. לפני גורבאצ'וב חזרו למוסקווה ומצאו שם דרך חשיבה כה שונה, שנאלצו לשכוח שוב את הכל. כיום הם מאמצים אותן גישות עסקיות כמונו", אמר. יותר ויותר אנשי עסקים סובייטיים נשלחים לאוניברסיטאות ולחברות מערביות כדי ללמוד את "תחבולות" העסקים במערב. באחרונה סיירה משלחת ממוסקווה בסיטי של לונדון כדי לבחון את פעולת הקפיטליזם מבפנים.

רוב בעלי העסקים מאמינים כי רוח היזמות הגוברת של כמה אנשי עסקים סובייטיים מפריכה את הזהירות המתמשכת.

מוסקווה, שסחרה מתבסס על אשראי, הצליחה להשיג הלוואות בסכומים גדולים. אך לדברי מקורות בנקאיים טרם השתמשה בהן בקנה־מידה נרחב. היא משליכה את חכותה בזהירות בשווקים מערביים, כדי לשלות מהם חוזים העשויים לשפר את תעשיית מוצרי הצריכה והתעשייה החקלאית שלה, ומדינות המערב יכולות להתחרות ביניהן על השלל.

"טוב שהבנקאי איוואן אוכל ארוחת צהריים עם עמיתו מצ'ייז מנהטן", אומר פרופ' פיטר ויילס מבית הספר הלונדוני לכלכלה: "אך יש דברים חשובים שלא השתנו במשך 60 שנה, וישנם אידיוטים, במערב ובמזרח, השרויים בעין אופוריית גורבאצ'וב". ויילס אומנם משבח את הרפורמות של גורבאצ'וב, אך מדגיש כי לא יתכן שינוי מן היסוד בסחר הסובייטי עם המערב כל עוד לא ייעשה המטבע הסובייטי, הרובל, בר־המרה עם מטבע זר, וכל עוד לא יבוטל התכנון הנוקשה. "הם יכולים להשתמש במחשבים, הם יכולים לארגן מחדש מוסדות — אך בכל אלה הם רק משכללים שיטה שהיא פרימיטיבית בעצם מהותה", קובע פרופ' ויילס.

הפוליטביורו הכריז באוקטובר, כי הוא צועד לקראת מטבע בר־המרה באופן מלא, אך לדעת מומחים מערביים המטרה הזאת היא מחוץ להישג ידה של בריה"מ עד למאה הבאה. כיום נבצר מסוחרים בינלאומיים לקנות או למכור סחורות ברובלים. בעלי עסקים או מדינות המוכרים למוסקווה, נאלצים להסדיר עסקות חליפין מסובכות, ולרכוש ציוד סובייטי תמורת סחורותיהם.

לא הכל שותפים להתלהבותם של הבנקאים המערביים לממן את הקרמלין. יש הטוענים, כי הצלחה מסחרית בעתיד עשויה רק להגביר את עוצמתה הצבאית של בריה"מ. שר ההגנה האמריקני פראנק קארלוצ'י הזהיר בראשית השנה: "איננו מאושרים מהלוואות מסוג זה. הן מטילות מעמסה נוספת על כוחותינו".

כריסטופר סיזי, רויטר

תומכים בהצטרפות לקרן המטבע הבינ"ל

עם בואו של גורבאצ'וב לארה"ב גברה ההתעניינות במאמר שפורסם במדור "הכלכלה העולמית" של השבועון הסובייטי "נובויה ורימיה". מחבר המאמר, גיאורגי סקורוב, פרופסור למדעי הכלכלה, מסביר את השינוי הגדול בעמדת בריה"מ כלפי קרן המטבע הבינלאומית ואת נכונותה להיות חברה בעלת השפעה בקרן, בהשתתפותה בדיונים על הרפורמה הבאה של כל השיטה הפיננסית בעולם. להלן תמצית המאמר, "להיכנס או לא להיכנס, בריה"מ לקרן המטבע הבינ"ל" שפורסם בעיתון הסובייטי.

*

קרן המטבע הבינלאומית היא הארגון הבינלאומי בעל ההשפעה הגדולה ביותר על היחסים המטבעיים־הפיננסיים בעולם של זמננו. בריה"מ אינה חברה בה, אינה רוצה להיות אחראית למעשיה. אבל אין היא יכולה שלא לחוש בתוצאות החלטותיה של הקרן, כיוון שהתלות ההדדית בעולם בו אנו חיים איננו המצאה של מלומדים — זוהי מציאות, בין שאנו רוצים ובין שאיננו רוצים.

גם במדיניות הפנים הכלכלית רחוקים אנו מלעשות כחפצנו, למרות הריבונות המדינתית המלאה ומעמד של המעצמה התעשייתית השנייה בגודלה בעולם. במצב זה נמצאות גם ארה"ב והמדינות האחרות. כולן נאלצות להתחשב ביחסים הכלכליים הבינלאומיים הקיימים.

חלוקת עבודה בינלאומית

גודל הכלכלה הלאומית מהווה גורם חשוב בייצור העולמי. חשיבות מיוחדת גדולה יותר יש לדרגת השותפות עם מדינות אחרות בתהליכים עולמיים. מבחינה זו אנו מפגרים אחר ארה"ב, יפאן, גרמניה המערבית, בריטניה ומדינות רבות אחרות. כל המדינות האלה מרבות לקחת חלק בזרמים העולמיים של סחורות, הון וכוח עבודה, ומשפיעות במידה גדולה יותר מאיתנו על התהוות בסיסים כלכליים בינלאומיים.

לא בנו אלא בהן תלויות העלויות היחסיות של חילופי הסחורות, המשתקפות במחירים העולמיים, בהיקף ובכיוון וזרימת הסחורות, בשיעורי הריבית ובשערי המטבע.

כך מתהווה חלוקת העבודה הבינלאומית של המדינות בעולם, לרבות בריה"מ, ויש להשפיע בכל האפשר על התנאים הקיימים, ולא רק להתאים את עצמנו להם.

לשנות מבפנים

מה נרוויח ומה נפסיד עם כניסתנו לקרן המטבע הבינלאומית, לשם מה אנו זקוקים לארגון זה, האם אי־אפשר לדחות את פתרון השאלה הזאת לעוד 40 שנה, עד שנפתור את כל בעיותינו שלנו, או עד שקרן המטבע תהיה כפי שהיינו רוצים לראותה —

מכל אלה נשארת רק השאלה מה יותר טוב בשבילנו — להיכנס או לא להיכנס. בעניין זה, כבעניינים רבים אחרים, יש לאינטרסים של בריה"מ אופי אסטרטגי וטאקטי —

המטרה האסטרטגית היא, להשתתף באופן פעיל ברפורמה הבאה של קרן המטבע ושל האו"ם עצמו, בקביעת המדיניות הפיננסית הבינלאומית. המטרה הטאקטית היא, להשיג אמצעים פיננסיים בשיעור ריבית נמוך יותר מאשר הלוואות בנקים פרטיים.

ההשתתפות בקרן הכרחית, כדי שנוכל לא רק להצביע על מה שאינו מוצא־חן בעינינו בשיטה הפיננסית הקיימת, אלא גם להציע מה לשנות בה. השיטה הקיימת אינה מספקת עוד איש. מוצעות גירסאות שונות לשינוי המבנה שלה.

ברור שמוטב להשתתף בדיונים כעת, מאשר למתוח ביקורת על השיטה החדשה שתונהג בלי השתתפותנו, ולנסות לשנותה לאחר שכבר תהיה עובדה מוגמרת. מאי־השתתפותנו בקביעת המדיניות הבינלאומית במשך כל התקופה שמאז מלחמת העולם השנייה לא צמחה לנו שום טובה. לא יכולנו למנוע את התוצאות ואף לא לנטרל אותן.

לעומת זאת התחזקה באופן ניכר השפעתה של שיטת התשלומים הקפיטליסטית על הבינלאומיים של בריה"מ ויתר המדינות הסוציאליסטיות, אשר שש מהן חברות כבר בקרן ובניגוד לבריה"מ מפתחות באופן פעיל את שיטות המטבע שלהן. לכן הדרישה להימנעות משיתוף פעולה עם הקרן, לא רק בתנאים הקיימים, אינה מצדיקה את עצמה והיא אף גם הרת־תוצאות שליליות לתהליכי המיזוג הסוציאליסטיים בכלל.

להעלות את כושר התחרות

אשר למטרה השנייה — השגת מקורות אשראי נוספים באמצעות הקרן לשם איזון מאזן התשלומים — אין ספק, שזה עשוי לסייע לפרסטרוייקה של המבנה הכלכלי הסובייטי ולהעלות את האיכות ואת כושר התחרות של המוצרים הסובייטיים.

זה היה מאפשר לנו להשלים מהר יותר, ובהוצאות קטנות יותר, מנגנון מטבע חדש, בהתאם לעקרונות התכנון של השוק הרב־לאומי הסוציאליסטי המשותף, וגם היה מאפשר שיתוף פעולה טוב יותר עם השוק האירופי המשותף לקראת 1992 — לצורך יצירת שוק פנימי אחיד של אירופה המערבית.

בעיתונות הסובייטית מתפרסמות מדי־יום ביומו ידיעות שעד לאחרונה היו חסויות. כיום הן פתוחות לכל, אם כי גם קודם זה לא הפריע למערב לאסוף מידע על הכלכלה הסובייטית, מסטטיסטיקה רשמית או בצורה בלתי רשמית. בעניין זה דבר לא השתנה ואין לשגות באשליות.

הנימוק האחרון של המתנגדים להצטרפות לקרן המטבע הוא, שלא יתנו לבריה"מ להיכנס. אך אפילו נניח כי מדינה שבלי הסכמתה לא מתקבלת שום החלטה עקרונית בקרן תתנגד לקבלת בריה"מ — איננו צריכים להיכנע. האם נוקטת בריה"מ עמדה כזאת בשיחות על פירוק הנשק? אורח המחשבה החדש, תקיפות וגמישות סייעו לדיפלומטיה הסובייטית לפתור בעיה זו, שנחשבה כבלתי ניתנת לפתרון, ולהביא לחיסול שני סוגי טילים באירופה.

אלחנן הורוביץ

הקשת המשק

"הסנה" תמכור ביטוח חיים בלי לאבד את השליטה

חברת "הסנה" אינה מתכוונת להעביר שליטה בתיקי ביטוח חיים, אלא רק למכור רווחים עתידיים בתיקים אלה — אומר יו"ר הדירקטוריון של החברה, ריצ'רד ערמון, ל"על המשמר". נודע, כי מתנהלים מגעים למימוש חלק מהרווחים בתיק ביטוח החיים באמצעות עיסקה בין "הסנה" לחברת "שמשון", שנמכרה באחרונה לקרן ההשקעות של חברת העובדים.

לדברי ערמון, מימוש חלק מהרווחים בתיק ביטוח החיים יכניס רווחים נוספים ל"הסנה" וישפר את מאזן החברה. אבל השליטה, כולל כל השימוש מנהנה בתחום העובדים וסוכני הביטוח, תישאר בידי "הסנה". לדבריו, לפעולה מסוג זה אין תקדים בענף הביטוח הישראלי והיא אמורה להביא גם להקלה על התפעול של קבוצת "הסנה".

יו"ר "הסנה" אומר, כי מכירת החברות הבנות "שמשון" ו"רותם" לקרן ההשקעות של חברת העובדים הכניסה ל"הסנה" 30 מיליון ש"ח, וזהו המהלך המשמעותי ביותר בתחום המימוש של חברות־בנות. יתכנו מכירות של חברות־בנות נוספות, אבל השפעתם על מאזן "הסנה" תהיה קטנה בהרבה.

במקביל נעשה מאמץ למימוש נכסים אחרים של הקבוצה, כולל בתחום הנדל"ן, אולם אין עדיין סיכומים. נודע, כי בהנהלת "הסנה" שוקלים שלא למכור את בניין החברה ברחוב סעדיה גאון בתל־אביב אלא להשכיר אותו, ויתכן שבימים הקרובים יפתח משא־ומתן בנושא זה.

לדברי ערמון צמצום מצבת כוח האדם ייבחן לאחר שיסתיים השלב של מימוש הנכסים. "לא היה לנו ריב עם יו"ר האגף לאיגוד מקצועי חיים הברפלד, ולא עם אנשים אחרים באיגוד. לאחר שנסיים את תהליך מימוש הנכסים, נדון עם האיגוד המקצועי בנושא כוח האדם", הוא אומר. עד כה פרשו מ"הסנה" כ־150 עובדים ועוד 40 עובדים בחברות הבנות, לא כולל "שמשון". בסה"כ מועסקים היום בקבוצה 1,250 עובדים, לעומת כ־1,500 באמצע 1988.

ערמון אומר עוד, כי אין לו כרגע כוונה לחזור לפעילות מלאה בבנק הפועלים, אבל אין זה סוד שהוא עוסק בפעילויות שונות בבנק.

"ב"הסנה" צריכים עכשיו שני ממונים במישרה מלאה, וזו הסיבה שמונינו ליו"ר, מיכאל מילר מונה לסמנכ"ל החברה. כל הפירסומים על התנגדות בוועדה המנהלת אינם נכונים, וגם לנציגי נפ"ם בוועדה היו דעות לגופו של עניין", הוא אומר.

אודי נחשון

"תכן" — לא בקשיים כלכליים

מנכ"ל מוצרי תכן, חיים להט, אמר אתמול ל"על המשמר" שמוצרי תכן נאלצת לפטר 10 עובדים מתוך 180 במסגרת מדיניות כוללת של צמצומים והתייעלות. פיטורים אלה הם בנוסף ל־10 עובדים שכבר פוטרו מהחברה במשך השנה.

צעדים אלה נעשים במגמה להסוך בעלויות השיווק הכבדות של המפעלים הקיבוציים המשווקים באמצעות "מוצרי תכן". החברה הודיעה להסתדרות שאין המפעלים הקיבוציים יכולים לעמוד בהסכם המסגרת שנחתם לא מכבר, בגלל המצב הכלכלי הקשה של המיגזר היצרני כולו, מצב שגרם לכך שגם מפעלי חברת העובדים אינם יכולים ליישם את הסכמי המסגרת.

להט אמר, כי "מוצרי תכן" אינה נתונה בקשיים כלכליים; וכי מטרת הצמצומים להביא להיערכות החברה למצב הכלכלי הקשה הצפוי למפעלי התעשייה הקיבוצית וכתשובה לכך שמכירות המפעלים בפועל היו נמוכות מהתחזית ל־1988.

ל.מ.

ירידה של 10% במכירות המשביר לצרכן

הפדיון של רשת המשביר לצרכן ב־1988 יגיע לכ־250 מיליון ש"ח. מדובר בקיפאון בהיקף המכירות, המתבטא בירידה ריאלית של כ־10 אחוזים לעומת אשתקד. מנכ"ל המשביר לצרכן, שמואל אייל, אומר כי ההאטה במכירות הרשת מאפיינת קבוצות רבות של מוצרים, אולם ישנם תחומים שבהם היא מורגשת יותר, כמו בתחום ההלבשה. במזון ההאטה מורגשת פחות ואילו עוצמת הפגיעה של ההאטה בענף הריהוט פחותה, כיוון שהרשת צימצמה באופן משמעותי את מעורבותה בענף זה.

האינתיפאדה גרמה להחרפת הירידה בהיקף המכירות, בעיקר במקומות שבהם נרשמו בעבר רכישות גדולות של תושבים מהשטחים. קניות אלה בלטו בסניף אשקלון, בירושלים, בנצרת וגם בנתניה, חדרה וחיפה. הקניות ע"י ערבים מהשטחים הגיעו במקומות מסויימים עד ל־20 אחוז מהמכירות ובמרבית סניפי הרשת נפסקו כמעט לחלוטין.

בתחילת 89 ייפתחו שני בתי כלבו: האחד בפברואר, במרכז של קניון השרון בנתניה, על שטח של כ־3,000 מ"ר, שיחליף בית כלבו ישן בנתניה. שבועיים לאחר מכן ייפתח כלבו נוסף של הרשת בקניון "הקריון", המוקם בקריית ביאליק, על שטח של כ־4,000 מ"ר. הכלבו השלישי ייפתח במהלך השנה הבאה בחדרה, במרכז קניון חדש הנבנה במרכז העיר.

בהנהלת המשביר לצרכן מודעים לכך שפתיחת בתי כלבו חדשים בתקופת האטה עלולה ליצור קשיים, בעיקר אם יסתבר שב־89 ההאטה תחריף, אבל אייל אומר שכל כלבו חדש עובר תקופת הרצה של כשלוש שנים, עד שמחזירים את ההשקעה, ובמשביר לצרכן מקווים כי בתוך התקופה הזאת ישתפר המצב במשק.

אודי נחשון

טלוויזיות מהונגריה

עשרות עסקות נחתמו עם הנציגים המסחריים ההונגריים שעשו בארץ בשבוע שעבר לרגל "שבוע הונגריה" במלון הילטון בתל־אביב — מסר ברי פינטוב מאיגוד לשכות המסחר, שהיה השושבין הראשי בקשרי הסחר עם הונגריה. העיסקה הבולטת, לדבריו, היא יבוא טלוויזיות בסכום של 1.5 מיליון דולר. כן נחתמו הסכמים ליבוא מזון, במיוחד יין. ההונגרים מעוניינים ברכישת מיכון חקלאי מתקדם, כולל מערכות השקיה ממוחשבות.

פינטוב דחה את הטענות כאילו השבוע ההונגרי נכשל מחוסר הזמנות. לדבריו, ההוכחה להצלחתו הן פניות של לשכות מסחר ממדינות מזרח־אירופה המבקשות לקיים שבועות דומים בישראל.

חיים מרגלית

עם הפנים לדראי"פ

חברת התעופה ס.א.א.(נתיבי אוויר דרום־אפריקניים) תגדיל בחודשים דצמבר וינואר את תדירות טיסותיה לישראל, מטיסה אחת לשבוע לשתיים — בעקבות הביקוש הגובר של ישראלים לטיסות לדרום־אפריקה. מנהל החברה בישראל, סולי דוויזוויץ, מסר כי החל מחודש אפריל 1989 יונהגו בקביעות שתי טיסות בשבוע.

הטיסה השנייה מתל־אביב ליוהנסבורג תופעל בימי רביעי, גם היא דרך ציריך, כדוגמת הטיסה הקבועה של יום שני. שעות ההמראה מתל־אביב — 3.05 אחה"צ, במטוסי בואינג 747.

ס.א.א. מציעה טיולים בני שבועיים לדרום היבשת במחיר של 1,990 דולר, הכולל טיסה הלוך ושוב, טיסות פנים־ארציות, בתי־מלון בדרגה ראשונה ובתנאים של חצי פנסיון וטיולים מדי יום בהנחיית מדריך ישראלי.

מהחברה נמסר, כי בשנת 1988 תפסה ישראל את המקום הרביעי בתיירות לדרום־אפריקה, אחרי בריטניה, גרמניה וארה"ב.

טלי ברזילי־זוננפלד

מוסיקה

סוף המירוץ

איזבל מורטי נבל בשווי 25 אלף דולר ו־6250 דולר נוספים

יוסי שיפמן

ההקפדה ב„קלה בבחמורה", צבעה את רגעי הסיום של תחרות הנבל העשירית בהבבדה מיותרת. המדובר הוא במארי שברוש אחת הפיינליסטיות בתחרות שהחליטה לנגן את יצירת החובה של השלב המסכם, הקונצ'רטו לנבל של חינסטרה, מתווים. השופטים גרסו שהפרס השלישי — שהיה נופל בחלקה — לא יחולק.

יתכן שקביעתו של חבר השופטים נכונה ביסודה. אבל התחושה בקהל היתה שעונש בצורת הפסד של „3,000 דולרים היה עונש חמור מדי. כך או כך הנבלאית הצרפתיה מארי שאוורוש, תשוב ללמודי הנבל בביה"ס ג'ווליארד שבניו יורק. שם עושה הצרפתיה הצעירה בת ה־19 חדשים ראשונים בעבודה עם מורתה ננסי אלן, ששפטה גם היא בתחרות הנבל העשירית בישראל. שאוורוש, שפתחה את ערב הסיום, מנגנת שבע שנים על הכלי המרכב והמסובך הזה. היא בת העיר טולון וכששאלתי אותה עוד לפני שנודעו החלטות השופטים, מדוע בחרה לנגן מתווים. השיבה: „פשוט מפני שכך הערפתי", כחן ובכינונוית של צרפתיה צעירה. היא בוודאי לא העלתה בדעתה שכך תהיה תגובת השופטים.

צרפתיה אחת היתה באותו הרף עין למלכת הערב. איזבל מורטי, יצאה מכאן עם רכוש גדול, אפילו גדול מאד. היא זכתה בנבל קונצרטנטי חדש שמחירו כיום נע באזור ה־25,000 דולרים וכן עם סכום של 6,250 דולרים נוספים. „4,000 מהם הם חלק מן הפרס הראשון, „1,250 נוספים מהווים את פרס צ'יתוק עבור הביצוע הטוב ביותר ליצירה הישראלית. הפעם היצירה היתה „פואם" של בן־חיים. עוד „1,000 נפלו בחיקה כפרס גרנדיוזי על הביצוע הטוב ביותר של היצירה הצרפתית שהיתה השביעית של ראוול. מורטי התנהגה בתחרות כמקצוענית לכל דבר. והיא אכן כזאת. בין הפיינליסטיות היא המבוגרת, בת 24, אבל היא נמצאת בעיצומה של תקופת פיתוח הקריירה. הלמודים כבר מאחוריה. דבר שלא הפריע למורתה ז'רמן לורנצי להתלוות אליה לישראל. מקצועיותה ניכרה גם בבחירת הבגדים. למרות שיומיים קודם היא חלתה ונאלצה להתמודד עם חום גבוה היא לא היססה להופיע בשמלה שמציגה כתפיים חשופות. כשמעליהן זרוק צעיף ארוך ושקוף. את הכסא היא סחבה אתה ממלון „מוריה" בירושלים, שהיה בסיס התחרות בשלבים הראשונים. מורטי כבר זכתה בשתי תחרויות בינלאומיות האחת בז'נבה והשניה במינכן „שם הגעתי למקום שני אבל פרס ראשון לא חולק כלל."

היא פירוש באה לכאן לנסות ולהשיג פרס. היא השיגה פרסים בשפע והזדמנויות לנגינת קונצרטים בחדשים הקרובים. אין לה הסבר לעורף הנבלאיות על הנבלאים. היא פשוט מקבלת את מצב הדברים וזהו. תכניות לפרסים עוד אין לה כל כך. במקצוענית היא גם שולטת באנגלית למרות שהצרפתית עדיין קולחת יותר מפיה. היא התחילה לנגן בנבל בגיל צעיר ביותר. „לא רציתי לנגן בכינור או בפסנתר, כמו ילדים אחרים או לאחר שהחלטתי על הנבל התאימו לי כלי."

מי שעוד החלה בנגינה בגיל צעיר ביותר היא צעירת המשתתפות בתחרות לוסי אראבלה וויקפורד. „לא אראבלה, זהו שם על הנייר, קראו לי סתם לוסי". היא בת 16 בסך הכל ונראית ממש ילדה. אך הכמה היא עולה בביטחון שהוא נחלתם של מי שעדיין אינם יודעים את מורא הקהל ומורא המקום.

את הנבל היא מעמידה דווקא מימין למגנצת, היא אינה משתמשת בפודיום וניצבת לפיכך בגובה אחד עם כל הנגנים. „אני מרגישה שהצליל המופק מגובה התזמורת הוא נכון יותר" היא יורה בעננה הלונדונית בקצב שדורש ממך הקשבה רצינית. היא מנגנת מאז גיל 15 „הייתי היפר־אקטיבית והציעו להורי להעביר את המרץ לכלי המוזיקלי. נמצא נבל קטן שאיתו התחלתי ומאז אני מנגנת."

לוסי לומדת במקביל כבי"ס תיכון ובאקדמיה המלכותית למוסיקה בלונדון. לוסי יצאה לחופשה מלמוריה בביה"ס התיכון מתוך מחשבה שעצם הנסיעה לישראל תהיה סתם נסיעת כיף. על הרוח הזאת היא שמרה לאורך כל התחרות. ניסתה, ובכל הנראה הצליחה, לא להתערב ולא להדבק באווירת ה„על החיים ועל המוות" של מתחרות אחרות. היא שמרה על רוח הנעורים בכל מובן. למשל, חבריה לכיתה העניקו לה טרם צאתה צרור מתנות והיא לוסי, פותחת בכל יום מתנה אחרת. כך היא נראתה מחזיקה בין אצבעות כף ידה דובי קטן, ביום אחר היה זה בלון וביום אחר ספוג דמוי פנגווין. תשומת לב אשר הוסיפה ללא ספק להרגשת הבטחון שלה. כל אלה היו כראיים עוברה הילדה בת השש עשרה זכתה בפרס השני, „5,000 דולרים. אני מהמר שמעבר לזוכה, איזבל מורטי, שדרכה נסללה עוד נשמע רבות גם על הילדה לוסי וויקפורד.

סל תרבות

עלינא תורי

גבולות הכפיה והחופש

ראיון עם שוש ויץ עם סיום תפקידה כיועצת ל„סל תרבות"

יוסי ונונו

הראיון עם שוש וייץ נערך כשעוד לא היה ברור מי יהיה שר החינוך הבא ואיך יראו פני התרבות, כולל הקצבות, בעתיד.

וייץ, חוקרת ומבקרת תיאטרון, עומדת לפרוש בתקופה הקרובה מתפקידה כיועצת חינוכית־אמנותית ל"סל תרבות", תפקיד אותו מילאה בשנה ורבע האחרונים. זו הזדמנות טובה למעין שיחת סיכום על "סל תרבות" ו"אמנות לעם" בפרט ועל מדיניות הפצת התרבות בכלל.

הסיבה הרשמית לפרישה היא הצעה שקיבלה מ"המועצה לתרבות ואמנות" להקים "מרכז למידע ומחקר תרבות", אם כי היא אינה מסתירה את הויכוח שיש לה עם תפיסה מסויימת שרווחת ב"אמנות לעם" שאחד ממיצגיה הוא המנכ"ל יצחק קינן.

"סל תרבות", למי שאינו יודע, הוקם ביוזמתו של שר החינוך יצחק נבון ועיקרו היה ניסיון, די מוצלח, להכניס את נושא הצפייה בסוגי האמנויות השונות לתוך מערך הלימודים השוטף מגן הילדים ועד י"ב. חשוב לציין ש"סל תרבות" הוקם כמחלקה בתוך "אמנות לעם".

וייץ: "המנדט שלי בתוך "אמנות לעם" או יותר נכון "סל תרבות", היה לבנות תוכנית שתענה על שאלות כמו מה מתאים לכל גיל? מה הסיווגים? איך ינוהלו המפגשים? בקיצור, איך לבנות תוכנית שיהיה בה הגיון, מבנה נכון עם התפתחות שתיקח בחשבון את הגילאים השונים. אחרי שנה ורבע בתוך המערכת למדתי את הפרובלמטיקה האדירה של הכנסת האמנות לתוך מערכת ממוסדת כמו משרד החינוך. בעיות גם במישור העקרוני וגם במישור הפרקטי".

כמו למשל?

"זה נע בין שאלות כמו האם לתת חופש בחירה לשטח עצמו, היינו בתי־הספר, כולל ויכוחים עם מורים שמסרבים לקבל את ההמלצות שלנו ועד שאלות כמו גודל אולם, מקומות ומספר הכתות בישוב מסויים".

כלומר, התפקיד שלך אמור לעסוק רק ביעוץ אמנותי?

"כן, אבל יעוץ אמנותי הוא לא דבר נקי וניטראלי. בעקרון יש פונקציה שאותה ממלאת ברוריה בקר, שעוסקת בניהול המערך הישובי, אבל גם לי היתה נגיעה בזה, זה בלתי נמנע".

בעצם מה הבעיה? בונים תוכנית עם המלצות מסודרות, מפיצים בין בתי־הספר ושהשטח ישבור את הראש.

"יש כמה בעיות, אבל נדמה לי שהשאלה המרכזית היא שאלת גבולות הכפיה וגבולות החופש. קינן, שבא מהשטח, מצדד בעקרון הבחירה החופשית, לתת לבתי־הספר אוטונומיה מוחלטת. בעקרון זה נשמע נכון, אבל לא פעם מתברר שבתוך בית־הספר בוחר מורה אחר או כשם חופש הבחירה יכול רכז תרבות של ישוב מסויים להחליט איזה הצגה יראו אלפי ילדים. מה גם שהשוק די פרוע, במיוחד כמה שקשור בשיווק של מוצרי תרבות לילדים. אמרגנים וגופים מסחריים שגילו את הכוח הכלכלי העצום שטמון בידי בתי־הספר מנצלים את העניין ומשווקים באגרסיביות. הסיכויים שזה יצליח להם גדולים במיוחד בישובים מרוחקים. הם מחלקים סוכריות ולנו אין את היכולת להתמודד איתם. חלק גדול מאותם ארועים אינו עומד בקריטריונים אמנותיים כפי שאני מבינה אותם. כאן נפתח הויכוח איפה אני כמייצגת של המערכת, שמסבסדת את אותו "סל תרבות", אמורה להיכנס ולהתערב".

הויכוח שלך בעצם הוא על רמה אמנותית ותכנים...

"בפירוש, נכון שלגבי בתי־הספר אני מופיעה כגורם דיקטטורי שבא מתוך המערכת ומנסה לכפות עליהם מה כן או לא לראות, אבל זה המנדט שלי ולי, או יותר נכון לוועדות המייעצות של "סל תרבות", יש את הכלים החינוכיים־אמנותיים לבחור מה נכון יותר, מה טוב יותר ומה יועיל לאותם בני־נוער, ואיזה הצגות ו/או סרטים יעזרו להם לפתח טעם אנין יותר. שיעזור להם לשפוט באופן מלא יותר יצירות אמנות. חשוב לציין, בכל מקרה, שאין מדובר על תוכנית מוכתבת, מדובר בהמלצה, בתוכנית שטווח האפשרויות שלה רחב ומאפשר משחק של בתי־הספר עצמם בין האמנויות השונות בכלל ובכל תחום בנפרד".

אך כך, מה ההבדל בין "אמנות לעם" ובין "סל תרבות"? גם ל"אמנות לעם" יש ועדות מיעצות, תוכניות מומלצות, אז למה להקים מחלקה נפרדת?

"זהו בדיוק הויכוח, בעוד ש"אמנות לעם" ממליצה לקהל מבוגר יחסית וההמלצות שלה נוגעות לשעות הפנאי, מה שאנחנו מביאים לבתי־הספר בא במקום שיעור חשבון. הרף של "אמנות לעם" הוא די נמוך, אין כמעט סלקציה. הגישה שלי ב"סל תרבות" היא שצריכה להיות סלקציה הרבה יותר גדולה. כשאתה בוחר משהו אתה מקנה לו לגיטימציה. אתה קובע לו מעמד ערכי ולכן כדאי להיזהר עם זה. לדוגמה, מה שמוצג ב"הבימה" מקבל אוטומטית לגיטימציה בגלל התואר לאומי. אי־אפשר להפריד בין רמת ההצגה לבין הקונטקסט התרבותי־חברתי בו היא מוצגת. רף נמוך הוא בעיה. כשזה מגיע לקהל שצריך לחנך אותו להיות קהל טוב יותר, קהל שקשה יהיה להפעיל עליו מניפולציות. לכן המלחמה שלי היא על הצבת סטנדרטים גבוהים, אני רוצה לבחור דברים שאני יכולה לעמוד מאחוריהם".

מאיזו בחינה? תכנים?

"מבחינה אמנותית קודם כל, לבחור דברים שיתאימו לגילאים השונים בפניהם הם מוצגים, ליצור עקרון של הבניה, של התפתחות, אני רוצה להקנות לגיטימציה לדברים שעומדים ברמה אמנותית, לבנות תוכנית עם איזו רמה של בררנות".

אם אינני טועה זו היתה פעם הכוונה מאחורי "אומנות לעם", לא?

"בעקרון, הכוונה היתה להביא לפריפריות את מה שיש בתל־אביב. כלומר, המחשבה שעמדה מאחורי "אמנות לעם" היתה שמה שמותר לתושב תל־אביב, צריך להיות מותר גם לתושב דימונה. הסינון הוא מינימלי, כי גם הסינון בתל־אביב מינימלי. יש הכל. נקודה נוספת: קריטריון הסבסוד, לא הבנה על יסוד של סינון".

מה הבעיה עם זה, אם יש בעיה?

"הנטייה היא לכיוון דמוקרטיזציה, שהשטח יבחר מתוך ההיצע של תל־אביב. מצד אחר אתה מסבסד אמנות, אז אתה רוצה להפיץ אותה. מכיוון שהאמצעים בכל זאת מוגבלים, הדברים הנסיוניים יותר נפגעים. המדיניות יצרה מצב שבתל־אביב יוצרים אמנות שהיא הכל לכולם וזה בהכרח מוריד את הרמה, אין בעניין הזה חוכמות. זו הדרך היחידה של התיאטראות לקבל את הסבסוד ולשרוד. זו גם הסיבה שיש ירידה בולטת ברמת התיאטרון, מפיקים אמנות לכולם וכמעט אין אופציה לראות דברים אליטיסטיים, כי אין סיכוי למכור לקהל הרחב מפני שגם בפריפריות, בתוקף אותה דמוקרטיזציה, צריך להשביע את רצון כולם. קח לדוגמה את "מר מאני", הצגה שהועלתה בתיאטרון חיפה, ולטעמי, היא אחת ההצגות הטובות ביותר שהועלו כאן בשנים האחרונות. אנשים עוזבים באמצע הם לא רגילים לסוג כזה של תיאטרון. אבל זו לא בעיה רק של האמנויות. אותו דבר קורה עם רמת הרפואה שלנו. התיאטרון, שהוא האמנות עם הקשר הישיר ביותר לחברה, ואת זה ניסיתי להרגיש במסקנות המחקרים שערכתי, הוא חלק מהחיים כאן, ראי של חברה".

מה המצב, בכל זאת, מבחינת "סל תרבות"? אתם מצליחים לדחוף דברים אליטיסטיים?

"כרגע יש איזשהו מצב של פשרה, מצד אחר השטח בוחר, מצד אחר בנינו תוכנית מומלצת ומיבנית, מלווה בחומרי הסברה שאיתה אנחנו מנסים לשכנע את המורים והאחראים על החינוך לאמנות בשטח. זה די מצליח, כי הניסיון והאוטוריטה שלנו עובדים. סוג של דמוקרטיה טובה, אתה מחליט, אבל להצעה שלי יש משקל והשפעה במערכת השיקולים שלך, לא כי אני חכם יותר, פשוט יש לי את הכלים החינוכיים־מקצועיים־פסיכולוגיים לבנות תוכנית מתאימה."

באחד ממוספי השבת האחרונים של "על המשמר" יצא יוסף מונדי כנגד שוש וייץ בטענה על איכות הבחירה שלה בעניין ההצגה "חמרו וכנר", ללמדכם שהלחצים מופעלים כמעט מכל הכיוונים. מונדי לא נתן לוייץ את זכות התגובה והיא מנצלת את הראיון כדי להסביר.

וייץ: "להמלצה של "סל תרבות" יש לא רק משמעות חינוכית, אלא גם משמעות כלכלית לגבי גוף זה או אחר. לגבי חלק גדול מהאמנים מדובר בפרנסה ממש. בעניין הזה העמדה האישית שלי היא כשל מבקרת תיאטרון, אני מיצגת את הצרכן. למדינת ישראל יש מחוייבות או צריכה להיות מחוייבות לאמנים ואמנות, אבל אסור לערבב בין טיפוח אמנות לבין הרמה האמנותית שראוי לה הצרכן. צריך להפריד בין טובת היצרן לטובת הצרכן. כמי שצריכה לבנות תוכנית לימודים לתלמידי י"א־י"ב עם הצגה אחת בשנה ואמורה להציג להם בין 8־10 הצגות כאופציות, הבחירה שלי לוקחת בחשבון איזה הצגות יענו על הז'אנר הנכון ברמה האמנותית הגבוהה ביותר. במקרה זה "חמרו וכנר" היא לא הצגה שנכנסת לתוך אותן 8־10 הצגות מומלצות, ואין מה לעשות. אני מוכנה להיהרג כדי ש"חמרו וכנר" יוצג, אבל במסגרת "סל תרבות", בשיקולים שהצגתי, אין להצגה מקום".

מופעלים עלייך הרבה לחצים?

"מרבית הלחצים הם ברמה האישית עם טיעונים כמו את פוגעת בהכנסה שלי. חשוב לי לציין, שלא הופעל עלי לחץ פוליטי, לא רואה סיבה שיופעל וזהו גם לא יעזור. בחרנו בעקרון שאת הסינון תעשינה הוועדות, יש פלורליזם. אני יכולה לציין שיש דברים שנבחרו והם לא לטעמי — ואת אומרת אינם עומדים בקריטריונים כפי שאני מבינה אותם."

אם נחזור לעניין הרף הנמוך, במצב הנוכחי הבחירה שלכם היא בכל מקרה מתוך הידע שאת טוענת שהוא במהי"ב נמוך. יש פה פראדוקס, מדיניות הסבסוד הביאה לירידה ברמה עם זאת אתם משווקים לבתי־ספר את אותה רמה, או איפה פה הרף הגבוה של "סל תרבות"? זה נראה כמו דרך ללא מוצא?

"השאלה היא רחבה יותר. הגישה של המימסד היא — אני מסבסד אמנות או אני גם רוצה להשפיע — גופים אמנותיים הילכו על חבל דק, מצד אחד הם יצרו דברים כשהם זוכרים מי מקיים אותם ומצד אחר מצאו דרך לבטא את עצמם. הגדילת הלחצים בשנים האחרונות באה במקביל לשבר האידיאולוגי שהולך וגדל כאן. אבל שלא תהיה אי־הבנה, יש עוד מפיק הצגות או סרטים שאפשר להמליץ עליהם ועדיין להתעקש על הקריטריונים שהצבנו לעצמנו".

אולי בעצם כל הנושא של סבסוד תרבות, חינוך והפצה קצת נגמר. אולי כל אותה סערה ב"אמנות לעם" סביב חילופי המנכ"לים קשורה לעובדה שנגמר להם, לאותם אנשים שפעם עשו עבודה חשובה, והיום השטח יכול להסתדר בלעדיהם?

"מבחינות מסויימות זה נכון. היעד שהציבה לעצמה "אמנות לעם" — ליצור תשתית תרבותית משותפת לכל העם, גם מרכז וגם פריפריות, הושג. הצלחנו להביא לתיאטרון קהלים שעד אז לא חשבו בכלל על לצאת ולראות הצגה. הנתונים שהצגתי לך קודם מבהירים, שעכשיו הגיע הזמן לשינוי. אתה לא יכול לצפות שכולם ילכו לתיאטרון. "אמנות לעם" אינה צריכה להיאבק יותר על הגדלת הקהלים. היא בשלב שהיא צריכה לשאול את עצמה מה התפקיד האמיתי שלה. כאן יש לי עמדה ברורה שמתקשרת גם למה שדיברנו קודם לגבי "סל תרבות". צריך לאפשר לקבוצות משכילות לצרוך אמנות ברמה גבוהה יותר ובעקיפין להוציא את האמנות מהאפסיים שהיא מדרשת בהם. דווקא תקופת המעבר, שבה נתונה כרגע "אמנות לעם", היא תקופה טובה להגיד מחדש מה צריך לעשות. אין לי ספק של"אמנות לעם" יש זכות קיום, אבל גם אין לי ספק שצריך לכתוב מחדש את חוברת המטרות והיעדים לשנות ה־90. בשורה אחת, המטרה צריכה להיות לחנך את הקהל לכמה שיותר צפייה בקורתית, לתת לו את הכלים להשפיע על האמנות שתהיה טובה יותר".

כלומר?

"קח לדוגמה את "סלאח שבאתי". לכאורה הוא עונה על הקריטריונים החדשים. עממי, לא פוליטי, משחק בפוליטיקה הנכונה כל המזרחים נגד האשכנזים. ניתוח של הבמה, תלבושות, מיזנסצינה, ההתנהגות הבימתית של זאב רווח שמוכר את "סלאח שבאתי" דרך סטריאוטיפים אשכנזיים, כמו הנשיקה בלחי לעובדת הסוציאלית, דבר שלא יעלה על הדעת שאדם עם רקע כשלו יעשה. או יוצאות עדות המזרח שמוצגות כפרחות. המסר המובלע שהבמה מעבירה הוא בדיוק ההיפך מהמסרים החיוביים כביכול. קהל בררן לא היה נותן ל"סלאח" לעבור, על זה כל העניין".

המציאות הפוליטית שלנו מוטמעת הרבה "סלאחים".

"אין לי ספק שהמלחמה על תרבות תהיה הרבה יותר קשה, בגלל המעמד המרכזי שיש לאמנות בארץ ישראל, צמחה כאן אמנות שקשה לנתק אותה מהויכוח האידיאולוגי ומי שמסבסד, רוצה לקבוע את התכנים. מצחיק, אבל הצלחתה של האמנות היא מקור הצרות שלה. הויכוחים כאן הם כמעט תמיד, זה מבוסס מחקרית, ברמה הפוליטית ולא האמנותית. בלהט הויכוח שוכחים שהעניין ביצירת אמנות הוא קצת יותר מורכב משמאל וימין".

יש לך פתרון?

"כרגע כנראה שנצטרך לכופף קצת את הראש ולחכות. מלחמה על אמנות טובה היא מלחמה פוליטית. מדברים הרבה בזמן האחרון על כישלון חינוכי. "סל תרבות" הוא דוגמה למכשיר שיכול להכשיר את התלמיד להבין את מה שהוא רואה וללמוד את המניפולציות שאמנות ותקשורת יכולות להפעיל. זו דרך לפתח אצלו את חוש ההבחנה. צרכן בררן הוא באיזשהו מקום גם אזרח טוב יותר, אין לי ספק בזה. מי שיודע לקלוט ולהבחין יעשה את זה גם מחוץ לאולם התיאטרון".

את מתכוונת לחקור את מצב התרבות בארץ, למה?

"אני קודם כל חוקרת תיאטרון. העבודה שעשיתי ב"סל תרבות" היא חשובה והכרחית, אבל באופן אישי זה מייבש אותי ולכן כשהוצע לי על־ידי המועצה לתרבות ואמנות להקים "מרכז למידע ומחקר תרבות" קפצתי על המציאה, זה מדבר אלי. אני הולכת לחקור את מה שאני כל הזמן טוענת על הקשר בין חברה, תרבות, אידיאולוגיה. שאלות כמו איך המצב הפוליטי משפיע על קליטת התיאטרון, וכן נושאים כמו היחס בין תרבות ואמנות לבין החברה בישראל עם איזשהו ניסיון ראשוני לגבי קווי יסוד לאותו יחס".

חוזרים

יוסי ונונו

„ששת כיתרים" מעודון הגיטרה של מבורי העתים מחדש את פעילותו לאחר הפסקה קצרה.

המועדון, שהוא בעצם מפגש חודשי של שוחרי־גיטרה, מארח גיטריסטים שונים, כולל גיטריסטים אורחים מחו"ל וכן מקויים פינות מיוחדות לשיחות על גיטרה, והשמעות של ביצועים נדירים.

במפגש הקרוב יארח הגיטריסט יהודה שריד את דואו מגניני — צמד איטלקי גיטריסט וכנר שמנגנים בעיקר יצירות של פגניני. השניים אגב הופיעו בארץ בפסטיבל הגיטרה וזכו להצלחה.

המפגש יתקיים בשבת 10.12 אחה"צ.

מרשמים למחברת

פסטה ועוד

הצעות אחדות למאכלי פסטה דיאטטים מספרה של אליזה צ'לי "דיאטת הפסטה", הוצאת ר. סירקיס.

מרק דגים נוסח אברוצי

1 ק"ג דגים לבנים (קוד, בקלה וכו'); 250 גרם עגבניות מזן תמר, בשלות; 3 כפות שמן זית; 1 שן שום, קלופה; 1/3 כוס בצל קצוץ; 1/4 כוס עלי פטרוזיליה קצוצים; 1/3 כפית תערובת עשבי תיבול (תבלין איטלקי או פיין הרבס); 2 כוסות מים; 3 כפות חומץ בן־יין; מעט מלח ופלפל, אם רוצים.

חותכים את בשר הדגים לחתיכות קטנות. רוחצים את העגבניות ומסירים את העוקצים. קוצצים את הציפה ומודדים 1 כוס עגבניות קצוצות. מחממים את השמן בסיר בינוני ומועכים לתוכו את השום במזלג. מוסיפים את הבצל הקצוץ וחצי מכמות הפטרוזיליה. מטגנים על להבה נמוכה עד שהבצל נעשה שקוף. מוסיפים את העגבניות וממשיכים לבשל עוד 2 – 3 דקות. מוסיפים את עשבי התיבל, המים והדגים. מכסים את הסיר וממשיכים לבשל עוד 5 דקות. מוסיפים את החומץ מבלי לכסות את הסיר. מבשלים על להבה גבוהה מספר דקות עד שהנוזלים פוחים. בוחשים פנימה את שאריות הפטרוזיליה.

משך ההכנה: 25 דקות; 6 מנות; 105 קלוריות במנה.

סלט פסטה בסיסי

משתמשים במיגוון של פסטה קצרה (פתיתים) ומערבבים את הצורות והצבעים (צדפות, קרניים, גלגלים, סלילים וכו' של פסטה רגילה, אדומה וירוקה).

מבשלים את הפסטה "אל־דנטה" – עד שהיא רכה אך לא רכה מדי – ומצננים תחת זרם מים קרים. מנקזים היטב את המים ומעבירים לקערה גדולה. מקפיצים עם 2 – 3 כפות שמן זית או חריע (כדי שהפסטה לא תדבק והרוטב ייצמד אליה). חותכים את המרכיבים האחרים (ירקות, בשר, גבינות, דגים, תבלינים, סלטים – לפי הדמיון) לתוך הפסטה ומערבבים. מצננים במקרר. אפשר להכין יום־יומיים מראש.

שלט שעועית איטלקי

400 גרם שעועית ירוקה (אפשר קפואה); 400 גרם שעועית צהובה (אפשר קפואה); 1 בצל קטן, קלוף; 1 שן שום, קלופה; 2 כפות שמן; 1 כף חומץ בן־יין; 1 כפית תערובת עשבי תיבול (תבלין איטלקי או פיין הרבס); 2 כפות עלי פטרוזילה קצוצים; מעוט מלח ופלפל.

אם משתמשים בשעועית טריה שוטפים אותה, מסירים את הקצוות וחותכים לקטעים של 2,5 סמ'. מאיידים בסיר כפול מעל כוס וחצי מים במשך 6 דקות. שעועית קפואה מפשירים ומאיידים במשך 3 דקות. מטילים את השעועית המאודה לתוך מים קרים ומניחים לה להצטנן במים. מנקזים היטב לתוך המסננת. השעועית צריכה להשאר פריכה. מעבירים את השעועית לקערת הסלט. מרסקים את הבצל לתוך קערית קטנה. כותשים את שן שום ומעבירים לאותה קערית. מוסיפים את השמן, החומץ ועשבי התיבול מערבבים את הרוטב היטב ויוצקים על השעועית. מקפיצים בעזרת 2 כפות וזורים על הסלט את הפטרוזיליה.

משך ההכנה: 15 דקות; 6 מנות; 85 קלוריות למנה. (אפשר לערבב עם סלט פסטה בסיסית).

רוטב פסטו פשוט

2 כוסות עלי ריחן טריים, גדולים, ללא הפטוטרות; 3 כפות גבינת פרמזן מגוררת; 3 כפות שמן זית; 1/4 כוס עלי פטרוזיליה קצוצה; מלח, פלפל – אם רוצים.

שוטפים את עלי הריחן במים קרים ומייבשים על מגבת נייר. מניחים את עלי הריחן במכל המעבד המזון (בלנדר) עם הגבינה, השמן והפטרוזיליה. מפעילים ל־5 שניות, או עד שהתערובת חלקה. מדי פעם יש להפסיק את פעולת המעבד ולבחוש בכף. מתבלים במלח ופלפל (אם רוצים). מצננים את הפסטו במקרר אם מגישים אותו קר, או מחממים מספר דקות כדי להגישו חם. אם מתכוונים לאחסן את הפסטו מכסים אותו בשכבה דקיקה של שמן או דוחסים על פניו יריעת פלסטיק דקה. הפסטו משחיר אם אין נוהגים כך. אם הפסטו יבש מדי – מוסיפים כמה כפות מים חמים. כדי להשיג מירקם קטיפתי יותר מוסיפים 3 כפות גבינה לבנה כחושה או ריקוטה (אורדה). אפשר להוסיף לרוטב קורטוב מיץ לימון.

משך ההכנה: 5 דקות; 5 – 6 מנות (של 3 כפות למנה); 50 קלוריות לכף.

גלילות פסטה בגבינה

500 גרם רצועות לזניה; 500 גרם גבינת ריקוטה (אורדה) או גבינה לבנה מוצקה אחרת; 1/2 כוס גבינת פרמזן שגוררה זה עתה; קורט פלפל; רוטב עגבניות.

מבשלים את רצועות הלזניה עד שהן כמעט מבושלות (לא רכות מדי); שוטפים במים קרים ומניחים על משטח עבודה, על גבי מגבות נייר, לניקוז עודפי הנוזלים. בקערה גדולה מערבבים את הגבינות (משאירים קצת פרמזן לזריה על פני הפסטה) עם הפלפל לתערובת אחידה. חותכים כל רצועת לזניה ל־2 – 3 קטעים שווים באורכם. מורחים על פני כל פיסה מתערובת הגבינה (בערך 1 כף) ומגלגלים לגלילה מניחים את הגלילות זו לצד זו על תבנית גדולה, יוצקים עליהן את הרוטב וזורים מעליו את יתרת גבינת הפרמזן. אופים בתנור שחומם מראש לחום בינוני (180 צ. 350 פ.) כ־20 דקות. מגישים חם. אפשר להחליף מחצית מכמות גבינת הריקוטה בכמות שווה של תרד קצוץ או ירקות אחרים.

משך ההכנה: 35 דקות; 4 מנות; 150 קלוריות למנה.

ספגטי בירקות גינה

250 גרם ספגטי דקים; 2 כפות שמן זית; 1/2 בצל בינוני, קצוץ; 1 שן שום; 1 פלפל אדום, חתוך לרצועות; 1 פלפל ירוק, חתוך לרצועות; 2 גזרים פרוסים דק; 1/2 כוס אפונה ירוקה; 1/2 כוס פרחי ברוקולי; 1/4 כוס זיתים שחורים, קצוצים; 1 כפית תערובת עשבי תיבול (תבלין איטלקי או פיין הרבס); מעט מלח ופלפל – אם רוצים; 2 כפות פטרוזיליה קצוצה; 2 כפות גבינת פרמזן מרוסקת (אם רוצים)

ממלאים סיר גדול במים קרים, מביאים לרתיחה על להבה גבוהה. מוסיפים מלח (אם רצים). מוסיפים את הספגטי ומבשלים, תוך בחישה תכופה, רק עד שהספגטי "אל דנטה". מחממים את השמן במחבת גדולה, מוסיפים את הבצל ואת השום המעוך. מטגנים עד שהבצל נעשה שקוף, בלי להשחים. מיד מוסיפים את הירקות ומטגנים קלות, תוך בחישה. הירקות צריכים להשאר פריכים למחצה ולשמור על צבעוניותם. מורידים מהאש ומתבלים בעשבי התיבול, אם רוצים – במלח ופלפל. מערבבים את הירקות עם הספגטי, זורים את הפטרוזיליה ומגישים חם. אם רוצים אפשר לזרות גבינת פרמזן.

משך ההכנה: 15 דקות; 8 מנות; 270 קלוריות למנה (ללא גבינה)

הפה של הבוס

תפקידו של „דובר", כלומר האיש אשר משמש כגשר ומקשר בין אישיות או מוסד כלשהו ובין התקשורת, הוא תפקיד קשה ותובעני. דובר צריך לעמוד לרשות מעבידו בכל עת. אסור לו לבטא את השקפותיו האישיות אלא להעביר מידע שהמשרד או האישיות שהוא משרת, מעוניינים למסור לפרסום ומצד שני, על הדובר לשמור על מתן אינפורמציה מדוייקת, להבליט את החשוב ולהבליע את הלא נעים.

הדובר עומד הרבה פעמים, לפני סוללת עיתונאים אשר מכירים את החומר ויודעים על־ידי שאלות מתוחכמות להוציא מן הנאמר את עיקר הדברים. הדובר צריך להיות מספיק אינטליגנטי, שולט בחומר שהוא מטפל בו ולהיות בעל חוש עדין וכושר אבחנה להלכי הרוח של ציבור המעוניינים במידע שלו. מצד אחד עליו „לשרת את אדונו", ומצד שני עליו לשמור על יחסים ידידותיים עם התקשורת, שכן היא אשר מעבירה את הידע לציבור הרחב.

תפקידו של הדובר התרחב בשנים האחרונות, והסתעף ככל שכלי התקשורת השתכללו (טלוויזיה, תקשורת טרנס־אטלנטית, מחשב ועוד). כבר קשה להבדיל בין דובר ואיש יחסי ציבור שכן, בסופו של דבר על שניהם „למכור" לציבור את דיעותיו של מוסד, אירגון, גוף ציבורי או אישיות אותם הם מציגים. תופעה נוספת היא העובדה כי נשים כבשו את התפקיד הזה. אחוז גבוה של העוסקים בדוברות ויחצ"ניות נמצא כיום בידי נשים.

ביבר מדברת

אחת הדוברות הידועות בנוף התקשורת הישראלית היתה אורנה ביבר; דוברת מרכז נעמ"ת והדוברת האישית של מנכ"ל נעמ"ת מאשה לובלסקי. כתבתי: ביבר לפני כחודש התפטרה מתפקידה, עזבה את העבודה, נפרדה מבעלה והתחילה בחיים חדשים. ביקשתי להיפגש איתה לשמוע מה היה תפקידה ומדוע ויתרה על עבודה בה מיוחדת בה השקיעה כל־כך הרבה מרץ ואפילו בנתה לה כאן אימפריה זוטא בתוך האימפריה הגדולה: נעמ"ת.

אורנה ביבר היא ילידת קיבוץ גבעת השלושה. כשהיתה בת שלושה חודשים עזבו הוריה את הקיבוץ ועברו לגור בגבעתיים. אורנה גמרה את בית ספר העממי, תיכון חקלאי, התגייסה והייתה מזכירת מח"ט שריון. כשהשתחררה, היו הבחירות ברקע ואורנה התחילה לעבוד במטה הבחירות של מפא"י. אחרי הבחירות ביקש ממנה אל"מ (מיל.) נחום שרמי ז"ל, שתמשיך לעבוד אצלו כמזכירה. בתקופה זו הכירה את בעלה לעתיד, שאול ביבר. אורנה שלעולם לא למדה מקצוע עזבה את עבודתה במפלגה והתמסרה למשק ביתה ולשלוש הבנות שנולדו להם. כיום יעל הבוגרת, סיימה את לימודיה בצילום במכללת בצלאל, האמצעית מסיימת את המחלקה לאומנות בבצלאל והקטנה משתחררת משירות בצה"ל.

אורנה מספרת כי גידלה את הבנות לפי הספר. כשיעל היתה בת 10 הרגשתי מחנק. ידעתי שאני חייבת לצאת מן הבית, לעשות יותר מאשר בישול, ניקיון, טיפול בבנות. חיפשתי עבודה חלקית שלא מחייבת אותי במיוחד. מצאתי עבודה בבית־ספר אמירים ברמת השרון, מקום בו גרנו ועבדתי שם במשך שבע שנים. הרגשתי שוב שאני מתבזבזת ושאני יכולה לעשות הרבה יותר מאשר להכין כמזכירה בבית־ספר עממי. מצאתי את מקומי ב„מועצה לארץ ישראל יפה", שם התחלתי כמזכירה ראשית. במועצה חיפשו באותה עת יחסי־ציבור. דליה מגנס, אחת היחצ"ניות הטובות לימדה אותי את רזי המקצוע ואחרי שנתיים הייתי לעצמאית.

שמעתי שמחפשים ב„נעמ"ת מרכז" דוברת ואחרי כמה בחינות ושיחות התקבלתי לתפקיד. זה שנעמ"ת אירגון נשי לא הפחיד אותי. בכל מקומות עבודתי עבדתי כמעט רק עם נשים. מאשה לובלסקי קיבלה אותי לעבודה ובעצם התחלתי מכלום. לא ידעתי מהו תפקידי בדיוק. באתי למשהו מוכן ובהתחלה לא רציתי שום חידושים ותוך כדי עבודה מצאתי את עצמי נכנסת לעומקם של דברים. לא תכננתי שום דבר ומצאתי את עצמי מפתחת דברים. היה לי עניין רב בעבודה. נכנסתי לעבודה יותר ויותר והפסקתי לספור את השעות שהשקעתי בה.

נעמ"ת והתקשורת

נעמ"ת הוא גוף גדול מאוד העוסק בהרבה מאוד תחומים: חינוך, חוקי עבודה, בית ומשפחה, כלכלה ואפילו צבא. כך יצא, שנפגשתי לא רק עם סוג אחד של עיתונאים נפגשתי עם כולם. כמובן שעם תא העיתונאים לנושאי הצרכנות וכתבי הבית והמשפחה; היו אלה עימם הייתי בקשר הדוק יותר.

נעמ"ת עוסקת בצורה זו או אחרת ברוב הנושאים הכרוכים בחיי המדינה שלנו וכל נושא שבירדתי הייתי צריכה ללמוד, כדי לתת לעיתונאים את התשובות המדוייקות. ידעתי שעלי להכין את עצמי לכל פגישה עם נציגי התקשורת. שוחחתי עם עורכי־דין, כלכלנים ומומחים בכל מיני תחומים. למדתי שהנזק שדובר יכול לגרום למוסד בו הוא עובד בגלל חוסר ידע, הוא עצום ולא יסולח. רגש האחריות של הדובר הוא גדול. אני הרגשתי אחריות גם כלפי מאשה וגם כלפי תנועת נעמ"ת כולה, במיוחד לגבי תחומים הקשורים לחוקים ולבתי דין רבנים. חיפשו את נעמ"ת בפינה. רק שלא נדייק או נגיד משהו לא נכון. כך לדוגמא: בתחומי דיני אישות, כשהיו נושאים רגישים, הייתי צריכה לבדוק בדיקות כפולות ומכופלות ולפעמים חיכיתי כמה ימים עם המידע שלי, עד שבאמת היה לי את כל החומר. ביבר מספרת כי היא היתה זו ש„פוצצה" את פרשיית הרב גרוסמן במגדל־העמק. הגיעה אלי מזכירת נעמ"ת במגדל־העמק וסיפרה שלא נותנים לנשים להשתתף בהלוויות. במשך שבוע הסתובבתי עם הסיפור ובינתיים בדקתי כל פרט ופרט. למרות שבשיחות אישיות הנשים במקום אמרו לי שבאמת לא נותנים להן להשתתף בהלוויות, הן בשום אופן לא היו מוכנות להופיע בתקשורת ולספר את האמת. מאשה ידעה שאני בודקת את הפרשה וסמכה עלי. דבר אחר למדתי מפרשת מגדל־העמק: „אם אצטרך עוד פעם להתמודד בבעיה דומה, אקליט כל מילה..."

ביבר אומרת כי לא פעם התלבטה אם להגיב או לא להגיב על נושא כחרשות. „מאשה ואני לא תמיד היינו באותה הדיעה ולא תמיד מאשה קיבלה את דעתי. תפקידי היה לא להתווכח איתה אלא לקבל את דעתה. היו למשל סיטואציות שאני לא אהבתי ומאשה כן אהבה וזה בא לידי ביטוי באמצעי התקשורת. „על דבר אחר הקפדתי, לעולם לא שיקרתי. יתכן שלא תמיד אמרתי הכל". מציינת ביבר. „צריך לתת אינפורמציה אמינה, אחרת הדובר משלם ביוקר. אסור לדובר לתת יד לסילוף או לשקר.

ידעתי שאעזוב יום אחד את נעמ"ת, היא אומרת, „תמיד ידעתי שזאת לא התחנה האחרונה שלי. יש חשיבות לגיל אצל אישה וכיוון שאני רוצה לעשות גם משהו אחר, כדאי לעזוב בשיא ולא בשלב בו לא אוכל להתחיל משהו חדש. הרי מאשה לא תשאר לנצח בתפקיד ואני לא אוכל לעבוד עם מישהו אחר. נעמ"ת הוא גוף פוליטי וההנהלה נבחרת ואני לא אלך לכיוון הפוליטי. דוברות ויחסי־ציבור הם עבודה של מצבי לחץ תמידיים. צריכים „למכור" את הסחורה, בכל מחיר, כלומר, את דברי המוסד או האיש שאת משרתת. עייפתי מהמשחק הזה. לתת כל הזמן דין וחשבון. הלחץ היה גדול מדי. בעתיד? אינני יודעת בדיוק בוודאי אשאר בתחום „יחסי ציבור". אך לא במוסד פוליטי."

חיה יוסף

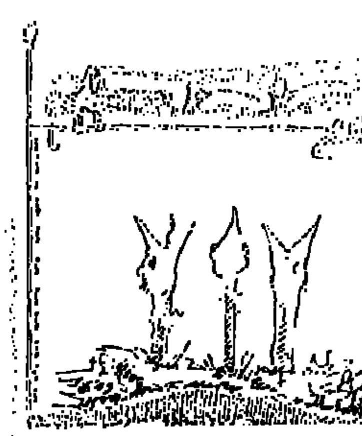

שמישהו נשי"ס יקבל את משרד החקלאות ויוריד לנו גשם!

גורילה של חג המולד

הלהיט של חג המולד הקרוב יהיה — כך מקווים היצרנים והיבואנים — יצור שעיר המכונה "מג'יקל מרפי". בובה דמוית גורילה, שעתה היא מיובאת מיפאן גם לישראל על־ידי חברת צעצועי אלדה. אם תשאלו אותה היא לא תענה כיפאנית, אבל היא בהחלט מסוגלת לנהום כשלוחצים עליה. הגיוני, לא?

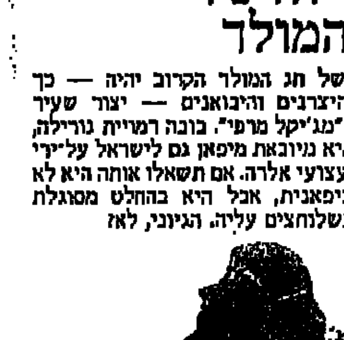

מרפי (הוא זכר, לפי השם והבגדים) עשוי פרווה ולבוש במיטב האופנה, בהתאם לאירוע. יש לו בגדי פועל, מגוון תלבושות ספורט, משהו דומה למדים וחליפת צוללן, אבל יותר מכל הוא נראה כמו בוס מצוי, ואכן יש לו גם חליפת מנהלים. ועוד הרבה.

בסך הכל באמת נחמד ויקר כמו רוב הצעצועים: מרפי בגודל 18 ס"מ עלה בין 21 ל־23 שקל (בהתאם לפריטי הלבוש), ומרפי גדול (25 ס"מ) 57 ש"ח.

טובי לין קמנץ

ספרים למדף

סודן של הפחממות הטובות

דיאטת הפסטה
אליזה צ'לי
הוצאת ר. סירקיס

יותר מחצי יובל שנה מסתובבת בעולם האגדה על תרומתה של הפסטה להרזיה, אבל רק הקיץ מצא הסיפור תמיכה מדעית. דו"ח תזונה שפורסם מטעם משרד הבריאות האמריקאי קבע בפירוש שתזונתם של אזרחי ארה"ב אינה נכונה ושקיים קשר ישיר בינה לבין כל מיני מחלות, כגון לחץ דם גבוה, בעיות לב ואף סוגים שונים של סרטן. "הפושע" העיקרי הוא השומן, בפרט הרווי, שבא מן החי. את הדו"ח הכינו 50 מדעני תזונה במשך 4 שנים ואחר כך בדקו אותו עוד 200 מדעני תזונה וההמלצה היא חד משמעית: להוריד את כמות השומן ולהעלות את כמות הפחממות במזון שאנו אוכלים. נמצא כי אמריקני מצוי צורך 37 אחוז מכמות הקלוריות היומית שלו מן השומן, 46 אחוז מן הפחממות ו־16 מהחלבון. החלבון נמצא בסדר גמור אך את השומן מומלץ להוריד ל־30 אחוז ואת הפחממות להעלות ל־50. ויש אפילו המעודדים יחס של 60:20. המשימה אינה כל כך קשה. פשוט צריך לעבור למאכלים דלי שומן, גבינה רזה, עוף ללא עור, הרבה ירקות, בשר בלי שומן והרבה פסטה. לדוגמא: בכוס חלב דל שומן 20 אחוז מהקלוריות מגיע מהשומן, בחלב מלא — 45 אחוז; בבשר בקר שמן 45 מהקלוריות מקורן בשומן, בפסטה — רק 3 אחוז; בירקות — 0 אחוז.

הדו"ח שפורסם בארה"ב ביוני '88 שיכנע את רות סירקיס לתרגם ולהוציא לאור את ספרה של אליזה צ'לי "דיאטת הפאסטה". לדברי המו"ל במשך 3 חודשי הנסוי (אצל סירקיס כל מה שנכנס לספר נבדק קודם בבית) אכלה כל המשפחה פסטה, נהנתה ולא עלתה במשקל. הספר הותאם, כמובן, לתנאי הארץ, סוגי הפסטה הפופולריים המצויים בשוק, הכשרות וכו'.

הבסיס הם מאכלי פסטה איטלקיים: הרבה עישבי תיבול (ומומלץ להפחית במלח ובפלפל), מעט שמן זית, גבינות והלבנות — כחושות, מעט מאכלי דגים, ובשר (בעיקר עגל), שמשתרכים מצויין עם פסטה וירקות. הרעיון הכללי הוא שפסטה אינה משמינה, בפרט אם מוסיפים לה ירקות בכמות כמעט זהה. בכל מקרה יש בה מעט שומן והרבה פחממות "טובות", המתפרקות לאט, על כך הרגשת השובע נמשכת שעות רבות. לכל מקרה נכללת בספר תוכנית לדיאטה בת 14 יום, המבוססת על ארוחות בוקר משתנה ושתי ארוחות פסטה־פלוס ביום.

ספר נאה, צבעוני, מלווה תצלומים מעוררים תיאבון, מסתיים בטבלת קלוריות ובמילון מונחי פסטה וכולל תצלומים המפרוספקטים של אוסם) ואחרים. בעיקר של המטבח האיטלקי. גבינת ריקוטה (ה) (Rico), למשל, היא גבינה לבנה, חצי שמנה (5% שומן) ללא מלח, מקובלת מאד במטבח האיטלקי ומשמשת להענקת טעם "גבינתי" עשר לרטבים ותבשילים דלי לקלוריות ולהכנת עוגות גבינה. בארץ היא מוכרת ונמכרת כשם אורדה.

בספר מפוזרות כל מיני עצות כוכות כגון הרעיון להכין מראש את הפסטה ולבשלה דקות אחדות פחות מהמלצת היצרן) ואת את הרוטב ולחמם ביחד לפני ההגשה.

128 עמודים, 24 ש"ח.

צב"ש

טאונס (37) וויליאמס (35) צלפו לסל אולימפיאקוס — 86:101

פיניש מהמם של הפועל תל־אביב בדקה האחרונה

גביע קוראץ'

יצחק ויסהוף

שבע נקודות רצופות שקלעו כדורסלני הפועל ת"א — לינטון טאונס, ג'יימס טרי ודניס ויליאמס — בדקה האחרונה למשחק נגד אולימפיאקוס פיראוס, העניקו אמש לקבוצתם נצחון בן 15 נקודות — 86:101, במשחק הראשון בבית רבע־הגמר־בגביע־קוראץ'.

הנצחון הנאה הושג בזכות שלושה מכדורסלני הפועל ת"א.

* לינטון טאונס, שפתח בשלוש החטאות, איפס את ידו בהמשך, וקלע 37 נקודות (9 מ־19 מהשורה; 14 מ־16 כעונשין וחמישה סלי 3 נקודות). טאונס גם קלט שבעה כדורים חוזרים. מעניין לציין שטאונס קלע את סלו הראשון רק בדקה ה־10...

* לציון הצטיין וליהטט דניס ויליאמס, עם 35 נקודות (13 מ־21 מהשדה; 9 מ־12 בעונשין).

* השלישי היה עמוס פרישמן בניהול המשחק, ובשיתופו של כריסטוכולו, שצלף במחצית השנייה 14 נקודות, שאימו על יתרון הפועל ת"א מהמחצית הראשונה — 35:50.

ג'יימס טרי, הוואר לאסוף ושמעון אמסלם לא הצליחו לבוא לידי ביטוי מול ענקי הקבוצה היוונית — פאפאדקוס, קאבוריס והאמריקני סקארי, ששיחק במשך שלוש עונות ביוטה־ג'ז בליגת האן.בי.איי.

האמריקנים איכזבו

חניכיו של המאמן היווני סטיב יארוגלו הוכיחו כי הם מהווים קבוצה עקשנית, הסובלת מעליות וירידות חדות במשחקה. כצד דקות משובחות גילו היוונים פיזור רב, איבדו כדורים ואיפשרו לכדורסלני הפועל ת"א לרוץ קדימה, ולסיים התקפות מתפרצות בסלים.

שחקני פיראוס איבדו במהלך המשחק 13 כדורים, לעומת 8 של הפועל ת"א.

בנוסף לסקארי, הזר של הקבוצה, הראשי לשחק גם בליגה היוונית (רק אמריקני אחד) צרו את העין הרכה מאנייטיס, המוכיח במשחקו את יאנאקיס, שחקן אריס סלוניקי וכן כריסטוכולו, שצלף במחצית השנייה מול האזורית של הפועל ת"א, עד שנסגר הרמטית ע"י פרישמן. הזר השני של הקבוצה, מידלטון, גילה חולשה בקליעות (16 נקודות, כאחוז גרוע) וכשל גם בשמירה על ויליאמס. מידלטון משחק באולימפיאקוס רק בגביע־קוראץ'.

פתיחת המשחק היתה שייכת ליוונים. שמירה הדוקה של מאנייטיס על טאונס ועל קאבוריס על טרי איפשרה להם להוליך בדקה ה־9 — 13:16. אז נכנע טאונס ל"טראנס" קליעות, ומחק את יתרון האורחים בשני סלי־3 רצופים, בתוספת שתי נקודות־עונשין וקבע — 16:21 להפועל ת"א. עד להפסקה העלה טאונס, יחד עם ויליאמס, טרי ופרישמן, את קבוצתם ליתרון 15 נקודות — 35:50.

התעוררות בסיום

המחצית השנייה נפתחה בסל טאונס — 35:52, ואז החלה הנסיגה הישראלית. רק טאונס וויליאמס החזיקו את חבריהם בתמונת המשחק, עובדה שאיפשרה ליוונים לצמק בהדרגה עד כדי 3 נקודות — 63:66 (29). במצב זה נכנס שמעון אמסלם, במקום לאסוף; פרישמן שיתק את הצלף כריסטוכולו והפועל ת"א ברחה ליתרון בן 10 נקודות — 67:77. טרי שהוחלף ע"י לאסוף, חזר במקום אמסלם. בשיא המתח, במצב של 81:87, פרץ סקארי לבדו ומתחת לסל חמק לו הכדור. מול, הפועל ת"א שמרה על יתרון 10 הנקודות עד לדקה ה־39 (86:96), ואז, בזכות שמירת לחץ ובלבול של שחקני פיראוס, שאיבדו כדורים, שעטו המארחים לניצחון בן 15 נקודות — 86:101.

שיפוטו של האיטלקי באלדיני היה מקפח ומחמיר לגבי הפועל ת"א, ואילו הבלגי מוטרד לא היה מספיק רומיננטי.

1200 צופים חזו במשחק שהיה באולם הפועל ת"א, ושודר ישירות בטלוויזיה היוונית.

* קלעו להפועל ת"א: טאונס 37; ויליאמס 35; טרי 16; פרישמן 7; לאסוף 4 ואמסלם 2.

* קלעו לאולימפיאקוס: סקארי 21; מידלטון 16; מאנייטיס 14; כריסטוכולו 14; קאבוריס 8; פאפאדקוס 8; ויאקנומו 5 ופאפאנאטוליס 4.

דניס ויליאמס מהפועל ת"א (10) פורץ מבעד להגנה הגבוהה של אולימפיאקוס פיראוס. תצלום: אריה קנפר

זאדאר — הובנטוד 84:108

הקבוצה היוגוסלבית, זאדאר, המשחקת בבית עם הפועל ת"א בגביע־קוראץ', הביסה אמש באולמה את הובנטוד הספרדית — 84:108.

טבלת הבית

1. זאדאר	1	84:108	2
2. הפועל ת"א	1	86־101	2
3. אולימפיאקוס	1	101־86	1
4. הובנטוד	1	108־84	1

שניאור וגרונדמן דחו הצעת פולין לשחק בשבוע הבא

כדורגל

ראובן חנניה

המאמנים הלאומיים, יצחק שניאור ויעקב גרונדמן, דחו אתמול הצעה של התאחדות הכדורגל הפולנית, לשגר את נבחרתה הלאומית לשני משחקי־מבחן עם נבחרת ישראל, בין ה־12 ל־18 בדצמבר.

שני המאמנים טענו כי לדעתם יווצר עומס של משחקים על שחקני הנבחרת הלאומית, שצפוי להם משחק ב־20 בדצמבר עם הקבוצה האנגלית, אסטון־וילה.

ההצעה הפולנית הגיעה אתמול במפתיע לאחר שבוטל מסעה של נבחרת פולין בדרום־אמריקה.

וידנפלד הפתיע את בלום

אריה גיטליס

רכיב וידנפלד חולל אתמול הפתעה בטורניר הטניס המקצועני, הנערך ברמת־השרון, כשגבר בחצי־הגמר על המדורג מספר 1, גלעד בלום — 4:6, 1:6.

במשחק הגמר, שייערך מחר, יתמודד וידנפלד עם שחר פרקיס, שניצח בחצי־הגמר השני את עמית נאור — 3:6, 1:6.

במשחקים שהושלמו מיום שלישי גבר גלעד בלום על יורם בראון — 3:6, 1:6, 6:7; ועמית נאור ניצח את אוהד ויינברג — 4:6, 3:6, 6:7 (9:11).

במשחקי הזוגות הכניעו שלמה גליקשטיין ושחר פרקיס את אמיר בן־מרדכי ויובל הירש — 6:2, 1:6.

● בנס־ציונה נמשכה אתמול האליפות הארצית בטניס לילדים, עד גיל 14. באליפות משתתף מספר־שיא של כ־400 צעירים וצעירות.

מרוקו — מצרים 0:0

נבחרות הכדורגל של מרוקו ומצרים סיימו בקזבלנקה בתיקו אפס, במשחק ידידות.

היה זה מבחן לשתי הנבחרות לקראת מוקדמות־גביע העולם.

יאדזוגלו: בפיראוס יהיה הסיפור שונה

יצחק ויסהוף

בסיום המשחק נראה מאמן אולימפיאקוס פיראוס, סטיב יאדזוגלו, כועס על חניכו לארי מידלטון, והאשימו בהפסד קבוצתו: "זה היה המשחק הגרוע ביותר שהציג מאז שהגיע לפיראוס. במשחק היתה לנו בעייה בקרבות אחד־על־אחד כששחקני הפועל ת"א הצליחו להתגבר עלינו. הפועל שיחקה נכון, כאשר שיחקה אישית, הצלחנו לצמצם אך מול השמירה האיזורית היה קשה. שחקנים משוט לא נגעו. רצינו לנצח. לא חשבתי על הפסד במוך. לחצנו כדי לנצח, אבל הפועל ת"א היתה טובה יותר. אין מה לעשות. בפיראוס יהיה סיפור אחר".

מאמן הפועל ת"א, יעקב אדלר, היה מאושר: "הקבוצה שיחקה יוצא־מהכלל. לאחר שהגענו ל־15 נקודות־יתרון חל רפיון. אני שמח שהוכחנו כי אנו קבוצה בעלת אופי. לא רוצה לחשוב על הגומלין בפיראוס, או על המשחק נגד זאדאר בשבוע הבא. יש לנו את מכבי רמת־גן ביום ראשון, וזה מה שחשוב".

מכבי ת"א מתמרקת לקראת פתיחת בית־הגמר הערב ביד־אליהו

נצחון על ברצלונה יפתח הדרך למינכן

צבי שרף: "אסתפק בנצחון מינימלי; אני מקווה שברצלונה לא תתפוס יום קליעות מוצלח" * אאיטו: "לא באנו להרים ידיים; יש לנו קבוצה חזקה והמשחק יהיה שקול"

גביע האלופות

יצחק ויסהוף ואריה גיטליס

"חגיגת הבר־מצווה" של אלופת ישראל בכדורסל, מכבי תל־אביב, תחל הערב ב־8.30 כשתפגוש בהיכל הספורט הגועש ביד־אליהו ברבבת צופים נלהבים, את אלופת ספרד, פ.צ. ברצלונה.

מכבי ת"א תחל את הופעתה ה־13 בבית־הגמר, נגד אותה קבוצה, עימה התמודדה בשנה שעברה במחזור הראשון, וזכתה בנצחון דחוק, אך בעל משמעות רבה — 107:108.

מאמן מכבי ת"א, צבי שרף, היה מוכן באימון אתמול לחתום על אותה תוצאה גם הערב. "אני מסתפק בנצחון מינימלי; רק שיהיה נצחון" — אמר שרף לאחר האימון הראשון שערכה הקבוצה אתמול בבית־הלוחם. אחר־הצהריים קיימה האלופה הישראלית אימון נוסף בהיכל־הספורט ביד־אליהו, לפני שהספרדים קיימו גם הם אימון בהיכל.

לאחר האימון המסכם הוסיף שרף: "זהו קרב ראשון במלחמה של 14 מאבקים, נתמודד עם קבוצה מעולה, בעלת שחקנים ותיקים, כאשר כמעט אותו הרכב רץ יחד 4־5 שנים. ברצלונה הוכיחה עד כמה היא חזקה כאשר בשנה שעברה ניצחה בסלוניקי, בלגראד ומילאנו. זו קבוצה מאוזנת, בעלת גובה, שכיום טוב קולעת באחוזים גבוהים".

השאלה הגדולה היא מי ינסה להצר את צעדיו של חואן סן־אפיפאניו, הצלף הבינלאומי של ברצלונה: דורון ג'מצ'י, או וילי סימס. סימס הצהיר כי הוא מקווה שהפציעה בגבו לא תטריד אותו במשחק: "זהו משחק חשוב ביותר. בשנה שעברה שיחקתי נגד ברצלונה 38 דקות. הפעם זה שונה. יש לנו קבוצה עם כוכבים רבים, ואני מקווה לתרום כמה שאוכל".

מכבי ת"א תפתח עם שלושה גבוהים בחמישייה: קווין מאגי, קן בארלו ולאוואן מרסר, כאשר דורון ג'מצ'י, הקפטן, וחן ליפין (או וילי סימס), ישלימו.

מאמן קבוצת ברצלונה, גרסיו רנס אאיטו, סבור כי המשחק הערב יהיה צמוד ומתוח. "מכבי ת"א קבוצה טובה, בעלת סיכויים גדולים להשתתף במשחק־הגמר שיהיה במינכן. אנו לא נרים־ידיים, ולכן צפוי משחק מעניין ביותר" — אמר המאמן הספרדי במסיבת עתונאים, לפני ששחקני קבוצתו יצאו לאימון בהיכל־הספורט ביד־אליהו.

אאיטו הוסיף: "שחקני ברצלונה נמצאים בכושר טוב מאחר שאנו בשיאה של הליגה, גביע וטורנירים רבים. יש לנו מינימום של שלושה משחקים בשבוע, ועתה אנו מצפים למשחקי גביע־אירופה בכליון עיניים. משחקים אלו הם החמצן של הקבוצה".

כשנשאל מאמן ברצלונה האם זכורות לו השניות האחרונות של המשחק הסוער של קבוצתו ביד־אליהו בשנה שעברה (107:108 למכבי ת"א) ענה בחיוך: "לא אחזור על השגיאות שהיו אז. יש לנו השנה קבוצה מנוסה המחוזקת בשחקנים מוכשרים וצעירים. זהו מתכון למשחק טוב".

ברצלונה כמעט שלא שינתה את דמותה לעומת השנה שעברה. האמריקני יוג'ין מקראול, ששיחק בקבוצה בעונה שעברה, הוחלף ע"י גרנוויל וויטרס (2.11), ששיחק בשיקאגו־בולס בליגת האן.בי.איי. לצידו מככבים סן־אפיפאניו (171 הופעות בינלאומיות), סולוזובאל, סיביליו, חימנז ואוארי נוריס. אלו יהיו השחקנים שינסו לגבור על מכבי ת"א.

שאר המשחקים הערב

יוגופלסטיקה ספליט — לימוז'; אריס סלוניקי — ווינ־בוס, הולנד; צסק"א, מוסקבה — סקבוליני פזארו.

נא להכיר!

מכבי תל־אביב

שם	גיל	גובה
4. סימס	31	1.93
5. דניאל	26	1.96
8. מרסר	31	2.09
9. ל. גורדון	24	1.92
10. ליפין	24	1.84
11. כץ	23	1.90
12. ג'מצ'י	27	1.97
13. מאגי	31	2.03
14. איציק כהן	20	2.04
15. בארלו	24	2.06

מאמן: צבי שרף
עוזר־מאמן: יאיר שרון

ברצלונה

שם	גיל	גובה
4. חימנז	26	2.05
5. קוסטה	30	1.87
6. סיבליו	29	2.00
7. סולוזובאל	30	1.85
8. אכאר	19	2.03
9. סולר	19	1.86
10. קרספו	22	2.01
13. ויטרס	27	2.11
14. נוריס	27	2.06
15. סן־אפיפאניו	29	1.99

מאמן: גרסיו רנס אאיטו
עוזר־מאמן: מנואל פלורס

שופטים: קוטלובה (צ'כוסלובקיה) וגיורבלים (יוון)
משקיף: טופרוזגלו (תורכיה)

הפועל נופ"ים ומכבי פ"ת המשיכו לנצח

כדוריד

יוסף חכם

הטבלה הלאומית (לאחר המחזור ה־8)

1.	מכבי ראשל"צ	134–205	16
2.	הפועל רמת־גן	158–198	14
3.	הפועל ראשל"צ	149–180	13
4.	הפועל נופ"ים	176–189	11
5.	מכבי פ"ת	189–187	9
6.	אלי. הרצליה	156–155	6
7.	מכבי נתניה	176–163	6
8.	מכבי רחובות	188–146	4
9.	א.ס. נס־ציונה	164–144	5
10.	הפועל רחובות	183–157	4
11.	הפועל פ"ת	187–153	4
12.	מכבי ק"ש	173–135	2

במשחקי המחזור ה־8 בליגה הלאומית בכדוריד, לא היו אמש הפתעות. קבוצות הפועל נופ"ים ומכבי פתח־תקוה המשיכו במסע ההצלחות.

כדורידן הפועל נופ"ים, שלמה אלמוסנינוס, ממשיך להוביל בטבלת מלך השערים, עם 68 שערים.

במוקד משחקי המחזור הבא יהיה הדרבי בראשון־לציון, בין הפועל ומכבי.

* הפועל רמת־גן — מכבי רחובות 16:29 (5:18).
ההיכל ברחובות. 50 צופים. שפטו: זילברצוויג ורוזנברג. שערים להפועל רמת־גן: סומך 10; מאירוביץ 4; זרמונסקי 3; זליגר 3; גרא 2; פרוכטר 2; ספרן 2; גרינפלד 2 ופיינזילבר 1. למכבי רחובות: זיו 5, רובינשטיין 4; חיימוביץ 4; גיסין 2 ורגמי 1.
(תמיר חיפי)

* אליצור הרצליה — הפועל פתח־תקוה 20:24 (12:11)
האולם ביהוד. 100 צופים. שפטו: הרש וברנדווין. שערים לאליצור הרצליה: מנדיל 10; הרבון 8; גולדשטיין 2; מלס 2 והרטמן 2. להפועל פ"ת: אמיר 11; ולכ־נגר 4; אוברקוביץ 2 חלותה 2 ושיכי 1.
(שמעון קדרון)

* מכבי ראשל"צ — מכבי קרית־שרת/חולון 14:20 (6:10).
אולם מכבי ראשל"צ. 150 צופים. שפטו: חכים וליסובסקי. שערים למכבי ראשל"צ: כנען 5; דרוקר 4; אוסלנדר 3; אילדיס 3; טוחקניץ 2; בשן 1; אליעזר 1 ועמר 1. למכבי קרית־שרת/חולון: ו. דיין 5; מסלטון 4; יוגב 2; שמאי 1; כוזם 1 ושני 1.
(יצחק פרי)

* הפועל נופ"ים — הפועל רחובות 18:21 (9:10).
האולם בקיבוץ רמת־הכובש. 50 צופים. שפטו: זבצקי ונוסמן. שערים להפועל נופ"ים: שמש 8; אלמוסנינוס 8; זייפרט 2; מאייר 2 וקניגר 1. להפועל רחובות: ולצר 5; גמליאל 5; פרי 4; י. כהן 2 וקיימי 2.

* הפועל ראשל"צ — א.ס. נס־ציונה 20:26 (10:11).
האולם בנס־ציונה. 200 צופים. שפטו: בוקר ווינגר. שערים להפועל ראשל"צ: קושניר 7; ר. דיין 7; ורד 4; רון 4; אהרונוביץ 2 וש. כהן 2. לא.ס. נס־ציונה: גבע 9; אבירן 3; קמפל 2; פופקו 2; י. גוכלטש 1; וינטראוב 1; איזנברג 1 ונגנבאום 1.

* מכבי פתח־תקוה — מכבי נתניה 27:30 (12:15).
אולם ביה"ס בן־גוריון בנתניה. 100 צופים. שפטו: שדה וצדוק. שערים למכבי פ"ת: מועלם 8; מנדל 6; גוז 5; ברניאר 4; קביליו 3; מלקין 2; סיקסיק 1 ובכר 1. למכבי נתניה: ספרוביץ 8; רוזאי 7; אולסקואגה 4; פינקלשטיין 3; לימן 2; חרד 2 ובכר 1.

עיריית חיפה החליטה על סיוע לקבוצות

המענק למחלקת הכדורסל של הפועל חיפה — הוקפא!

יוסף גלזר

ראש עיריית חיפה, אריה גוראל, החליט אתמול לסייע לקבוצות הספורט החיפניות, השרויות במצוקה תקציבית קשה, ולהעביר להן תקציבים חד־פעמיים גבוהים.

קבוצות הכדורגל של מכבי והפועל חיפה יקבלו 100 אלף שקל כל אחת וקבוצת הכדורסל של מכבי חיפה תקבל 50 אלף שקל. זאת נוסף לתקציבים השוטפים שהעירייה מעבירה לאגודות הספורט, יחד עם רשות הספורט.

דובר עיריית חיפה, יוסי כץ, ציין כי "מענק בסך 50 אלף שקל נשמר גם לקבוצת הכדורסל של הפועל חיפה, כאשר זו לא תנוהל על־ידי גורמים הרואים בה עסק פרטי". המדובר הוא בקבוצה שלוניגר, שהעומד בראשה הצהיר כי הוא רואה בקבוצה עסק מסחרי לכל דבר.

ההקצבה של 100 אלף שקל להפועל חיפה תאפשר את גיוס 330 אלף השקלים הדרושים לחיסול העמותות בכדורגל. מרכז הפועל ומועצת פועלי חיפה יקציבו יחד 250 אלף שקל, ויחד עם תרומת העירייה יגוייס הסכום הדרוש לתשלום משכורות הברוזה של הכדורגלנים, עד לסיום העונה. גיוס סכום זה היה התנאי להחלפת העמותה, בראשות אבי סוסטר, בזו של שחקני־העבר בראשות יצחק אנגלנר.

פיקנטריה — ישראל מ

ברצלונה — נציגה גאה של כדורסל משובח

28 בנובמבר 1987. היכל הספורט ביד־אליהו. רבבת צופים, ואולי יותר. מכבי ת"א נגד ברצלונה. שתיים וחצי דקות לסיום — 100:107 לברצלונה. הקהל בדכאון. אבל מכבי ת"א הוכיחה שאף פעם לא מאוחר מדי.

לפתע מהפך. ברצלונה נעצרה. כאילו איבדה את שווי־משקלה. הגיע תורו של הגדול־מכולם, מיקי ברקוביץ. הכדורסלן שזיכה את אלופת ישראל בנצחונות דרמטיים בסיום. במצב של 104:107 שני כדורי־עונשין למיקי. ראשון בפנים. גם השני. 106:107. איזה מתח. 24 שניות לגמר, ושוב שני כדורי־עונשין. גם הפעם — מיקי. פעמיים בפנים. מכבי ת"א כבר הובילה — 107:108. ברצלונה, בנסיון אחרון, החטיאה.

זהו. מכבי ת"א ניצחה, הגם שחסרה במשחק דרמטי זה את קווין מאגי הפצוע. ברצלונה, עם 27 נקודות של סן־אפיפניו; 22 של סיביליו ו־20 של נוריס, נתנה את הטון ברוב שלבי המשחק. גם במחצית היתה התוצאה לטובתה — 58:62. אבל הסיום היה ישראלי. קן בארלו תרם ל"מאמץ המלחמתי" 36 נקודות; דורון ג'מצ'י — 34, ומיקי ברקוביץ — 18.

בגומלין, בספרד, זה היה אחרת. ברצלונה היתה בשיאה. סיביליו (28); סן־אפיפניו (24); חימנז (17) וחבריהם מוטטו את מכבי ת"א. המכונה הישראלית חרקה, במיוחד במחצית הראשונה (56:36). בסיום נצחון ספרדי משכנע — 80:106.

המאבק בעונה שעברה על הכרטיס הרביעי לגמר בגנט היה בין מכבי ת"א וברצלונה, לאחר שפרטיזן בלגראד, אריס סלוניקי וטרסר מילאנו רכשו מקומם. את תשבץ־המתח פתרה הקבוצה ההולנדית דן־בוס שגברה במחזור ה־10 על ברצלונה בסרטוגנבוש — 90:91, והעלתה את מכבי ת"א לחצי־הגמר. ברצלונה, לה ניבאו רוב המומחים זכייה בגביע, או לפחות עלייה לגמר, נשארה בחוץ, מלקקת את פצעיה.

נצחון חובה

ברצלונה היא קבוצה חזקה גם העונה. אולי טובה יותר מאשר בעונה שעברה. גם מכבי ת"א טובה יותר, עם לאוואן מרסר. בכל זאת, מי שיחסרו למכבי ת"א יהיו השניים שתרמו לה יותר מאשר כל שחקן אחר, מיקי ברקוביץ ומוטי ארואסטי. שניים שהיו סמלים. בלעדיהם מכבי ת"א היא קבוצה אחרת. קשה יהיה לראות במשחקי בית־הגמר המרתקים את אלופת ישראל בלי מיקי ומוטי.

מכבי ת"א חייבת לנצח הערב את ברצלונה ביד־אליהו בדרך לחצי־הגמר. כל הסתברות עלול לגרוע מהסיכויים בהמשך. אין סיבה שמכבי ת"א לא תזכה. למעשה, גורל המשחק בידיה. אם תשחק טוב — תרד בראש מורם. אבל אסור להקל ראש במשחק, שכן ברצלונה היא קבוצה גדולה. עובדה, היא הותירה בעונה שעברה את יריבתה המושבעת, ריאל מדריד, מאחור.

הכדורסל הספרדי עומד בסימן המאבק בין ברצלונה וריאל מדריד. אין זה רק מאבק ספורטיבי. ישנה איבה בין שני המועדונים. תחרות בין שתי ערים שבכדורגל וגם בכדורסל. הגאווה הספרדית מלווה אותם מיפגשים דרמטיים. ריאל רכשה העונה את היוגוסלבי המצויין, דראזן פטרוביץ. נראה אותה בארץ, ב־10 בינואר, כשתתמודד בכפר־בלום עם הפועל הגליל־העליון, בגביע־אירופה למחזיקות־גביע. ברצלונה תצטרך לעשות מאמץ עליון כדי להשתוות ליריבתה־איבתה.

למכבי ת"א אסור לאפשר ליריב ליטול יוזמה, כמו במשחק לפני שנה. אמנם היה זה נצחון מתוק בסיום, שכן לא יכולה דרמה גדולה מזו, כאשר הפכים פיגור של 107:100 לנצחון 107:108, אבל למה לגרום לצופים מריטת־עצבים ודפיקות־לב.

להערכתי, יעלו מכבי ת"א וברצלונה לחצי־הגמר במינכן, ושם ייערך הערב הגדול ביניהן, אבל הערב ביד־אליהו אסור לעשות חשבונות. צריך לנצח — וזהו זה.

שתי הקבוצות מכירות היטב אחת את רעותה. מאז עונת 1982 יהיה זה המיפגש הרביעי ביניהן.

נצחון בברצלונה

מכבי ת"א פגשה לראשונה את ברצלונה בבית־הגמר בגביע־האלופות ב־1982. עד אז התרגלה לשחק רק עם ריאל מדריד, בנציגת ספרד. באותה שנה היתה מכבי ת"א אלופת אירופה. ברצלונה עדיין חסרה נסיון במפעלי־העל של המועדונים. מכבי ת"א ניצחה במשחק הראשון, בחוץ, בברצלונה — 97:99 (ברקוביץ — 33 וסילבר — 25, לעומת 28 נקודות של סן־אפיפניו ו־27 של פיליפס). בגומלין ביד־אליהו היה קל יותר — 106:115 (ברקוביץ — 34 וארל וויליאמס — 23, לעומת 35 נקודות של פיליפס).

כעבור שנה חזרה ריאל מדריד להתמודד עם מכבי ת"א אבל ב־1984 שוב נפגשו עם ברצלונה. לא היתה זו עונה טובה של מכבי ת"א ("העונה של בריסקנסקי וקרמר"...). סן־אפיפניו וחבריו ניצלו זאת כדי לנצח פעמיים — 75:94 בברצלונה, ו־98:105 ביד אליהו (סן־אפיפניו — 35; ברקוביץ — 32).

ברצלונה קיימה גם מיפגשים עם הפועל תל־אביב והפועל רמת־גן בגביע־אירופה למחזיקות ובקוראץ'.

הפעם הראשונה של ברצלונה נגד קבוצה ישראלית היתה בעונת 1976 כשהתמודדה עם הפועל ת"א בגביע־קוראץ'. במשחק הראשון, ביד־אליהו, בו ניצחה ברצלונה — 117:126 (תוצאת אן.בי.איי.), ייזכר לטוב מופעה הכדורסלן ישראלי אחד, באוי לייבוביץ, שקלע 49 נקודות בעוד שחברו, מארק טורנשיין, הוסיף 31. האמריקני גוויט לא היה רחוק מלייבוביץ — 45 נקודות. כבר אז הופיעו שניים מכוכבי ברצלונה כיום, סן־אפיפניו וסולוזובאל.

בגומלין, בברצלונה, התנהל מאבק שקול, בו ניצחו הספרדים — 84:87. הפעם הסתפק לייבוביץ ב־12 נקודות וגוויט ב־14, הקלע הטוב בשתי הקבוצות היה סן־אפיפניו — 20.

הצלף סן־אפיפניו

ב־1983 שני מיפגשים בין ברצלונה והפועל רמת־גן, בגביע למחזיקות גביע. בראשון, בברצלונה, נצחון למארחים — 86:95 (סביליו 28, לעומת אור גורן — 22). בגומלין, ביד־אליהו, נצחון רמת־גני — 99:105, תודות לצליפות של אור גורן — 28; אביגדור מוסקוביץ — 25 וסטיב קפלן — 20. סביליו (34) וסן־אפיפניו (20) היו, כרגיל, ה"אסים" של ברצלונה.

מיפגש נוסף בגביע־אירופה למחזיקות היה ב־1985 בין ברצלונה והפועל ת"א. השתיים נכללו בבית רבע־הגמר עם קאורטה ווילרבאן הצרפתית. הספרדים היו אז בכושר מעולה ואף זכו בגביע בנצחון בגמר את ז'אלגיריס קובנה — 73:77. במשחק הראשון, באולם הפועל ת"א, ניצחה הפועל ת"א עם 19 נקודות של לארג'י, 22 של מרסי וה־22 של פנחס חוזז — בעמצת נצחון גדול, אבל אז בא ה"פיניש" המדהים של סן־אפיפניו, שקלע במשחק זה 40 נקודות (!), וברצלונה ניצחה — 96:101.

במשחק השני, בברצלונה, היה אמנם סן־אפיפניו חלש (10 נקודות), כששומר היטב, אך הספרדים ניצחו — 63:73. לארג'י קלע מחצית הנקודות להפועל ת"א — 31.

קצת היסטוריה, המעניקה מושג על יכולתה של ברצלונה, שתמיד הצטיינה במשחקים עם קבוצות ישראליות, ע"י סן־אפיפניו, שהערב יש לשמור עליו בקפדנות מירבית. מכבי ת"א יודעת שאחרת הוא עלול לגרום לצרות־צרות.

גביע למחזיקות גביע

ריאל — שולה רק 62:69

ריאל מדריד נאלצה להתאמץ אור לאתמול בבית רבע־הגמר בגביע־אירופה למחזיקות גביע בכדורסל כדי לגבור באולמה על הקבוצה הצרפתית שולה — 62:69, לאחר 37:37 במחצית.

המשחק היה בבית בו משחקת גם הפועל הגליל־העליון, שנוצחה שלשום באיטליה ע"י קאורטה — 105:99. הגליל־העליון תתמודד בשבוע הבא עם שולה בצרפת.

הטבלה

1. ריאל מדריד	1	62־69	2
2. קאורטה	1	99־105	2
3. הגליל־העליון	1	105־99	1
4. שולה, צרפת	1	69־62	1

הפתעה גדולה היתה בגביע־אירופה למחזיקות גביע בכדורסל, כאשר ציבונה זאגרב הפסידה באולמה לשטיינר אופטיק ביירוט ממערב־גרמניה — 80:79, לאחר פיגור של 46:39 במחצית.

במשחק הראשון בבית רבע־גמר גביע־אירופה למחזיקות־גביע בכדורסל, שהיה בקובנה, זילגיריס הליטאות את א.א.ק. אתונה — 98:108, לאחר 40:52 במחצית.

ארווידאס סאבוניס קלע 28 נקודות לקובנה

אן.בי.איי.

6 נקודות שקלע מארק ג'קסון בדקות ההארכה וסל של 3 שקלע צ'ארלס אוקלי העניקו אתמול לפנות־בוקר נצחון לניו־יורק ניקס — 123:124 על דנבר נאגטס.

ג'קסון, שהיה כוכב המשחק, קלע 22 נקודות ואוקלי — 25. לדנבר קלע מייקל אדמאס — 35 נקודות.

מייקל ג'ורדן קלע את מנתו הרגילה — 38 נקודות — בנצחון שיקאגו־בולס על בוסטון־סלטיקס — 100:105. רג'י לואיס קלע 33 נקודות לזכות בוסטון.

אטלנטה ניצחה את סקרמנטו — 113:123. דומיניק וילקינס, עם 26 נקודות, היה הקלעי הבולט במשחק.

פורטלנד גברה על ניו־ג'רזי נטס — 93:97 (קווין דונקר — 36 נקודות לפורטלנד).

תוצאות נוספות: מילווקי — דטרויט 84:109 (קמינגס — 21 למנצחים); יוסטון — קליבלנד 105:106 (אקים אלגואן — 30 נקודות ו־15 כדורים חוזרים לרוקטס ורון הארפר — 22 לקליבלנד); סיאטל סופר־סוניקס — סן־אנטוניו ספרס 107:112 (דייל אליס — 28 לסיאטל); פיניקס סאנס — וואשינגטון בולטס 92:130 (הרמון גיליאם — 25 למנצחים); לוס־אנג'לס לייקרס — לוס־אנג'לס קליפרס 102:111 (מג'יק ג'ונסון — 25 ללייקרס); גולדן־סטייט — יוטה ג'ז 103:114 (כריס מאלין — 31 לגולדן־סטייט).

טניס

שבדיה הדיחה את ארה"ב

נבחרת הטניס של ארה"ב, ללא ארבע הטניסאיות הבכירות שלה — נאוורטילובה, אוורט, שרייבר וגאריסון — נוצחה במיבוב השני בגביע ההתאחדות במלבורן, על־ידי שבדיה — 2:1.

זו הפעם הראשונה מזה 25 שנה שארה"ב, שדורגה שנייה, "עפה" בשלב כה מוקדם.

את ארה"ב יצגו ביחידות: לורי מקניל ופאטי פנדיק, שהפסידו למריה סטראנדלונד וקאתרינה לינדקוויסט, ובזוגות שותפה גם ג'יג'י פרננדס.

קרית־שרת — הערב נגד אלופת הולנד

יוסף חכם

אלופת ישראל בכדוריד לנשים, קבוצת מכבי קרית־שרת/חולון, תפתח הערב ב־8 את משחקה בגביע־אירופה לאלופות, כאשר תארח באולמה את אלופת הולנד, ויזמן ואסקרם.

בשורות הקבוצה ההולנדית משחקות שש שחקניות מהנבחרת הלאומית, ולפי הערכות שהציגה באימון אמש היא מועמדת לנצחון.

שחקניות מכבי קרית־שרת/חולון יפתחו בהרכב: נורית אבנר, קלאודיה גורודובסקי, יפעת סולימני, טינה ברק, חנה חולסין, ורד ישראל ושלי שמלה.

ישפוט צמד מאיטליה.

במגזר הערבי - في الوسط العربي

يوسف غليون - יוסף גליון

הצלחה לשחקנים היהודים בקבוצות המיגזר הערבי

אלופה חדשה למיגזר הערבי, עמאל עבדאלאל, בת ה־22 במרתון טבריה. עמאל הגיעה ראשונה מבין הרצות הישראליות במירוץ הבינלאומי ה־12. היא עברה את המרחק בשיא אישי חדש — שלוש שעות ו־7 דקות, ובכך שיפרה את זמנה ב־24 דקות.

עמאל נשמעה נרגשת מאוד אחרי המירוץ. הוריה הכינו לה הפתעה בבית, כיאה לאלופה טריה.

● תוצאה היסטורית בכדורסל במיגזר הערבי קצרה בשבוע שעבר קבוצת המרכז האורתודוכסי. בנות נצרת ניצחו את הפועל מגידו בתוצאה — 30:102. גיבורת־הנצחון היתה מונה עטרה, שקלעה 27 נקודות. "המרכז" היא קבוצת הכדורסל הערבית היחידה לבנות שמשחקת בארציה. היא שואפת לעלות העונה ללאומית לאחר שכשלה במשימה זו במשחקה האחרון בעונה שעברה.

● שחקני־הרכש היהודיים בקבוצות הכדורגל הערביות בליגה א' קוצרים הצלחות גדולות ומצדיקים את המוניטין שלהם ואת סכומי הכסף שהושקעו בהם. יותר מ־15 שחקנים כאלה מופיעים כיום בקבוצות הערביות. הבולטים: רוני ויצמן, חלוץ הפועל טייבה ומגן הפועל בני־נצרת, קלוד זהאן. שניהם נבחרו בחודשיים האחרונים כשחקני החודש במיגזר הערבי מטעם העתון "אלאתחאד". לשניהם הוגשו גביעי־יוקרה. לא מעט בזכותו של ויצמן ניצחה טייבה את מכבי עפולה — 0:4 במשחק־הגביע בשבת, ויצמן הבקיע שני שערים. מנהלי הקבוצות אומרים שזו גם דוגמא לדו־קיום בין שני העמים.

● מכבי טמרה, הנציגה היחידה של המיגזר הערבי בליגה הארצית, מתקרבת לקרקעית. הרבה ציפיות תלו במשחקה האחרון נגד הפועל חדרה. יותר ממחצית הצופים באו מהמשולש. רובם רצו לראות את שריף מואסי, שחקן הפועל חדרה, לשעבר חושק המשולש. האוהדים יצאו מאוכזבים ממשחקה של טמרה. על המאמן אלברט אודי להלל שינויים מהפכניים בקבוצה כדי להחזיקה בליגה הארצית. בשבת תיפגש טמרה את מובילת הטבלה, הפועל רמת־גן.

מהפך דרמטי אמש בשמינית־גמר גביע אופ"א

באיירן עלתה — ניצחה במילאנו 1:3

חיים שר

מיוחד ל"על המשמר"

שלושה שערים שכבשו אמש כדורגלני באיירן מינכן בשמונה דקות (דקות 32 — 40), באיצטדיון הגועש במילאנו, הביאו להם את כרטיס־העלייה המפתיע לשלב רבע־הגמר בגביע אופ"א, לאחר נצחון דרמטי על אינטר האיטלקית — 1:3.

לפני שבועיים, במינכן, הפתיעה אינטר בנצחון — 0:2; אמש, במילאנו, גמלה באיירן — 1:3, ועלתה.

עד לדקה ה־32 התנהל מאבק מאופס אולם בדקה זו הוכו 80 אלף הצופים בהלם כאשר הגרמני רולאנד וולפרט קבע — 0:1 למינכן. חלפו חמש דקות ועוד מהלומה גרמנית. הפעם כבש קלאוס אוגנטלר — 0:2. אינטר נראתה ממוטטת ובדקה ה־40 כבר — 0:3, הפעם משער של יורגן וגמן.

רק בדקת הסיום של המחצית הצליח אלדו סרנה להקטין ל־1:3.

במחצית השנייה שיחקו העצבים תפקיד מכריע. אינטר, עם מאתאוס וברמה, שני כדורגלני באיירן מינכן בעונה שעברה, תקפו ללא הרף את השער הגרמני אך לא הצליחו להכניע את השוער המצויין אומן.

כאשר נשמעה שריקת הסיום ואינטר כשלה הושלך הס באיצטדיון, כאילו נערכה בו הלוויה...

★ ריאל סוסיאדאד הספרדית, שניצחה לפני שבועיים במגרשה של קלן הגרמנית — 0:1, הצליחה אמש להעפיל לרבע־הגמר לאחר תיקו 2:2 בקלן. הגרמנים כבר הובילו — 0:2

גביע אופ"א

משערים של גץ (4) ואנגל (28). גויקוצ'ה הקטין בבעיטת־11 בדקה ה־36. בדקה ה־71 החטיא אלופס מקלן כדור־11 ובדקה ה־90 השווה הספרדי פואנטז.

★ קבוצת נאפולי סיימה אמש בתיקו אפס עם בורדו הצרפתית, לעיני 62 אלף צופים בנאפולי. נאפולי עלתה הודות לנצחון במשחק הראשון בחוץ — 0:1.

★ הפתעה היתה כאשר רומא נוצחה במגרשה ע"י דינאמו דרזדן — 2:0. גם במשחק הראשון ניצחו המזרח־גרמנים באותה תוצאה. 30 אלף צופים איטלקים מאוכזבים חזו במשחק, בו הבקיעו את השערים למזרח־גרמנים: טורסטן גייטשאר (69) ואולף קירסטן (79).

★ יובנטוס טורינו עלתה לרבע־הגמר כשגברה פעם נוספת על הקבוצה הבלגית, פ.צ. ליאז' — 0:1. את שער הניצחון כבש הותיק אלסנדרו אלטובלי בדקה ה־14. גם במשחק הראשון ניצחו האיטלקים — 0:1. 35 אלף צופים חזו במשחק בטורינו.

★ בטורקו גברה טורון פינלנד במגרשה על ויקטוריה בוקרשט — 2:3, לאחר 1:2 לרומנים במחצית. הרומנים ניצחו במשחק הראשון — 0:1, עלו לרבע־הגמר תודות לעדיפות בשערי חוץ. קוסטל סלומון היה השחקן שהעלה את ויקטוריה לשלב הבא, בזכות שני שעריו בדקות ה־16 וה־25. את שער־הנצחון כבש הפיני תומי יאלו בדקה ה־90!

★ במוסטאר ניצחה ולז'מוסטר היוגוסלבית את הארטס הסקוטית — 1:2 (0:1), אולם הסקוטים שניצחו במשחק הראשון — 0:3 עלו לרבע־הגמר. מייקל גאלוויי כבש את השער להארטס בדקה ה־53, בעוד שוולאדימיר גודלי הבקיע את שער הנצחון ליוגוסלבים בדקה האחרונה.

★ ערב קודם־לכן עלתה לרבע־הגמר הקבוצה הגרמנית שטוטגרט שניצחה באיצטדיונה את כרונינגן ההולנדית — 0:2. הגרמנים ניצחו גם במשחק הראשון — 1:3.

מכתב למערכת

עזבו האולם בשקט

כקורא קבוע של מדור הספורט בעתון "על־המשמר" וכאחד המחוי שוב, מתחשב ומעריך את המדור בצורה אוהדת ורצינית נדהמתי לקרוא את הכתבה ביום 4 בדצמבר 1988: "הלאה הפועל — והתעמלות".

1. אליפות הפועל בהתעמלות הוחרמה על־ידי הבנים בהפתעה גמורה כשבאולם היו רק השופטים והמארגנים ואף לא הורה אחד.

2. הבנים קראו מספר שורות מדף נייר בו מחו נגד רכז הענף בהפועל, אהרון סלע, על חוסר עשייתו ואי דאגתו לבנים ולהתעמלות בכלל.

3. בדבריהם ציינו בגאווה שהינם הנציגים הבכירים של הפועל.

4. הבנים עזבו את האולם בשקט ובצנעה כיאה לעוסקים בענף ולא היו כל צעקות וקריאות־גנאי. מי שדיווח אחרת שיקר בכוונה כדי לחבל.

5. בכנס המקצועי בטבריה עזבו את האולם יחד עמי עוד שלושה מאמני התעמלות, בגלל השעה המאוחרת, לאחר שיאיר פרישמן סיים את דבריו. מיהרנו לוינגייט, לאליפות הפועל, והדבר תואם מראש עם יצחק בן־מלך מהיחידה לספורט הישגי.

6. אגב, אורי שפר לא התבקש לסכם את הכנס שהוא גם לא היה מארגנו.

7. זה שמר שפר חשב שזו נטישה כמחאה לו ולדרכו הלא ספורטיבית — זו בעייתו.

8. אני מסתייג מהדרך בה נהגו הבנים־המתעמלים אבל נקל להבין את כאבם ואנו נקיים על כך בירור.

9. חבל שלא הובהרו והוכרזו העובדות טרם פירסומם ואודה אם תוכל להעביר דרך העתון תגובתי זו לקוראיך.

יעקב וישניה,
מאמן לאומי

חוקים נוקשים, ולעיתים מגוחכים, באיגוד הכדורסל

דין ילד ישראלי — כדין כדורסלן־רכש אמריקני...

דני בירן

סיפור אישי קצר: מתוקף הנסיבות עבר בני בן ה־13, התגורר עמי בקיבוצי; לאחר שנה עד כה בקיבוץ אחר. לא הייתי נדרש לגלות זאת ברבים אלמלא התברר לי לפתע כי לקליטתו ורצונו לחיות בביתו החדש, יש שותף שלא נלקח בחשבון, הלא הוא איגוד הכדורסל.

מה לענין זה ולאיגוד הכדורסל דווקא? ובכן, בעקבות ההחלטה להעביר את הבן שהתקבלה באופן פתאומי באחד הימים של סוף אוגוסט, התברר כי בין הדברים החדשים שנאלצנו להתמודד עימם, היתה גם הרשמתו לקבוצת הכדורסל שבקיבוצנו. כאן החלו הצרות. נאמר לנו: כי ההרשמה נסתיימה באמצע חודש אוגוסט וגם תעודת הרגיגים שפועלה לקבוצה קודמת נוספת, כבר טיפלו את עבודתה. כתוצאה מכך עלינו להמתין שנה שלמה עד אשר יתאפשר לילד לשחק שוב בליגה. קשה לתאר את מצב רוחו של הבן כשהתברר לו כי עקב הנשימה לא יוכל לעסוק יותר בספורט האהוב עליו.

כל הנסיונות להעביר את רוע הגזרה על ידי פניה משודרת לאיגוד הכדורסל עלו בתוהו. "דין הילד כדין שחקן רכש אמריקאי או כל שחקן בוגר אחר" — אמרו ראשי האיגוד.

את מקומם של הצער והאכזבה תפסו עכשיו הכעס והרוגז. איזה מן איגוד ספורט הוא שאינו עושה מאמץ לפתור בעיות כל־כך פשוטות כאשר מדובר בילדים הנזקקים לחזקת החויות והחלטות משפחתיות שאין להם, הצעירים, כל שליטה עליהן? איך מרשה לעצמו איגוד הכדורסל לגזור על ילדים אלה גזירה כל כך חמורה של השבתה למשך שנה שעלולה לפגוע בעתידם הספורטיבי? האם לא נועדו מראשי איגוד הכדורסל לחיות מגלה המועדונים ילדים שנאלצו לפרוש מן הספורט בלחץ הוריהם לשוב עד מהרה למגרשי הכדורסל?

תוך כדי עיסוקי בפרשה כאובה זו, נודע לי על ילדים נוספים שנאלצו לשבת על הספסל במשך שנה תמימה בגלל "תפישתו ההתנהגותית" של איגוד הכדורסל. את הנזק שנעשה לבני כבר אי־אפשר יהיה לתקן, אבל לראשי איגוד הכדורסל אני יכול לומר רק זאת: עליכם למצוא את הדרך כדי שמקרים כאלה לא יקרו. אם אין ביכולתכם לשנות את התקנון, מצאו אנשים שיוכלו להשאיר את יעוצות הוריהם על כנה למשך כל חג עונת המשחקים ולאפשר לנער זו לטפל בהעברות לפחות עד גיל 16 שקבוצתו תוכנה את המתבקשה להעבירו. שאם לא כן, קשה יהיה לראות בראשי איגוד הכדורסל, כמי שמתאימים לשמש בתפקיד המטפחים של צעירים.

הפתעה ממינוי פיקרינג לשגריר ארה"ב באו"ם

דליה שחורי (ארה"ב)

וושינגטון. — מינויו של שגריר ארה"ב בישראל תומס פיקרינג לשגריר ארה"ב באו"ם התקבל בהפתעה גמורה על־ידי חוגים פוליטיים בוושינגטון. שמו של פיקרינג לא הוזכר כלל בהקשר של מועמדות לתפקיד זה. בדיעבד זכה המינוי לשבחים רבים בקרב פקידים במחלקת המדינה ובקרב חוגים ישראליים.

מקור במחלקת המדינה ציין, כי תומס פיקרינג הוא הדיפלומט הבהיר, המעמיק והמקצועי ביותר בשרות החוץ האמריקני וכי מינויו הוא מצויין הן מבחינת התאמתו לתפקיד והן מן הבחינה שבכך נקבעה עובדה, שפקיד בכיר (ולא מינוי פוליטי) יכול להגיע למישרה כה רמה. אין ספק, כך נאמר, כי הדבר משפר את המוראל בקרב עובדי מחלקת המדינה.

שלא כקודמיו ג'ין קירקפטריק או פט מויניהן לא יכהן פיקרינג בתפקידו כשגריר ארה"ב באו"ם בקבינט של בוש. מדובר בהחלטה עקרונית, שהתקבלה עוד לפני מינוי פיקרינג. המקור במחלקת המדינה אמר, כי הדבר אינו משנה מאחר שהמשרה עצמה היא בדרג כה גבוה, עד שהשתתפות הנושא בה בקבינט אינה בעלת חשיבות מכרעת.

בחוגים ישראליים בוושינגטון נאמר, כי אין ספק שהשגריר פיקרינג הוא אחד הדיפלומטים המוכשרים ביותר שיש לארה"ב וכי מדובר במינוי מקצועי שאיש לא יערער עליו. מבחינת ישראל, נאמר, אין ספק כי בקיאותו של פיקרינג בנושא המזרח התיכון והישראלי, בצורה כה מעמיקה, תתרום לעבודה פוריה באו"ם בין משלחות ארה"ב וישראל.

עו"ד סטבים, מפעילי מפ"ם בארה"ב, הושבע כחבר ביה"ד העליון של ההסתדרות הציונית

יוסף גלילי

עורך דין מורטון סטבים, מפעילי מפ"ם בארצות־הברית, הושבע אתמול בירושלים, כחבר בית־הדין העליון של ההסתדרות הציונית העולמית. הטקס נערך על ידי שופט בית המשפט העליון משה בייסקי, בלשכתו בירושלים. בית הדין העליון של ההסתדרות הציונית מורכב מ־18 חברים, מישראל ומרחבי הגולה, ובראשם השופט בייסקי.

אחר הטקס התקיימה שיחה על ענייני התנועה הציונית ויחסי הגומלין של מדינת ישראל עם יהודי ארצות הברית והתפוצות. בשיחה השתתפו נציגי הברית העולמית של מפ"ם בראשות המזכ"לה אברי פישר, ורעייתו של חתן המסיבה, אסתר סטבים. בתום הטקס ביקרו מורטון ומלוויו בכנסת ונפגשו עם ח"כ יאיר צבן לשיחה.

במסגרת הברית העולמית של מפ"ם התקיימה שיחה עם משפחת מורטון, בה נטלו חלק פעילים ושליחים לשעבר מטעם הקיבוץ הארצי בארצות הברית ונידון תפקידה של הציונות המתקדמת בקרב יהודי אמריקה לאור תוצאות הבחירות בישראל. אסתר ומורטון סטבים חיים בניו־יורק ונמנים עם הפעילים המרכזיים של הקרן החינוכית למען גבעת־חביבה. עורך דין סטבים התפרסם במאבק למען שוויון וזכויות המיעוטים בארצות הברית, ולמען קיומן ומימושן של זכויות האזרח שם.

עיריית ירושלים
הוועדה המקומית לתכנון ולבניה
הודעה לפי סעיף 149
לחוק התכנון והבניה
תשכ"ה 1965 (להלן: החוק)
בנ/80/269

ניתנת בזה הודעה בהתאם לסעיף 149 לחוק כי מר [illegible] הגיש לועדה המקומית לתכנון ולבניה בקשה להתרת [illegible]
ניתן לעיין בתכנית המוצעת במשרד הועדה בכל יום פרט ליום ו' בין השעות 1400—1000.

אברהם כחילה, מ"מ ראש העיר
יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה

חוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965
מרחב תכנון מקומי
שורקות
הודעה בדבר הפקדת שינוי תכנית מיתאר מקומית

נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה—1965, כי במשרדי הועדה המחוזית לתכנון ובניה, מחוז מרכז ובמשרדי הועדה המקומית לתכנון ובניה שורקות, מופקד שינוי תכנית מיתאר מקומית הנקראת: „תכנית מספר בר/53/353".

השטחים הכלולים בתכנית ומקומם: ישוב: משגב דב, גוש 5005, חלקות 20, גוש 5005, חלקה 93.

עיקרי הוראות התכנית: שינוי יעוד של שטח מחצית מחלקה 91 מאזור לבנייני ציבור למגורים ויצורף לחלקה 20 ויהיה חלק בלתי נפרד ממנו, וקביעת אזור מגורים בחלקה מס' 20.

כל מעוניין רשאי לעיין בתכנית, בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל. כל מעוניין בקרקע, בבנין או בכל פרט תכנוני אחר הרואה את עצמו נפגע על ידי התכנית, וכן כל הזכאי לכך על פי סעיף 100 לחוק, רשאי להגיש התנגדות במשרדי הועדה המקומית האמורה, תוך חודשיים מיום פרסומה של הודעה זו ברשומות.

התנגדות לתכנית לא תתקבל ולא תידון אלא אם כן הוגשה בכתב בפירוט הנמקות ובליווי תצהיר המאמת את העובדות שעליהן היא מתבססת.

דב שיש
יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ובניה, מחוז מרכז

חששות בישראל ממסעות קרלוצ'י במדינות ערב

אבי בניהו כתבנו הצבאי

בישראל עוקבים בעירנות אחר מסעו הצפוי של שר ההגנה האמריקני היוצא פרנק קרלוצ'י במדינות המפרץ הפרסי, בתקופה הקרובה. גורמים בישראל סבורים כי יש בביקור זה כדי לחזק את הרושם כי מתוכננות עיסקות נשק גדולות, שיכללו מטוסים ואמצעי לחימה נוספים, בין ארצות־הברית לחלק ממדינות האיזור. בקשר לכך מזכירים את התבטאויותיו של קרלוצ'י לפני כחודשיים בגנות פעילותו של הלובי היהודי בארצות־הברית המסכל עיסקות נשק עם מדינות ערב ופוגע בתעסוקה ובתעשיות הבטחון בארצות־הברית.

תיקון טעות

במודעת עיריית ירושלים הועדה המקומית לתכנון ולבניה מיום 6.12.88 נפלה טעות. צ"ל והיינה: 1) הקלה באחוזי הבניה בשיעור 5% מעל 94% המותרים עבור התקנת מעלית ולא כפי שפורסם.

הועדה המקומית לתכנון ולבניה
יהוד
רח' סעדיה חתוכה 44, ת.ד.ו, יהוד טלפון 363636

פרסום הקלה עפ"י הוראות סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965

ניתנת בזה הודעה כי הוגשה לועדה המקומית לתכנון ולבניה יהוד בקשה לפני זוהר ורחל, בתיק בניה מס' רח' 594/49, בגוש 6727 חלקה 14 יהוד, גמני זוהר ורחל.

מהות ההקלה: הקלה בשטח בניה עד 6%.

כל המעוניין, אם כבעל הנכס ואם מבחינה אחרת, בקרקע, בבנינים או בנכסים הנ"ל, שהתכנית עשויה להשפיע עליהם, יוכל לעיין בעותקי התכנית במשרדי הועדה המקומית הנ"ל בשעות העבודה הרגילות, ולהגיש התנגדות לתכנית תוך 14 יום מתאריך פרסום זה.

ע. רגב, עו"ד
יו"ר הועדה לתכנון ולבניה
וסגן ראש המועצה

טלוויזיה

09.00 עד כאן – תרשות קול ישראל – רצף רפי הטלטקסט. 09.05 שעת כושר. 09.15 מיקי ודונלד. 09.40 פרפר נחמד – חנוכה. 10.05 מד בג'יקה. 10.30 ירידות עם שחר. 11.00 סיפורים לחנוכה וכהם חידות נושאות פרסים. 11.35 שלגיה במאה ה־20 – שלגיה ואריק קונים מכונית. 12.00 הישרדות – גשם בא. סרט המספר על חילופי העונות באמריקה והתלות של בעלי החיים במים. 13.30 אתמול במשפט דמיאניוק – תקציר יומי של אירועי אתמול במשפט. 14.00 עד כאן – רצף רפי הטלטקסט. 14.05 מושגי יסוד ביהדות – השב תשיבם. המישרר מעלה מספר עקרונות הלכתיים על מנת ללמד מושגים בנושא השבת אבידה וכו. 14.30 קשר משפחתי – שידור חוזר מיום שני 5.12.88 (כו.) 15.10 רחוב סומסום – קטעי יהודה המכבי. 15.40 שעת כושר. 16.00 הוו זה. 17.00 ערב חרס. 17.30 הדלקת נר שישי של חנוכה – בביצוע מקהלת הילדים ליד האקדמיה ע"ש רובין, ירושלים. 17.35 ילדים במלכודת – קטס לוכד את הילדים גל ומיכאל בתוך מיבור, שיש בו תיבת קסמים, חטיפות וחשך. 18.00 „הרפתקאות מטירת בוטלי" – סידרה קומית בריטית. פרק שישי: „צרה כפולה". 18.25 הגיע זמן לשון – אבשלום קור מספר על „איך קשור שלומיאל לחנוכה". 18.32 למשפחה – 1. מתכונים עם שקרים. 2. כיצד רואים סטייה חברתית במגזר הערבי. 3. אריגת תחרה. 4. כוכות חלונות הראווה. 19.00 מיפגש – תכנית דיון שבועית בענייני היום ובערבית. 20.03 על הניסים – הדלקת נר שישי של חנוכה בידי גל המצילה אלקסלסי שהיא מניצולות „מיבצע יונתן" באנטבה. 20.08 קונצרט. 20.26 הגיע זמן לשון – פינת הלשון של אבשלום קור קשורה לחנוכה, ונושאה: „פעמיים יעקבי ביגה אחר". 20.30 פרסים יבואו בעיתון היומי. 21.00 מבט לחדשות. 21.30 פרסים יבואו בעיתון היומי. 22.20 עיניים – סרט תעודה אנגלי לציון ארבעים שנה להכרזת יום זכויות האדם בעצרת האומות המאוחדות. 23.05 כלוז לכמהלי הסרים. 23.50 החיים בלי ג'רג' – פרק 5: ג'רי מגלה כי לאריי חשוב לה יותר משחשבה. אמנדה יוצאת למערכה של החזרתו של בעלה אליה. 00.20 חדשות הלילה.

ערוץ 2

08.30 משפט דמיאניוק – הערעור – שידור ישיר מבית המשפט העליון. 18.35 חנוכה – חג הגבורה – „עודד – ילד עם מיבער בינוני". 18.48 חנוכה – חג הגבורה – „צלצל אלי". 19.00 דמיין – תוכנית מיוחדת לזכרו של ג'ון לנון. היום, 8.12.88 מציין עולם המוסיקה 8 שנים למותו. בתוכנית – קטעים מהסרט הדוקומנטרי „דמיין" המוצג בימים אלה בישראל. 19.30 ד"ש עם קליפ – התוכנית כבקשתכם. 19.45 בקרוב בערוץ 2. 20.00 חנוכה – חג הגבורה – „גיבורים בעל כרחם". סיפורם של שלושה מלוחמי מלחמת יום הכיפורים שקיבלו עיטורי גבורה ועוז: צביקה גרינגולד מ„כח צביקה", שלמה אביטל ואביגדור קהלני. הסרט זכה בפרס רשות השידור כתוכנית התיעודית הטובה ביותר לשנת 1977. במאי: אלי כהן. 21.00 החיפושיות – כולם ביחד וכל אחד לחוד. אוסף להיטים של הביטלס. 21.30 משפט דמיאניוק – הערעור – תקציר יומי מישיבת בית המשפט העליון.

רדיו

קול המוסיקה

06.01 שעון מוסיקלי. 07.09 בנאונה נינוחה. 09.00 צלילי הנגריה – מיצירות אריקל, ליסט, ברטוק וקוראי. 10.00 קונצרט בוקר – לילבוק: פתיחה ליום הולדת: דבוז'אק: וריאציות סימפוניות, אופ' 78; אלגר: קונצ'רטו לצ'לו, אופ' 85; שוברט: סימפוניה ולהקה קאמרית. 13.00 קלאסיקל – במקצב המחול. 14.05 מן הפרטייה. 15.00 מיפגשים – שיחות, ראיונות, דיונים. 16.00 אתנחתא. 17.30 יום הולדת – יאן סי־בליוס (נולד 8.12.1865). 18.00 אנתולוגיה ב־צליל – אופרה ואורטוריה בתקופה הקדם קלא־סית. 19.00 רסיטאל – עם יצחק פרלמן ופנחס צוקרמן: שפור: דואו קונצרטי לשני כינורות, אופ' 67 מס' 2; רביסי: סונטה לכנור ופסנתר; מוצרט: סונטה לכנור ופסנתר ק. 301; תולדהלכורסף: פסקליה לכנור וויולה. 20.05 הדלקת נר שישי של חנוכה ו„מעוז צור". 20.10 פריוטה מימים עברו. 20.30 מעולמי הקונצרטים בעולם – קונצרט הסיום של התחרות הבינ"ל לכנרים במונטריאול 1987. 22.00 צלילי הזמן – מוסיקה לחתונה (ג) הקרואים באים. 23.00 דור וזהב – אמנים גדולים בהקלטות היסטוריות – הפסנתרן אנון פטרי.

רשת א'

15.30 האוניברסיטה הפתוחה – מחזור 25 – „עידן המהפכות – מערב ומזרח"; המעצם: „הלאומיות כמהפכה במזרח התיכון" – פרופ' חגי ארליך. 16.05 ארץ לא נודעת. 17.05 צבעי הקשת – שירים לאור הצהריים; המעצם: „שירי עזות". 18.05 הדלקת נר שישי של חנוכה „מעוז צור". 22.05 יש לי חלום – המעצם: עם הפסיכולוגים מרגלית סכלר ואמנון בוצ'ני. 23.05 קריאה בספר המקבים.

רשת ב'

09.05 בראש צעיר – תוכנית לתלמידים בחופשה. 15.05 שמונה הימים – שמונה קרבות מול הסבכים מנקודת ראות מודרנית; המעצם: „הרתורים מודרניים על סיפור חנוך – נגול הכוח של עם קטן". 17.05 מי ימלל – שירים וקריאות לחג החנוכה. 18.05 הדלקת נר שישי של חנוכה ו„מעוז צור". 18.11 נרקוד. 19.35 שירים עבריים. 20.05 שורשים – שבועון לענייני פולקלור ועדות. 22.05 ג'אז ועוד – עם לאה ליאור. 23.05 משחקי לילה – עם משה טימור וזאב ענר.

רשת ג'

18.05 קוליבו – שבועון פופ. 20.05 צליל מכוון. 21.05 מופע רוק.

גלי צה"ל

08.05 אוניברסיטה משודרת – סגנונות בפרשנות המקרא בימה"ב – דרש וסוד אצל הרמב"ן. מרצה: פרופ' עמוס פונקנשטיין. 16.45 שמונה נרות בשמונה קהילות – הדלקת נרות חנוכה בשמונה קהילות יהודיות ברחבי תבל. 18.05 חג אורים בין שתי ערים – פאריס – ת"א. 00.05 ציפורי לילה – עם יואב קוטנר. 02.00 לא רוצים לישון – מוסיקה לשעות הקטנות של הלילה.

שידורי צה"ל 1

21.30 אוניברסיטה משודרת – סגנונות בפרשנות המקרא בימה"ב (ש.ח) 22.05 בעיקר מוסיקה – „צורת הסונטה – דרכה בצלילים" – הסונטה וחיות אחרות מרצה: סמדר כרמי גיברמן.

שידורי צה"ל 2

21.05 עד 6 – תוכנית לחיילים עם תמיר קמחי.

קולנוע

תל־אביב

9.30 ,7.15 ,4.30
אסתר: נשר הברזל 2 — 9.45 ,7.30 ,5.00
אלנבי: דמיין ג'ון לנון — 9.40 ,7.30
אורלי: הקלות הבלתי נסבלת של הקיום — 9.15 ,5.45
בן־יהודה: ווילו והנסיכה — 9.30 ,7.00 ,4.30
בית ציוני אמריקה:
א' שלום לך בן — 8.00
טוביה החולב — 17.40
תקיעת כף — 19.10
"38" — 21.30
גת: בוקר טוב ויאטנם — 9.40 ,7.30 ,5.00
גורדון: החגיגה של באבט — 9.45 ,7.30 ,17.00
דקל: ביג — 9.45 ,7.10 ,5.00
דרייב אין: אחרון לוחמי החלל — 9.10 ,7.30
סקס — 12.00
הוד: מארח השדים — 9.45 ,7.30 ,5.00
לימור: חדש: סהרורי — 9.30 ,7.30 ,5.00
ב' יה' בבוקר — 11.00
טיילת 1: מלחמה ושלום — 9.30 ,7.00
טיילת 1: מצילים קטנים ב'יה — 13.00 ,11.00
טיילת 2: U-2 — 9.30 ,7.15 ,5.00
טיילת 2: קרוקודיל דנדי ב'יה — 13.00 ,11.00
טיילת 3: חיים חדשים, היפה והחיה ב'יה — 13.00 ,11.00
פאר: טובעים במספרים — 9.45 ,7.10 ,4.30
פאריס: אנה — 9.30 ,7.15 ,4 ,2 ,12
רב־חן:
חן 1: מת לחיות — 9.55 ,7.20 ,4.45
חן 1: תקלה מופלאה ב'יה — 2.30 ,12.30 ,10.30
חן 2: טאי פאן — 5.00 ,9.40 ,6.40
חן 2: השועל והכלבלב ב'יה — 2.30 ,12.30 ,10.30
חן 3: תקלה מופלאה מס' 3 — 9.45 ,7.45 ,5.30
חן 3: חברי הדרקון אליוט ב'יה — 2.30 ,12.30 ,10.30
חן 4: לסגיור באהבה — 9.45 ,7.35 ,5.00
ספר הג'ונגל ב'יה — 2.30 ,12.30 ,10.30
חן 5: פרנטיק — 9.55 ,7.45 ,5.00
חן 5: דמבו הפיל המעופף ב'יה — 2.30 ,12.30 ,10.30
שחף: מרדף חצות — 9.15 ,7.00 ,4.30
תל־אביב: סהרורי — 9.15 ,7.30
תכלת: הקומיסרית — 9.45 ,7.30 ,5.00
לב:
לב 1: יום שני הסוער — 9.45 ,7.45 ,5.40 ,12.30 ,11.30
לב 2: החיים הם נהר ארוך ורוגע — 9.45 ,7.45 ,5 ,2 ,11.30
לב 3: בגלל המלחמה ההיא — 9.15 ,7.35 ,2.00 ,12.00
לב 4: הנסיכה הקסומה — 9.45 ,7.45 ,5 ,2 ,11.30
מוזיאון ת"א: קיץ אצל כבא — 9.30 ,7.15 ,4.30

רמת־גן

ארמון: נשר הברזל — 9.50 ,7.30 ,5
לילי: החגיגה של באבט — 9.30 ,7.30 ,5
רב־גן:
גן 1: סהרורי — 9.30 ,7.25
גן 1: תקלה מופלאה מס' 2 ב'יה' — 5.00 ,2.30 ,12.30 ,10.30
גן 2: בוקר טוב ויטנאם — 9.50 ,7.30 ,5
גן 2: השועל והכלבלב ב'יה' — 5.00 ,2.30 ,12.30 ,10.00
גן 3: עיניים סתורות — 9.50 ,7.30
גן 3: מק חברי הטוב ביותר — 5.00 ,2.30 ,12.30 ,10.30
גן 4: מת לחיות — 9.50 ,7.30
גן 4: עיניים סתורות ב'יה' — 5.00 ,2.30 ,12.30 ,10.30

גבעתיים

חורי: ווילו והנסיכה — 9.30 ,7.00 ,4.30

באר־שבע

חן: פרחים בעליית הגג — 9.30 ,7.15

ירושלים

אוריון: סהרורי — 9.00 ,7.00 ,4.30
ב'יה' — 10.30 ,12.30
אורנע: תקלה מופלאה חלק ב' — 7.00 ,4.30
ב'יה' (10.30) — 9.00
רון: ביג ב'יה' — 10.30
רון: נשר הברזל — 9.00 ,7.00 ,4.30
כפיר: יום שני הסוער — 9.00 ,7.00 ,4.30
אורגיל: בוקר טוב וייטנאם — 9.15 ,7.00
אורגיל: מק חברי הטוב ביותר ב'יה' — 4.30 ,12.30 ,10.30
מיטשל: מרדף חצות — 9.00 ,7.40
מקורה: ביטל ג'וס — 11.30
ממדרו: בעל בהשאלה — 7.20 ,9.15
הבירה: סגור לרגל שיפוצים
עדן: מארח השדים — 9.00 ,7.00 ,4.30
תיאטרון ירושלים:
בגלל המלחמה ההיא — 21.30 ,19.00
קפה בגדד — 21.30 ,19.00
אינספריה 1: טובעים במספרים — 21.30 ,7.00 ,4.30
אינספריה 1: לא שם זין ב'יה' — 10.10 ,12.30
אינספריה 2: צל המוות — 21.30 ,19.15 ,17.00
אינספריה 2: עם הכלב לצמרת ב' — ו' — 10.30 ,12.30
בית אגרון:
מחנה קיץ בחלל — 11.30
האיש בעל אקדח הזהב — 13.15
הקוסם מארץ עוץ — 15.30
לילה של יום מפרך — 17.30
מונטי פייתון — שודדי הזמן — 21.45

חיפה

אורות: הנסיכה הקסומה — 9.15 ,7.00 ,4.30
ב'יה' בבוקר — 11.00
חן: מת לחיות — 9.15 ,6.45 ,4.15
רבינת 1: ביג — 9.15 ,6.45
רבינת 2: יום שני הסוער — 9.15 ,7 ,4.30
עצמון 1: סהרורי — 9.15 ,7 ,4.30
עצמון 2: מארח השדים — 9.00 ,7.00 ,4.30
עצמון 3: מקין בלוז — 9.15 ,7.00 ,4.30
רון: ווילו והנסיכה — 9.15 ,7.00 ,4.30
רב אור:
רב־אור 1: מרדף חצות — 9.15 ,6.45
רב־אור 1: השועל והכלבלב ב'יה'
רב־אור 2: בוקר טוב וייטנאם
רב־אור 3: סם המשחק
רב־אור 3: בלחימת כדורי השלג ב'יה'
אורלי: יום שני הסוער
קרן אור המדרשה: לידי איב
פאר: נשר הברזל מס' 2

נתניה

שרון: סהרורי
שרון: ההרפתקאה של בילבי ב'יה'
אסתר: מת לחיות

חולון

סביר: מרדף חצות
ארמון: מכנסיים לוהטים
מתנ"ס קרית־שרת: שנעון של צבר

בת־ים

עצמאות: מרדף חצות

פתח־תקוה

היכל 1: סהרורי
היכל 2: מרדף חצות
קרוקודיל דנדי 2 בבוקר
היכל 3: ווילו והנסיכה

עפולה

מופ־תרון: חיים חדשים לאחר הגירוש

ראשון־לציון

רון 1: מרדף חצות
רון 1: ביג ב'יה'
רון 2: סהרורי
ב'יה' בבוקר
רון 3: פרסידיו — המקום הקשוח ביותר
רון 3: גוליבר בארץ הננסים ב'יה'

תיאטרון

הבימה — התיאטרון הלאומי
הערב יום ה', 8.12
סאלח שבתי: 21.00 ,17.00
יומנו של מטורף — הבימרתף: 20.30

צוותא — לתרבות מתקדמת
יום ה' 8.12 בשעה 20.30
גשם (הקאמרי)

שרותים ○ עזרה ○ תחבורה

עזרה ראשונה

עזרה ראשונה לשיניים שליד ההסתדרות לרפואת שיניים בישראל: בתל־אביב — בימים א'—ה' בין השעות: 21.00—23.00. בלילות שבת ובערבי חג: השעות: 24.00—18.00. בשבתות ובחגים השעות: 21.00—15.00.
הכתובת: רח' ברזנבסקה 49, טל' 284649. בחיפה: רחוב הנביאים 26, קומה ג', טל' [illegible]. פתוחה מדי יום ביומו, כולל ערבי שבתות וחגים מ־20.00 עד 13.00 למחרת.

מרפאת שיניים לעזרה ראשונה
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 24.00—9.00. אחרי חצות בשעת טלפוני בלבד. דיזנגוף סנטר שער 3, טל' 03-285822, 294869.

מרכז סיוע לקורבנות אונס
לרעננה ואיזור השרון, טל' 052-32453, א'—ה' בשעות 21.00—17.00.

עזרה ראשונה נפשית
ער"ן ירושלים — טל' 02-227171
ער"ן תל־אביב — טל' 03-5461111
ער"ן ילדים ונוער, ת"א — טל' 03-5461113
ער"ן חיפה — טל' 04-672222
ער"ן כרמיאל (גליל מערבי) — 04-9886410
ער"ן נתניה — טל' 053-335316
ער"ן כפר־סבא — 052-913999
ער"ן באר־שבע — טל' 057-418111

פיקוח מוטרדים
מוקד עת"א למקרים דחופים — טל' [illegible]

מד"א

ירושלים, ת"א, חיפה — טל' 101, ובתחום בני־ברק, גבעתיים — טל' 781111, רמלה — 101, טל' 08-221022, טבעון — 101, טלפון 04-933534, נהריה — טל' 04-951401, ים — טל' 5311111, באר־שבע — טל' 057-74767.

תורנות בתי־חולים

תל־אביב והמרכז
● בית החולים ע"ש שיבא תל־השומר - כל המחלקות - כל השבוע.
● בית החולים בילינסון, פתח־תקוה - כל המחלקות - כל השבוע.
● בית החולים ע"ש רוקח, תל־אביב - בימים ב', ד', ו' - כירורגיה ופנימית. ילדים - כל השבוע.
● בית החולים איכילוב, תל־אביב - בימים א', ג', ה' שבת - כירורגיה ופנימית.
● בית החולים וולפסון, חולון - כל המחלקות - כל השבוע.
● בית החולים אסף הרופא - כל המחלקות - כל השבוע.

נתניה
● בי"ח לניאדו נמצא בתורנות למקרים דחופים - כל השבוע כולל שבת.

ירושלים
שערי צדק - נשים, כירורגיה, אורטופדיה. הדסה ע"כ - ילדים, עיניים. ביקור חולים - פנימית, א.א.ג.

מוקד קופ"ח כללית
המוקד ימסור מידע טלפוני בימים א'-ה' בין 08.00-20.00, בימי ו' 08.00-15.00. טלפונים: 03-433500, 03-433300.

יד ביד - אוזן קשבת בטלפון לילד ולנוער - קו לנוער במצוקה
ירושלים - 02-243358
ת"א - 226027 (24 שעות)
חיפה - 04-229488 (11.00-20.00)
גליל מערבי - 04-922222

קו פתוח להורים במצוקה
בימי ב' ו־ה' - טל. 232732.

„קו פתוח" - אוזן קשבת לילדים ובני־נוער 03-221680 (24 שעות)

תורנות בתי־מרקחת

בת־ים — קופ"ח — עין יהב
חולון — אהרון — הופיין 52
ירושלים — ק. משה — ק. משה 1
נתניה — המגן — שד' ויצמן 13
פתח־תקוה — קופ"ח כללית — חיים עוזר
רמת־גן — קופ"ח כללית — המיתר 25
תל־אביב — שלמה המלך — שלמה המלך 78; קופ"ח כללית — אמסטרדאם 7
חיפה — מגן דוד — גאולה 13
רעננה—כ"ס — הדרום — יוספטל, כפר־סבא

משטרה

ירושלים, תל־אביב, חיפה, רמת־גן, בני־ברק, חולון, פתח־תקוה – טל' 100. באר־שבע, נהריה, נתניה, נצרת – טל' 100. אילת – 244; חדרה – 22444.

רכבות

מירושלים לבני־ברק וחיפה:
בימים א'-ה': 16.00
בימי ו' וערבי חג: 11.30

מחיפה לבני־ברק וירושלים:
א'-ה': 7.00

מתל־אביב לחיפה:
בימים א'-ה': 6.00, 7.00, 8.00, 8.16, 9.00, 10.30, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.30, 20.00.
בימי ו' וערבי חג: 6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 10.30, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00.

מתל־אביב לנהריה:
בימים א'-ה': 6.00, 8.00, 12.00, 14.00, 16.00.
בימי ו' וערבי חג: 6.00, 8.00, 12.00.

מחיפה, בת־גלים, לתל־אביב:
בימים א'-ה': 6.00, 6.30, 7.30, 8.30, 10.00, 11.05, 11.30, 12.30, 13.30, 14.30, 15.18, 16.30, 17.30, 19.30.
בימי ו' וערבי חג: 6.00, 6.30, 7.30, 8.30, 10.00, 11.30, 12.30, 13.30, 14.30.

מנהריה לחיפה ותל־אביב:
בימים א'-ה': 6.30, 9.05, 10.40, 14.35, 16.33, 18.38.
בימי ו' וערבי חג: 9.05, 10.35.

• הרכבת תופעל בימי א' בשבוע ויום אחר חג בלבד.

קולנוע — מלך הג'אז

„בירדי" — בקולנוע „תכלת" בת"א

יעל ישראל

עד היום, כשמדברים על ענקי הג'אז, מזכירים קודם כל את צ'ארלי פארקר. הוא המציא את הביבופ, ר' חוץ מזה הביוגרפיה הטראגית שלו ומלחמתו בסם, שגבה ממנו את חייו בגיל 34, הפכו אותו למיתוס אמריקני שחור של ברכה וקללה. בורך בכשרון מוסיקלי נדיר ואדיר, קולל באישיות מתמכרת, בעלת הרס עצמי, שהרשש את בעליה, עד שהחריבו לגמרי.

צ'ארלי פארקר, או כמו שכונה ב־ טעותי הג'אז האפלוליים של ניו יורק בראשית שנות החמישים — „יארד בירד" — הסתובב זמן ארוך בהוליווד כתוך תסריט עד שבא איש שהוא מיתוס אמריקני בפני עצמו כדי להפוך את חייו המרטיריים לסרט. האיש הוא קלינט איסטווד, האקס של מערבוני הספגטי, שבילדותו ניגן גם הוא ג'אז. איסטווד מספר את חייו של „בירד" בשוטים אפלוליים, לחים ואינטי־מיים. הסגנון שהולך הכי טוב עם אווירת טבי הג'אז ההם של ניו יורק, מהם צמחו אמנים גדולים וחיים הרוסים. כבר בשנה שעברה היה זה הצרפתי ברטראן טברנייה שהגיש מחווה לענקי הג'אז בסרטו „דקה לחצות", שתיעד גם הוא את חייו של אחד מענקי הג'אז הגדולים של המאה. איסטווד הלך בדרכו של טברנייה, ביצירת סרט ציורי ואישי. ההבדל בין „דקה לחצות" ל„בירד" הוא בדיוק כמו ההבדל בין הטעם האמריקני האכסטרוברטי, לטעם האירופאי האינטרוברטי. את „דקה לחצות" לא היה בכוונה לעשות אמריקני, רק צרפתי אנין טעם ומכור לג'אז. „בירד" נראה יותר כמו ביוגרפיה טראגית מהסוג שעשו בהוליווד בשנות החמישים. סיפור ארכני ומעט צורה. בסיכומו של דבר איסטווד מתמקד בעיקר בסיפור חייו של פארקר (פורסט ויטאקר), אהבתו המטורפת לאשתו הלבנה צ'אן, הדכאונות הגדולים שאיפשרו את היצירה המופלאה, השקיעה בתוך מעגל הסמים והאלכוהול, ובעיקר הכאב. הכאב שילד את יצירות הג'אז הגדולות של שנות החמישים. היום הוא היה צריך לסגור את השנה השישים ושלוש לחייו. עכשיו יש לו מציבה, שהעמיד למענו קלינט איסטווד, בשם כל אוהבי הג'אז.

כשרון מוסיקאלי נדיר ואישיות בעלת הרס עצמי. פורסט ויטאקר בתפקיד צ'ארלי

הנס הכפול של "בירד"

צבי גורן

פס הקול של הסרט על מוסיקאי הג'אז האגדי צ'רלי פרקר אינו "עוד פס קול של סרט" אלא יצירת־מופת מוסיקלית וטכנולוגית העומדת בזכות עצמה, מזכרת משוכללת למשורר הסקסופון צ'רלי פרקר.

הסרט, שאותו הפיק וביים קלינט איסטווד, כבר זכה לשני פרסים חשובים בפסטיבל קאן, וככל הנראה הוא עתיד להיכנס להיסטוריה של סרטי הביוגראפיה של מוסיקאים, וגאוני הג'ז בראשם, ולו רק בזכות פס הקול שלו. עד כה, ואפילו בסרט "לקראת חצות", גויסו מוסיקאים לגלם־לנגן את המוסיקאי שעליו נסב הסרט, או כפי שהיה מקובל עד כה, השחקנים "כאילו ניגנו־שרו" מוסיקה שבוצעה בנפרד, ושידכו אותה לתנועותיהם או לאצבעותיהם בשיטת הפלייבק. אך עתה, כשניגש להפיק ולביים את "בירד" (כינויו של פרקר), החליט איסטווד כי אין די באיכות החזותית של הסרט, והוא יעשה רק חצי מלאכה אם לא יאפשר לצופים בו לשמוע באמת ובתמים על מה ולמה זכה בירד בהערצה שזכה לה.

איסטווד, שבנעוריו ניגן בפסנתר בלוז וג'אז במועדונים של אוקלנד, עירו, שמע את פרקר לראשונה בקונצרט "ג'ז בפילהרמוניה", ב־1947. ארבעים שנה אחר כך הוא גאל ממחסני הוליווד את התסריט לסרט, גייס בקפדנות שחקנים לאופי הקול, והחליט החלטה מהפכנית: את המוסיקה של פרקר יכול לנגן רק פרקר. כל נגן אחר, ויהיה מוכשר ככל שיהיה, לא יצליח לנגן בסגנונו המיוחד של בירד, עם הצליל האופייני והאילתור המובהק שלו. "כמעט כמו בירד", זה המקסימום שיוכלו להשיג, וזה לא מספיק. צריך להשתמש בפרקר עצמו. אלא שהוא מת לפני שלושים וארבע שנים, וההקלטות המקוריות שלו לא עמדו במבחנים של איכות וטוהר הקול, ובראשם לגבי טכניקות המספריות (דיגיטליות) החדישות ביותר לא יכול היה לתקן את האיכות של ההקלטות. תקליטי הקומפקט עם פס הקול של הסרט יהיו "תבשיל" של הקלטות מקוריות, מסחריות או פרטיות, שהגיעו לעיבוד דיגיטלי, ויוקלטו מחדש עם נגנים "עכשוויים".

התוצאה, כפי ששמעתי אותה בתקליט קומפקט, היא אכן "נס מוסיקלי", שלא לדבר על "נס טכנולוגי" שאחראי לו מהנדס הקול בובי פרננדז. כל צליל סולו מקורי של צ'רלי פרקר, כל אילתור שלו, נשמר, אך הוסרו מעליו כל הצלילים המלווים האחרים. מבחינה טכנית הדבר נעשה באמצעות מכשיר EQing ומכשירים אחרים להורדת רעשים ותדרים לא רצויים (מדעני־הקול ודאי ירבו לכתוב בעתיד על התהליכים המיוחדים שנוצלו הפעם). בחירת הקטעים הטובים ביותר, בשעות ארוכות של עריכה, היתה לא פחות משמעותית, כשם שבחירת נגנים שיוכלו ללמוד את דרך הנגינה של בירד כך שהיא "תשב" בתוכם שעה שיצרפו את נגינתם לשלו, ובראשם נגן הסקסופון צ'רלס מקפרסון, שמנגן בקטעי האנסמבל שהוקלטו מחדש. המשימה שהוטלה עליו היתה אולי האכזרית ביותר: לנגן כך שבשום קטע אי־אפשר יהיה להבחין בהדבקה או במעבר מהכלי של פרקר לכלי שלו. לצד שמונה קטעים שפרקר הקליט בהקלטות מסחריות־מקצועיות, במהלך הקריירה הקצרה והמרשימה שלו, שולבו בסרט עוד שלושה קטעים מיוחדים. שניים מהם הוקלטו במכשיר הקלטה מאותם דגמים ראשונים, בביתו של הפסנתרן לני טריסטאנו, יחד עם קני קלארק ש"תופף" את הקצב במברשות על גבי ספר טלפונים.

התבשיל שריקחו לסרט נהדר ממש, ואפילו את שלושת הנגנים שצירפו את נגינתם להקלטה המחודשת. בראשם ריי בראון, שזכה וניגן עם בירד לפני ארבעים שנה.

הקטע השלישי, "לאורה", הוקלט בתקופה שפרקר השתמש בקבוצת מיתרים, אך מקור ההקלטה אינו ידוע. זהו בעיניי הקטע המדהים ביותר בפס הקול, ביופיו ובשילוב המיוחד בין המקור לתוספת בת־זמננו שכתב ניהאוס, למיתרים עם אבוב. השחקן המגלם את בירד בסרט, פורסט ויטאקר, שהוא בעל הכשרה מוסיקלית, למד לנגן סקסופון לקראת צילומי הסרט. כאשר גמרו לצלם את "לאורה" הוא ניצב במקומו, ודמעות זולגות על לחייו. כשנשאל אם העשן שהועלה לצורך הצילום מפריע לו, השיב בשלילה, והוסיף "המוסיקה יפה כל כך והיא פשוט נכנסה לתוכי". ואמנם, המוסיקה של "בירד" היא ההישג הגדול, של האיש, ושל הסרט. גם קודם לסרט, נכון, אבל עכשיו כשיש הקלטה נקיה ומשוכללת, מקורית וחדישה בעת ובעונה אחת, אי־אפשר שלא לחכות לבואו של הסרט בחוסר סבלנות, שגובר והולך ככל שמאזינים לתקליט. עד אז, ובלי ספק גם אחר כך, מוכרחים פשוט לשמוע את המוסיקה הנפלאה הזאת, עוד ועוד.

בכורה ירושלמית של זהבי

יצחק שור

מקהלת ילדי הקונסרבטוריון שליד האקדמיה ע"ש רובין בירושלים, „אנקור" תגיש בשבוע הבא ביצוע בכורה ליצירת המלחין הירושלמי עודד זהבי „ראה שמשי", למלים מאת אבן גבירול.

היצירה חוברה בידי עודד זהבי אחרי מלחמת לבנון, לזכר ספי שאומן, מספרו שנפל. היצירה כוללת מוטיבים מתוך טעמי המקרא וקולות המייה מבית הכנסת. היא נכתבה במיוחד למקהלת „אנקור" ובוצעה בידיה בפסטיבל מקהלות בוויילס בספטמבר השנה. מקהלת „אנקור", בניצוחו של ארנון מרוז היא, ללא ספק, מקהלת הילדים הטובה ביותר בישראל. כשלושים חבריה מגיעים לחזרות חמש פעמים בשבוע. המקהלה כבר השתתפה בפסטיבל ישראל ותשתתף בסוף החודש בשבוע הליטורגיקה בירושלים. היא הוקלטה לבי.בי.סי. לקול ישראל ולרדיו שוויץ. תקליטור שלה עם הסינפונייטה מופץ באירופה.

עוד בקונצרט: ארבע קנצונות מאת מונטוורדי, סרנדה לאלט מקהלה ופסנתר אופוס 135 מאת שוברט, שיר אביב מאת ברטוק ושני מוטטים, אופוס 39 מאת מנדלסון. יום ד' 20,30,14.12.99 באקדמיה למוסיקה גבעת רם. הכניסה חופשית.

תקליט — תקופה פוריה

יוסי וננו

בחודש האחרון חגג המלחין נחום (נחצ'ה) היימן 30 שנות יצירה. היימן שאחראי לכמה מהלחנים היותר יפים שנכתבו כאן, נמצא כרגע בתקופה היפה ביותר של יצירתו מאז חזר לארץ לפני כמה שנים. הוא הקים, במסגרת חברת הד־ארצי, את „במבי הפקות" חברה אותה הוא ינהל ויפיק. תקליט משיריו בשם „נחצ'ה 88" יצא לשוק. ספר הכולל לחנים של שיריו יצא בהוצאת „אורבך" וכן תקליט בשם „קרלוס מירנדה מנגן נחום היימן". תקליט שכולו לחנים של היימן המבוצעים ע"י הפסנתרן קרלוס מירנדה בעיבודים מיוחדים.

היימן: „זה פשוט קרה לי, שני דברים תיכננתי, להוציא ספר ואת התקליט „נחצ'ה 88" בערך באותו איזור של זמן וגם הד־ארצי וגם „אורבך" לא היו מוכנים להתחייב, אבל בסופו של דבר זה הצליח. ההפתעה היתה התקליט של קרלוס מירנדה אותו הכרתי בביקוריו עם הלהקה של לינדזי קמפ. אמרתי לעצמי, שאם כבר תגיעה אז שיהיה עד הסוף וכך החלטתי להדפיס גם את התקליט הזה".

* אתה אוהב את התוצאה?

היימן: „מאוד, קרלוס הוא פסנתרן ענק. הוצאתי את התקליט בשביל הכיף מתוך תקווה ואמונה שאולי זה גם יצליח מסחרית למרות שאני יודע שזה לא קליידרמן. הוא מנגן את הלחנים שלי כמו שאני הייתי מנגן בזרימה". התקליט „נחצ'ה 88" כולל ביצועים לשירים של נתן יונתן „ברומית חצות", „על גבול הים האחרון", „שוב החורש חורש את הים" וכן „ערב" של איציק מאנגער, „שיר למענך" רחל שפירא, ועוד. מבצעים: אורנה ומשה דץ, חני לבנה, ריקי ודוד דיאור. בספר כלולים מיטב השירים של היימן עם המילים והתווים שיהיה אפשר גם לשיר ולנגן. בנוסף יצאה גם קלטת של חבורת „שיר לי" בהקריות עם שירי היימן. „קבלתי הזמנה מקריית הים" הוא מספר „באתי בלי לדעת מה מחכה לי ובסוף התברר שזה ערב שלם של השירים שלי".

* יש לך הסבר למה חבורות זמר אוהבות לשיר את השירים שלך?

היימן: „אולי כי אני כותב מנגינות פשוטות".

* את התוצאה אתה אוהב?

היימן: „אני לא בוחן תוצאה של חבורת זמר באותה דרך שאני בוחן אמנים מקצועיים. מרווח החסד הוא די גדול. מה שחשוב הוא ש־20 איש באים אחרי העבודה ושרים ביחד, וכולם חובבים ואף אחד לא עשה מזה גרוש, להיפך. זה הרבה יותר בריא גם לילדים שלהם שישחררו לחץ נפשי בשירה. בסה"כ זו תופעה חברתית סוציולוגית שצריך לשפוט אותה בקנה מידה אחר. מבחינתי, הכל בסדר כל עוד הם לא מזייפים".

* מה הולך לקרות בחברת ההפקה שלך?

היימן: „כרגע יש כמה תוכניות: תקליט של חני ליבנה וקליוות, מתי כספי, אריק רודיך. אני מתפקד רק כמפיק־על. האנשים שאני עובד איתם הם אנשים שאני סומך עליהם. כשאני נוסע לכרמיאל אני לא צריך לדאוג. אני לא צריך לתת שבחים לכספי ורודיך; הם רצים לבד ואני, אם אני אתערב, אני רק אפריע".

בחודשי ההרצה הפיקה במבי הפקות את „כאותה מיטה" של אורנה ומשה דץ ואת תקליטיו של היימן.

היימן: „בתכנון גם לחדש את „זרעים של מסטיק" יחד עם ספריית פועלים, שוב תקליט וספר וכן תקליט של שירי איציק מאנגער בתרגומו של נתן יונתן. תוכניות יש בלי סוף".

* כתבת פעם יצירה לתזמורת בפסטיבל ישראל, זנחת את הכיוון?

היימן: „אל תזכיר לי את זה. ברצינות, אני אולי אעשה את זה מחדש. הקטע של המקהלה־א־קפלה היה טוב לטעמי. גיל אלדמע עשה יופי של עיבוד. היתה איזו בעיה בחיבור עם התזמור, כנראה שאני אהרוס את זה".

* בכה"כ נראה שאתה בתקופה טובה?

היימן: „כן מאוד, אני כותב הרבה".

עברו 30 שנה, היימן נשמע רענן כאילו רק עכשיו הוא עשה את הצעדים הראשונים בעולם המוסיקה, לא קשה להבין מאיפה קיבלה הבת, סי, את המרץ שלה.

מוסיקה — המוסיקה והמוות

גליון מס' 19 של הירחון מוסיקה

„תיבת התהודה" של הירחון, שם אחר למדור השגרתי מכתבים למערכת, הוא בעצם הטעם במרכז הגליון. עצם הדפסת מכתבו הזועם של המלחין יוסי פלם הינה הוכחה שהירחון קנה לעצמו כבר מעמד בקרב קהיליית המוסיקאים בישראל, למרות שעורכי הגליון לא ייעדו את המוצר שלהם אל המוסיקאים. הם חשבו על מינויי הפילהרמונית ושכמותם. התייחסות כזו פותחת פתח לכלי ביטוי גם למלחינים וליוצרים אם ישכילו העורכים להשתמש בתבונה במאגר הכוחות שנפתח לפניהם.

אבל את החוברת פותח מאמרו של הד"ר זוהר ניימן על הקשרים שבין המוסיקה המושמעת לבין דרך קליטתה במוח האנושי. מה נקלט איפה? מה נרשם בזכרון? איפה נמצא הזכרון המוסיקלי? אין הכותב מתיימר לתת תשובות לכל השאלות המורכבות האלה. להיפך, מספר השאלות שאיתן מסיים הקורא את המאמר אפילו רב מן השאלות שאיתן פתח את קריאתו. יחד עם זאת הענין הרב של הקשר בין האמנות המופשטת המיתרגמת למערכת גלי קול בתדרים שונים וכך נקלטת על ידי המוח, שם היא מנותחת, מאופסנת ומובנת הוא הנותן את הסיפוק העיקרי בקריאת המאמר. רשימה מחקרית שניה היא רשימתה של הד"ר רונית לנר על כתב התנועה של אשכול ושל וכמן. על תרומתו של הישג מדעי זה כבר אין כיום ויכוח. על יכולותיו ועל מיגבלותיו דווקא יש. רקדנים וכוראוגרפים אינם משוכנעים שכל תנועה המתבצעת על הבמה יכולה להירשם בכתב התנועה ואחרים רואים שאמצאות כוראוגרפיות ליד שולחן הכתיבה גם הן מוגבלות ומגבילות מראש. אבל אלה הן תגובות פשטניות ואינן מענינו של המאמר. הוא מנסה לעמוד על הייחוד בכתב זה והקשריו המיוחדים עם עולם המחול של היום, המכונה הפוסט־מודרני. את ההקשר האקטואלי מספקת הנבלאית רות מעייני בסקירתה ההיסטורית על הנבל. רשימה אנציקלופדית המכילה מידע על תולדותיו של כלי יוצא דופן זה על בימת הקונצרטים, על טכניקות הנגינה, על נבלאים מפורסמים. רשימה שהיוותה רקע טוב למי שצפה בתחרות הנבל העשירית שהתקיימה לאחרונה בארץ. שלש רשימות ביוגרפיות בחוברת. שתיים דומה שהיו שייכות לגליון הקודם שהוקדש לאופרה עוסקות בזמרים מפורסמים. הראשונה על פיודור שליאפין והשניה על לוטה להמן. השלישית עוסקת בג'נגו ריינהארט גיטריסט הג'ז המפורסם.

עדה ברודסקי מביאה את ניתוח תכניותיה המיוחדות ב„קול המוסיקה" בתרגום לכתב של תכנית רדיו על היחסים בין ברהמס לרוברט וקלרה שומן. מעבר לפיוט הלשוני שיש בו לשבות את הקורא רצוי שהקורא יצטייד בקלטות שתעטרנה את הנאמר בצלילים עליהם היא מדברת. כך תצא הנאתו שלמה יותר. באמנים צעירים עוסקות שתי רשימות. האחת היא ראיון עם בני גל־עד מנהלה של קרן התרבות אמריקה־ישראל, המופקד על ביצוע מפעל המילגות ע"ש שרת. ברשימה מתיחד מקום לחיפוש המצויינות בין המוסיקאים הצעירים, שהתחדד עוד יותר בשנים האחרונות, אם כתוצאה משינויי מדיניות או כתוצאה מצמצום או מהקפאה של משאביה של הקרן. הרשימה השניה היא ראיון עם המלחין הצעיר יהושע ברייהושע המציע ליוצרים צעירים שימוש בעמדה ליצירת מוסיקה. מערכת כלים אלקטרונית שמאפשרת לשמוע את המוסיקה אותה מחברים. מדובר כאן במערכת קול המאפשרת לך לשמוע בדיוק רב את חיקויי כלי התזמורת כשהמכשור קורא את התווים שלך ומתרגם אותם לצליל. החיקוי הוא כמובן ברמה של חיקוי טוב. אחריו עדיין נמצאים התזמורת או ההרכבים עליהם חשב המלחין. המכשיר מאפשר תרגום אינפורמציה גם לאנשים שאינם קלידנים כלומר מי שהם נגני כלי נשיפה פריטה וכו'. בקיצור במחיר שהוא פחות או יותר מחירו של פסנתר בינוני המלחין מקבל כלי שמאפשר לו להתקרב למוצר המוגמר שעליו הוא חושב כל זאת לפני שהוא מגיע לחזרה הראשונה או אפילו לפני שהוא מוסר את התווים להעתקה. כלים אלקטרוניים ובכלם מחשב תופסים את מקום העט ונייר התווים גם אם נרצה להתעלם מן החידושים המהפכניים האלה בתפיסת עולמו של המלחין בן ימינו לא נוכל. כצופים נותרת לנו האפשרות המרתקת להתבונן לאן יובילו הכלים כי הכשרון כידוע לא בא מן המכשיר.

שתי רשימות צרכנות מופיעות גם הן בעתון. האחת עוסקת בוידיאו־דיסק ששמו מרחיב כבר ומזה זמן רב בחללם של אספני התקליטים ואספני קלטות הווידיאו. איכויותיו המרובות של האמצעי החדש בהעברת המידע החזותי־שמיעתי תגרומנה שוב ללחצים על אספני המוסיקה, ליתר דיוק על ארנקיהם. והרשימה מנסה לצייר תמונת מצב. הרשימה השניה היא ממש רשימה אינוונטרית של צפי ההקלטות של חברות התקליטים הגדולות בחדש הקרוב.

ל.ר.ל.

בג"ץ הורה לנמק הסתרת סיבות החנק שגרם למות עוואד חמדן

בעקבות עתירה קודמת נמסרה סיבת המוות, ועתה מבקשת המשפחה לדעת את סיבת הסיבה, ואם יש מקום לתבוע העמדת איש שב"כ לדין באישום חמור יותר מרשלנות

עתי"ם

בג"ץ הוציא אתמול צו על תנאי, המורה לשר הביטחון ולשר המשטרה לנמק תוך 30 יום, מדוע לא יימסר מידע לבני משפחתו של עוואד חמדן, שמת בחקירת שב"כ בכלא ג'נין, על סיבות החנק שגרם למותו. הצו גם מחייב את הרשויות לנמק, מדוע לא ימסרו לבני המשפחה ממה נגרם החנק, מתי וכיצד.

בני משפחתו של חמדן עתרו לפני חודשים, לאחר שבעקבות עתירה קודמת קיבלו לידיהם את סיבת המוות. הפרקליטות השיבה, כי המוות נגרם מ"תשניק ריאתי", ולבית המשפט השלום בירושלים הוגש כתב אישום נגד חוקר השב"כ, המואשם בגרימת מוות ברשלנות.

בני המשפחה לא הסתפקו בתשובה הזאת. פרקליטתם, פליציה לנגר, פנתה שוב לבג"ץ ודרשה שרשויות הביטחון ימסרו מידע נוסף בפרשה. עו"ד לנגר הסבירה בדיון, שנערך בפני השופטים דב לוין גבריאל בך ויעקב מלץ, כי אין זו סקרנות של בני המשפחה באשר לשיטות החקירה של השב"כ, שעליהן הוצאה תעודת חיסיון, אלא אמצעי לבחינת החלטתו של היועץ המשפטי לממשלה להעמיד את איש השב"כ לדין באשמת גרימת מוות ברשלנות, ואם יש מקום לדרוש להעמידו לדין באשמה חמורה יותר.

נציגת הפרקליטות עו"ד נילי ארד הסבירה, כי העתירה הזו היא למעשה העתירה הראשונה של בני המשפחה, אך בשינוי אדרת. השופטים הפצירו בה כמה פעמים במשך הדיון ושאלו אם ניתן למסור יותר פרטים לבני המשפחה מבלי לגלות את דרכי החקירה של השב"כ.

עו"ד ארד הסבירה, כי התשובות לשאלות "מה קרה" ו"איך קרה" נמצאות בכתב האישום נגד איש השב"כ, והיא מוכנה להציגו בפני בג"ץ. השופטים השיבו, שאינם מעוניינים לראות את כתב האישום, אבל המשפחה מעוניינת בפרטים. "האם הוא הגיע למצב של חנק משום שבלע משהו, או משום שנמנע ממנו אוויר?" אמר השופט דב לוין, והשופט גבריאל בך אמר, "האם לא מוטב לגלות את התקלה, אם היתה, מאשר לעורר רושם שיש משהו בדרכי החקירה הסודיות שגורם לתוצאה כזו?"

גבוה יותר, חזק יותר, רטוב יותר

אתמול נערך גמר אליפות הארץ בגלישת גלים, בחוף הילטון בת"א. בתמונה: מדורג מס' 1, אמיר קונצפולסקי, בביצוע חזק על גל גבוה (צילום: מיכאל גלעדי)

שולץ בסעודת פרידה אצל ארד: הידידים הרבים ביותר רכשנו בקהילה היהודית

דליה שחורי (ארה"ב)

וושינגטון. שר החוץ האמריקני, ג'ורג' שולץ, אמר שלשום, בסעודת ערב בלתי רשמית שערך לכבודו שגריר ישראל, משה ארד, בבניין השגריריה, כי ברור לו שרכש הרבה ידידים יהודים "ואין לנו קבוצה כזו [illegible] קנינו יותר ידידים מן הקהילה היהודית".

על מעשה המרכבה המגושך בישראל אמר שולץ, "ישראל וארה"ב נמצאות בתקופת מעבר, ואני בטוח שלפחות לאחת מהן תהיה ממשלה ב-20 בינואר". ה-20 בינואר הוא מועד ההשבעה של הנשיא בוש.

"הרגע המשביע-רצון ביותר בשש שנות כהונתי היה כאשר הודיעו לי שעלי ללכת למשרדי, כדי לקבל שיחת טלפון בה אמרה לי אידה נודל 'חזרתי הביתה'", סיפר שולץ. נודל גם נתנה לו עצת-חינם: "תלוש כל מה שאתה יכול מברית-המועצות, כל-עוד יש בה שינויים, כי איננו יודעים כמה זמן זה יימשך".

יו"ר ועידת הנשיאים, מוריס אברם, אמר "נתגעגע אליך". השגריר ארד אמר ברוח חנוכה, ששולץ היה "שמש חנוכיית השלום", ונזכור תפקידו החיוני בבנייה מחדש של כלכלת ישראל "יכלו מנהיגינו לקבל החלטות אמיצות".

אחרי דברי-שבח רבים נוספים הרים שולץ הנרגש כוסית "לחיי ארה"ב חזקה ומשגשגת, ישראל חזקה ומשגשגת ויחסים חזקים ומשגשגים בין ארצותינו". ארד הזמין את שולץ בשם נשיאי ארגוני האוניברסיטאות בישראל, לבוא ולהרצות "על פוליטיקה, כלכלה בינלאומית או כל נושא אחר שתבחר".

נינה סימון: לא יודעת למה הדביקו לי את בריג'ווטר

יוסי ונונו

נינה סימון הגיעה שלשום לסדרה של שני קונצרטים בתל אביב וירושלים. הפעם הקודמת שסימון הופיעה כאן היתה לפני 11 שנים, אבל, היא עדיין זוכרת את ישראל ובמיוחד את הגליל.

סימון חיה באמסטרדם, כי "ארה"ב לא השתנתה בכל מה שקשור לגזענות ואפליה, ואני מתארת לעצמי שעכשיו, בתקופת בוש, זה הולך להיות גרוע יותר. בארה"ב יש להם את ג'קי ג'קסון, הם לא צריכים אותי".

הסתבר, ששיבוצה של זמרת הג'ז, דידי בריג'ווטר, כמופע חימום [illegible] שלה אינו מוצא חן בעיניה. "היא זמרת ג'ז. במופע שלה יש הרבה [illegible] ואני לא מבינה מה פתאום הדביקו אותנו יחד". בכל מקרה החיבור נקבע [illegible] יותר.

על המצב הפוליטי כאן אין לה מה להגיד. היא פשוט לא יודעת מה קורה כאן. כל מה שמעניין אותה כרגע זה להרוויח כסף ולנוח. במופע היא [illegible] את שירי המחאה המוכרים שלה, ואולי גם חומר עברי כמו ארץ זבת חלב ודבש. בקרוב, היא מבטיחה, ייצא אלבום חדש שלה. עד אז היא מקווה שהקהל בארץ ייהנה כמו בפעם הקודמת. סימון הופיעה אתמול בירושלים והערב תופיע בתל-אביב.

"מקום בצמרת"
מצעד הפזמונים הישראליים
רשת ג' – קול ישראל – 6.12.88

1. האיש מן החלום - ירדנה ארזי
2. נשבע - חיים משה
3. גרה בשינקין - מגנו
4. זריחה לבנה - אבי טולדנו
5. בוא - ריטה
6. סרט יום שישי - פונצ'ר
7. לילה יס תיכוני - אורי פיינמן
8. כיוונים נעלמים - אילנה אביטל
9. קו הטירוף - לאה לופטין
10. שיר דרכים - ארנה ומשה דץ
11. סליחות - מתי כספי
12. אצבעות - דין
13. בדרך אל הים - משינה
14. אל תלך - רונו
15. עולם תעשייתי - סי היימן
16. שקיעתה של הזריחה - רמי פורטיס
17. הטבעת נפלה - קורין אלאל
18. מכור לאהבה - אדם
19. ברחובות שלנו - משינה
20. בלוז עלבונות - יגאל בשן
21. שקיעה אחת - אדם
22. אם - שמוליק קראוס
23. מתחילה מהתחלה - מגנו
24. ילד שני - ריקי גל
25. מתוח - מזי כהן
26. מחבואים - טאטו
27. אם אנחנו - שרון ליפשיץ
28. השיר החי - שמוליק קראוס
29. לאורך הטיילת - התל-אביבים
30. נדודי שינה - שלמה גרוניך

מדשדשים (על סף 30 הנבחרים)

31. איש הכוכב - מייקי
32. היא נולדה מחדש - שלמה ארצי
33. איש בודד - איש עוד - יאיר סן
34. עף מפה בקיץ - ראובן לביא
35. אני אראה לך - פוטנציאל
36. שיר השכונה - יאם יאם
37. בשעה טובה - מנצר
38. שיוך לשנינו - רוני ירדיה
39. היה או לא היה - יוסי חוז
40. זכרונות בסוזיו - קובי

"כטוב באוזניכם" — הפינה לשיפוטכם

41. אל תסתכלו עלי - קצב הנשימה
42. ילדה טובה - דליה כהן-שטיה
43. רוקנ'רול - הילה
44. אהבה מסוכנת - רמיאל הנועי
45. כמו בתמונה - ריטה
46. מחזיק מעמד - יצחק קלפטר
47. מבוררה לעניין - אורלי מזור יוגל
48. אין כל חדש - יורם חסיד

יצאו את המצעד

- תתוך תוכן - טאטו
- את מי את אוהבת רותי - רותמה
- בהבל תרותך - דוד דאור
- אין קשר - רמי פורטיס
- כמו שאהבנו - חיטון אלגרנטי והאריה
- משהו בבנים - רמי ברזל

גזור ושלח – אולי תזכה בפרס
בין המשתתפים יוגרלו פרסים

לכבוד:
"מקום בצמרת" קול ישראל
ת.ד. 1082, ירושלים, מיקוד 91010
זה הדירוג שלי (ציין את מספר השיר)

☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5 ☐6
☐7 ☐8 ☐9 ☐10 ☐11 ☐12

שם: ______
כתובת: ______
מיקוד: ______ תאריך: ______

בג"ץ אישר: אין להפריד את כיתות ז' ל"חזקות" ו"חלשות"

דחה עתירת הורי ה"חזקים" במעלה אדומים שביקשו להנציח ההפרדה

יצחק שור

בשבתו כבית דין גבוה לצדק דחה אתמול בית המשפט העליון את עתירתם של חמישה הורים מבוססים, אשר ביקשו להנציח את הפרדת התלמידים בחטיבת הביניים במעלה אדומים, לכיתות ל"חזקים" וכיתות ל"חלשים".

בראש חבר השופטים ישב אהרן ברק, ואתו אברהם חלימה ואליעזר גולדברג. פסק הדין ישים קץ לסערת רוחות, סכסוכים ואלימות, שתחילתם בהחלטת המנהלת, ד"ר רחל הוכברג, לחלק את 123 תלמידי כיתות ז' לשתי כיתות בעלות רמה לימודית גבוהה יחסית, ולשתיים ברמה נמוכה.

ההפרדה נעשתה על דעת מורי בית הספר, המפקח יוחנן מגן, ומנהל המחוז, ד"ר כר-לביא. בתצהירים לבג"ץ טענו ההורים נתן צברי ושושנה סלים, כי הפרדת התלמידים נעשתה בשיטה חריגה, בניגוד למדיניותו הכוללת של משרד החינוך, וללא קבלת הסכמתם של ההורים.

"ילדי הכיתות "החזקות" כינו את שתי הכיתות האחרות: מפגרים, טיפוליים, דבילים ונכשלים. הדימוי השלילי רדף אחריהם גם לאחר הלימודים, יצר בעיות משמעת והרס את המוטיבציה. הורי שתי הקבוצות השביתו את הלימודים מטעמים הפוכים.

מנהל המחוז נוכח בסוף אוקטובר, שבכיתות נוצר מצב חברתי בלתי נסבל, והחליט לחלק מחדש את הכיתות. הורי ה"חזקים" עתרו, ובמעמד צד אחד הוציא בג"ץ לפני חודש צו בינים האוסר כל שינוי.

השאלה המרכזית שהעסיקה את בית המשפט היתה אם החלטת מנהל המחוז לבטל את ההפרדה נתקבלה מטעמים חינוכיים ענייניים, או בלחצן של שביתות ההורים. נקבע, כי החלטתו, לחזור לדרך-המלך החינוכית של משרד החינוך נבעה משיקול ענייני ולא בלחץ השביתות, ולפיכך דחה בית המשפט את עתירת חסידי ההפרדה.

אמריקני יקלף פנים ברמב"ם ההכנסה — למחקר

קובי מנדל, יואב אביב

סדרה של טיפולים כימיים לקילוף עור הפנים תבוצע בינואר בבית-החולים רמב"ם בחיפה. את הטיפולים יבצע מנתח אורח מארה"ב שרכש לעצמו ידע ומוניטין בתחום זה. כל הפעולות יבוצעו במחלקה לכירורגיה פלסטית, בפיקוח רפואי צמוד.

פעולת הקילוף נועדה לסלק קמטים בעור הפנים, או שינויי צבע וכתמים שנוצרו מחשיפה לשמש. כמו כן ניתן לבצע פעולה זו בצלקות שטחיות של פצעי בגרות. המטופלים יישאו בהוצאות, וכל ההכנסות יוקדשו לקידום המחקר הרפואי בבית-החולים ולרכישת ציוד חיוני.

עלייה במספר המתאבדים בצה"ל

אבי בניהו

בחודשים האחרונים ניכרה עלייה במספר המתאבדים בצה"ל — מסר אתמול גורם צבאי רשמי. שליש מהמתאבדים הם חיילי מילואים.

נמסר, כי ברוב המקרים לא נראה קשר בין ההתאבדות לשירות הצבאי. השבוע התאבד איש מילואים בבסיס צה"ל בצפון ביום הראשון לשירותו. התברר שהיה מובטל.

בצה"ל מפעילים מערך פסיכולוגים וקציני בריאות הנפש כדי לאתר אוכלוסיה בעלת פוטנציאל להתאבדות כבר בשלבים ראשונים של השירות, ולעקוב אחריה.

מפ"ם מפלגת הפועלים המאוחדת — המרכז
לוח פעילות שבועית מה-8.12—14.12.88

יום חמישי — 8.12
תל-אביב – אוניברסיטה – 12.15 – ח"כ יאיר צבן, בית גילמן, אולם 223 – מפגש סטודנטים
כפר קרע – 12.30 – עמירה זכאי – אסיפת גננות גנים של נאג'ה וחדרה
סניף חיפה – 17.30 – חיים שפיר – מועדון וותיקות מסיבת חנוכה
אליכין – 18.00 – שושנה דון – פעילים במועצת פועלים
פרדס חנה – כרכור – 20.00 – וולדי מורג – סיכום בחירות

יום שישי — 9.12
מוסד עיינות – 8.00 – מוניקה פולק – כנס בוגרי המוסד, בנושא: הסכסוך הישראלי-פלשתינאי
סניף חיפה – 9.00 – מפגש פעילים – בנושא המוניציפאלי
סניף עכו – 9.00 – וולדי מורג – מזכירות הסניף

שבת — 10.12
סניף חולון – 19.30 – יצחק שושני – מועדון וותיקים – מסיבת חנוכה

יום ראשון — 11.12
תל-אביב – אולם "בני-ברית" – 11.00 – ח"כ יאיר צבן – כנס יסוד למרכז מידע
עוספיה – 17.00 – דב אלקנתי מריקה – חוג בית אצל רג'יה
סניף רמת-יצחק – 19.30 – חנן ארז – אסיפת חברים
אור יהודה – 20.00 – אמירה סרטני – פנל חינוכי – בנושא: החינוך האפור

יום שני — 12.12
ועידת פועלי הדפוס – תתקיים במלון מוריה – ירושלים בימים: 12—13.88
סיעת מפ"ם – תתכנס ב-13.12 בשעה 8.15 בבוקר בהשתתפות: נטע מן
סניף נהריה – 17.00 – וולדי מורג – מפגש פעילים ערביים
שלומי – 19.00 – וולדי מורג, יוסי מריציאנו – מפגש פעילים
ירושלים – 19.30 – ח"כ יאיר צבן – מפגש עם קצינים

יום שלישי — 13.12
ועידת פועלי האריגות – תתקיים במלון רמדה בסניף ירושלים בימים: 14—15.88
צירי מפ"ם מתכנסים ב-15.12 בשעה 8.15 בבוקר להתייעצות: בהשתתפות: נטע מן
צפת – 9.00 – פיני גרוב, מישל אלמליח, יוסי סולומון – יום בישוב – במפעלי צפת
המרכז הבינלאומי לשלום – 15.00 – ווליד צאדק, מוניקה פולק – מפגש עם משלחת אס.פ.ד.
קיבוץ יד-מרדכי – 17.00 – אברהם שנקר – מועדון וותיקים

יום רביעי — 14.12
טבריה – 9.00 – אפרים זילוני, שושנה דון – יום בישוב
סניף טבריה – 19.00 – אפרים זילוני, שושנה דון – אסיפת חברים לסיכום יום בישוב
ירושלים – גילה – 13.30 – ח"כ יאיר צבן – מפגש עם קורס קצינים
סניף תל-אביב – 19.00 – ח"כ יאיר צבן – אסיפת חברים
סניף ראשון-לציון – 20.30 – חנן ארז – מזכירות

במרכז – 14.15 – רכזי אזורים – ערים גדולות. נא הבטיחו השתתפותכם

קצינים בדואים זועמים על מעורבותם של אחיהם בחוליה

קצין בדואי: מקרה כזה מוריד לטמיון את עבודת הגששים הבדואים המשרתים בצה"ל ● בצבא פועלים כדי לקרב עוד בני נוער לשירות במיסגרות צה"ל כדי להגביר אצלם ובקרב משפחותיהם את ההזדהות עם מדינת ישראל ● ח"כ פארס: מעצרים חייב לעורר דאגה רבה בקרב כל אזרחי ישראל.

אבי בניהו

בקרב קצינים בני העדה הבדואית, המשרתים בצה"ל שורר זעם רב עקב מעורבותם של בני העדה והם חיילים בחוליית המחבלים שנחשפה בצפון. גם בצה"ל רואים את העניין בחומרה, אולם מדגישים, כי מדובר בארוע בודד מתוך קבוצה גדולה של קצינים וחיילים, המשרתים את המדינה בנאמנות רבה.

קצין בדואי אמר אתמול, "כל השנה אנו עוסקים בסיכול חדירות וגילוי מטעני חבלה והנה בא מקרה כזה, מוריד לטמיון את עבודת הגששים הבדואים, המשרתים בצה"ל."

בצה"ל משרתים כיום בין 20 ל-30 אחוז מבני העדה הבדואית, רובם במערך הגששים, חרף העובדה, כי חוק שרות הביטחון אינו חל עליהם. בצה"ל פועלים כדי לקרב עוד בני נוער לשירות במיסגרות הצבא כדי להגביר אצלם ובקרב משפחותיהם את ההזדהות עם מדינת ישראל.

במיסגרת זו תוקם בקרוב יחידת גדנ"ע בדואית שתעסוק בקירוב בני נוער לצבא ולמשימותיו. אלוף פיקוד הדרום יצחק מרדכי שבתחום פיקודו נעשים מאמצים רבים בתחום שילוב המיעוטים בצבא, אמר, כי על מדינת ישראל וצה"ל לפעול מתוך ראייה לאומית לשילובם של בני העדה בצה"ל. "האלטרנטיבה לשילובם בצבא ובחברה היא הרסנית, ומשמעותה לאורך זמן תהיה התחברות לגורמים קיצוניים". האלוף מרדכי אמר את הדברים בפגישה עם כתבים צבאיים בשבוע שעבר.

גורמי ביטחון שיבחו אמש את הצלחותיו של שרות הבטחון הכללי בחשיפת חוליות מחבלים בשטחים ובתחום הקו הירוק. נמסר, כי בחודשיים האחרונים נחשפו עשרות רבות של חוליות והתארגנויות. גם סגן הרמטכ"ל האלוף אהוד ברק ציין השבוע, כי עבודת השב"כ מתיעלת וצוברת הצלחות.

ח"כ חוסיין פארס ממפ"ם הגיב אתמול על מעצרם של חברי חולית המחבלים מהכפר איבטין באמרו, כי מעצרם חייב לעורר דאגה רבה בקרב כל אזרחי ישראל.

"על ראשי הציבור הערבי ועל ציבור המחנכים במגזר הערבי להגביר את מאמציהם לעקירת עשבים שוטים אלה משדותינו.

במקביל הפנה ח"כ פארס תביעה לממשלה להפסיק כל אפליה כלפי ערביי ישראל. "רק מדיניות של שלום, של שוויון ושל שותפות תסלק רגשי איבה והתנכרות.

מחלוקת בין השב"כ למשטרה על פרסום פרטי החוליה

יואב אביב

מחלוקת בין שירותי הביטחון הכללים לבין משטרת חיפה בעניין פירסום הידיעה על הרשת. המחלוקת נתגלעה לאחר שידור פרטים על חברי הרשת בטלוויזיה, פרטים שמפקד מרחב חיפה סירב למסור לעיתונאים ושהגיעו לכלי התקשורת דרך גורמים אחרים.

אתמול בבוקר התכנסו הכתבים לענייני משטרה באגודת העיתונאים בחיפה ומחו על מה שכינו הכשלתם בתפקיד בידי המשטרה. הכתבים טוענים, כי מפקד המרחב תת ניצב לוי לא מסר להם את כל הפרטים, הטעה אותם ומסר מידע מעוות.

עם חשיפת מסמכי בית המשפט אתמול לפני העיתונאים מתברר, כי לפחות מקצת מחברי רשת החבלה שפעלה באיזור חיפה, אומנו בכלי נשק ואמצעי לחימה אחרים, כדי לפגוע באוכלוסיה. עוד התברר, כי מדובר רק בחייל צה"ל אחד, ובצעיר ששרת בצה"ל.

ראשי הבדואים מגנים את מעשי החוליה ומברכים על חשיפתה

הם שלחו מברקים לראש הממשלה ולנשיא המדינה ובהם הם ביקשו להבהיר כי העדה הבדואית נשארה נאמנה למדינת ישראל ● בכפר איבטין היה אתמול שקט מאוד

יואב אביב

כעשרים נכבדים בדואים מכל יישובי הבדואים בגליל התכנסו אתמול בצהריים בכפר בשמת טבעון, כדי לדון בחשיפת רשת החבלה הבדואית.

הנכבדים מודאגים מאוד מהמצב העדין שנקלעה אליו העדה, ובתום התכנסותם גינו בחריפות את המעשים.

ראש המועצה המקומית טייבה וזנגריה אמר, כי האירוע כואב ומצער את כל ראשי הקהילה הבדואית בצפון. "מה שקרה היום ומה שחשפו זרועות הביטחון בתקופה האחרונה וגילו קומץ שולי של צעירים מכפר איבטין, הוא חמור מאוד. אנחנו מגנים את המעשים המטורפים בחריפות, אני בטוח שמעשים שוליים אלה לא יפגעו ביחסים המבוססים בין הבדואים לבין המדינה", אמר.

ראשי הבידואים ביקשו להבהיר, כי העדה הבדואית נותרה נאמנה למדינה כפי שהיה עד כה, וביקשה מהציבור בישראל להמשיך ולתת בה אמון.

ראשי הבידואים שלחו מברקים לראש הממשלה, לנשיא המדינה ולגורמים בטחוניים.

הם ברכו על חשיפת החוליה וגינו בחריפות את המעשה. משלחות מטעם הבדואים יצאו אף הן ללשכת הנשיא ולראש הממשלה.

בכפר איבטין היה שקט אתמול, ואולם צעירים אחרים מבני משפחות החשודים טענו, כי דבר עדיין לא הוכח, וכי ממהרים לשפוט את בניהן. ראש המועצה האיזורית זבולון גינה אף הוא את המעשה. הוא הביע תקוה, כי היחסים הטובים ימשיכו לשרור במקום.

ראש עיריית טבעון עמיחי בן דרור אמר, כי על כל הנוגעים בדבר לעשות הכל על מנת להדק את היחסים בין הבדואים לעם היהודי ועל מנת שדברים כאלה לא יקרו שוב בעתיד.

מגמת ביקושים ועליות שערים

אורי נחשון

גלגלי הבורסה

מגמה של ביקושים ועליות שערים נרשמו אתמול במניות החופשיות, ושינוי המגמה מוסבר על-ידי סוחרי הבורסה בהתחזקות הציפיות להקמת ממשלה רחבה. עם זאת, היקף המסחר ממשיך להיות מצומצם מאוד, ואתמול הוא הסתכם ב-5.4 מיליון ש"ח.

בשוק אגרות החוב הצמודות למדד נמשכו עליות השערים ובהשקעות הצמודות לדולר היתה יציבות תוך תנודות מתונות לשני הכיוונים. תנודות מתונות נרשמו גם במניות הבנקים שבהסדר.

במסחר בשלב המשתנים נמשכה ההתעניינות המוגבר במניות "פטרוכימיים", והם עלו אתמול ב-6.4 אחוזים. עלייה בולטת בשלב זה נרשמה גם ב"כלל תעשיות אלקטרוניקה", שעלתה ב-5.5 אחוזים. היקפים בולטים של מסחר היו ב"פי.בי." וב"השקעות דיסקונט".

במניות "ים המלח" לא התקיים מסחר בגלל טעות בפרסום השער.

עליות בולטות היו ב"ביטוח משנה אופציה" — 19.6 אחוז, "כרמל" — 10.2 אחוזים ו"עמק אופציה", "מגור 5" ו"מרכוית" עלו כ-10 אחוזים. ירידות בולטות היו ב"רוגובין אופציה" — 11.8 אחוז ו"בריטון אופציה" — 11.7 אחוז. בסך הכל עלו 160 מניות, 88 ירדו ו-168 נסחרו בלא שינוי.

● מלונות דן

חברת "מלונות דן" הודיעה, כי נחתמו ההסכמים לפיתוח השטח הצמוד למלון דן בתל-אביב ובקשר לרכישת חלקות השקע מחברות הקבוצה ומ"כור לונדון". הפרוייקט ייקרא "מגדלי דן" והוא נמצא בשלבי תכנון מתקדמים. היקף הפרוייקט — 25 מיליון דולר ומשך הקמתו כ-3 שנים.

פינה חמה ללב"י

הקרן למען בטחון ישראל

כולם בלב אחד
מבצע התרומה ארצי
של קרן לב"י

בימים אלה נשלחה אליך
מעטפה כחולה-לבנה
של לב"י ובאמצעותה תוכל
לתרום לחינוך, לרפואה
ולאמצעי לחימה בצה"ל.

גם אם לא קיבלת המעטפה,
הייה שותף למבצע,
כביטוי נאות
להזדהותך עם צה"ל.

זכור: כל תרומה – תורמת.

היום יותר מתמיד-
תן לבך ללב"י

קרן לב"י: רח' ד' (אדניא) 17, הקריה, תל-אביב 64734

20 שנות מאסר לעריק ירדני שזומם לבצע פיגוע בישראל

עתי"ם

עריק מצבא ירדן שזמם לעשות פיגוע בישראל נידון אתמול ל-20 שנות מאסר בבית המשפט הצבאי בלוד.

ריאד מוסא אבו אל היגא בן 18, נתפס ב-18 במאי לאחר שחצה את הגבול באיזור כפר רופין. הוא נתגלה ע"י כוח צה"ל, נפצע בחילופי אש ונעצר.

כבואו לבית המשפט סירב להכיר בסמכות בית המשפט הצבאי לשפוט אותו. הוא לא היה מוכן לקום לכבוד השופטים, והוצא מהאולם. הדיון בעניינו נערך שלא בנוכחותו.

בסכמו את פרטי הפרשה אמר התובע הצבאי, סרן ראובן וולף, שהנאשם החליט עם עוד שני חברים לערוק מהצבא, לעבור את הגבול, להרוג ישראלים, ולמות כקדוש.

אל היגא הצליח לחצות את הגבול, ואילו ושני חבריו נמלטו חזרה לשטח ירדן, לאחר שחוליה של צה"ל הבחינה בהם ופתחה באש. עוד ציין התובע, שהנאשם רכש אקדח לביצוע המשימה, מאחר שלא רצה להשתמש בנשק של צבא ירדן, כדי לא להביך את צבאו.

האיש לא ירה אל חילינו, אלא פלט כדור אחד באוויר. לכן נמנע סרן וולף לדרוש עונש של מאסר עולם.

עו"ד לאה צמל, שלימדה סניגוריה על החייל הירדני, ציינה שהוא לא ירה על כוחות צה"ל וביקשה להקל בעונשו.

תאונת עבודה לפורץ — נפל ממרפסת דירה בגבעתיים

זהבה מרום

פורץ נפל אתמול ממרפסת דירה בגבעתיים. הפורץ, צעיר בן 24 תושב תל אביב נפל מן הקומה השלישית ונפצע בכל חלקי גופו. הוא אושפז בבית החולים "שיבא" בתל השומר.

סמוך לשעה 0700 התקבלה הודעה במשטרה, כי פורץ חדר לדירה בקומה הרביעית בגבעתיים.

משהבחין, כי בעל הדירה הבחין בו נמלט דרך החלון וירד קומה אחת. שם כבר המתינו לו שוטרים, שהוזעקו למקום. הפורץ, שנבהל, שמט אחיזתו, צנח למטה ונפגע בכל חלקי גופו.

נעצר אב שהסתיר הירואין בחיתול של בנו התינוק

ניצה רימון

מעצרו של שלמה צדוק בן 22 ברעננה, החשוד בניהול תחנה למיסחר סמים בדירתו, הוארך אתמול בשבעה ימים. שלשום בלילה בעת פשיטה של בלשים מהיחידה המרכזית, במשטרת מרחב השרון על דירתו נמצאו בתוך החיתול של בנו התינוק בן החודשיים 60 מנות הירואין.

על הדירה צפו בלשי המשטרה בימים האחרונים ואיבחנו תנועת קונים. הבלשים החליטו לפשוט על הדירה, ולתדהמתם גילו במקום הלא שיגרתי את הסם.

הרעיון אינו מקורי. בסרט "3 רווקים ותינוקת", שהוקרן לאחרונה בישראל נראה גיבור הסרט מסתיר סמים בחיתול של התינוקת.

אב חשוד כי אנס את בתו שמונה שנים ברציפות

עתי"ם

אב תושב כפר במשולש החשוד, כי אנס את בתו הקטינה 8 שנים, מגיל 9 עד גיל 17, נעצר אתמול בבית משפט השלום בכפר סבא ל-10 ימים.

נציג המשטרה טען, כי המעשים המיוחסים לחשוד הם חמורים. מדובר בהתעללות מגיל 9. מן העדויות, באמצעות עובדת הרווחה, מצטייר אב אלים, שנהג לאנוס את בתו במחסן, הנמצא בשדה.

המשטרה חושדת, כי אנס גם בנות נוספות במשפחה, אך בני המשפחה פוחדים להעיד נגדו משום שהוא אלים, נטען. החשוד אמר, כי בנו, עמו הסתכסך לאחרונה, מעליל עליו והכחיש את החשדות נגדו. השופט צבי גורפינקל קבע, כי החשדות מחייבים מעצר ארוך כדי לאפשר למשטרה תסיים את חקירתה.

בעל דירה בתל אביב נפגע בידי פורץ שחדר לדירתו

זהבה מרום

תושב תל אביב בן 60 ניפגע אתמול במצחו בידי פורץ שחדר לדירתו. הפורץ הצליח להימלט, והפצוע טופל בידי מגן דוד אדום.

אתמול בצהריים ניהל דייר ברחוב הרימון כשהבחין, כי דלת דירתו ניפרצה, וכן הפורץ אף לא שם לב שבעל הדירה נימצא בביתו, והחל לעשות בה כבתוך שלו.

משגילה הפורץ הנידהם, כי אינו לבד, אחז בקבוק ותקף את בעל הבית. לאחר מכן נימלט. המשטרה פתחה בחקירה.

משתתפים בצערו של
חברנו זאב נחושתן והמשפחה
במות
האח
קיבוץ עמיר

למלאך ולמשפחת לבר
אתכם באבלכם במותה של
האם והסבתא
קלרה
בוכר
קיבוץ ניר יצחק

אבלים על מותו ללא עת של חברנו ועובדנו המסור
מאיר אסולין ז"ל
ההנהלה והעובדים חברת מוצרי תבן